

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAYLARDAN
YARARLANMANIN 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL
SOSYAL PROBLEMLERE DUYARLILIK DÜZEYLERİNE
ETKİSİ VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Feyza ERDEM
Danışman
Prof. Dr. Emine Özlem YİĞİT

BOLU, AĞUSTOS- 2021

KABUL VE ONAY SAYFASI

Feyza ERDEM tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Problemlere Duyarlılık Düzeylerine Etkisi ve Öğrenci Görüşleri” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans oy birliği/oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

12/07/2021

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Üye

Üye

.....

.....

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım

Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin 26/05/2021 tarihinde Turnitin adlı intihal tespit programından enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 26 olarak tespit edilmiştir.

Bu çalışma için İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 2019/74 sayısı ile etik izin alınmıştır.

Yapılan deneysel uygulamalar için Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 04.04.2019 tarihinde 39307281-605.01-E.6822134 sayısı ile izin alınmıştır.

FEYZA ERDEM

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE GÜNCEL OLAYLARDAN YARARLANMANIN 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL PROBLEMLERE DUYARLILIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Feyza ERDEM

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

Prof. Dr. E. Özlem YİĞİT

BOLU, AĞUSTOS-2021

XII+111 sayfa

Temel amaçlarından biri etkin vatandaş yetiştirme olan sosyal bilgiler dersi, güncel olayların takip edilebilmesi, anlaşılabilmesi, analiz edilebilmesi ve öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesi için önemli bir ders niteliğindedir (Akkan ve Akhan, 2020). Yapılan bu çalışmada sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması ile öğrencilerin sosyal farkındalık düzeylerinde bir etkinin oluşup oluşmadığı ve bununla beraber sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasına yönelik olarak görüşlerinin neler olabileceği incelenmiştir. Çalışma Bolu ili Merkez ilçesinde bulunan Orhangazi Ortaokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Karma araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen bu çalışmanın nicel analizi için Öcal, Demirkaya ve Altınok (2013) tarafından geliştirilmiş olan “Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği” kullanılmıştır; nitel analizinde ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel analizde bağımlı örneklemeler için t testi, bağımsız örneklemeler için t testi ve bağımsız örneklemeler için faktöriyel anova ile analiz yapılmıştır. Ön-test ve son-test ile yapılan analizin sonucunda güncel olayların sosyal duyarlılığa etkisi belirlenememiştir. Çalışmada elde edilen bazı değişkenler (cinsiyet, aile gelir düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, haber takip sıklığı değişkenleri) ile yapılan analizlerin sonucunda cinsiyet değişkeninin sosyal duyarlılık düzeyine göre kız öğrenciler lehine bir farkın olduğu belirlenmiştir. Betimsel analiz ile gerçekleştirilen nitel analiz sonucunda ise; öğrencilerin güncel olayların sınıf ortamında konuşulmasından pozitif yönde etkilendiği ve bu sayede somut öğrenmenin gerçekleşebildiği belirlenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Sosyal Bilgiler, Güncel Olaylar, Sosyal Duyarlılık

ABSTRACT

THE EFFECT OF USING CURRENT EVENTS IN SOCIAL STUDIES LESSON ON THE SENSITIVITY LEVELS OF 6TH GRADE STUDENTS TO SOCIAL PROBLEMS AND STUDENT OPINIONS

MASTER'S PROGRAM

Feyza ERDEM

BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

TURKISH AND SOCIAL SCIENCES EDUCATION DEPARTMENT

SOCIAL SCIENCE EDUCATION

Prof. Dr. E. Özlem YİĞİT

BOLU, AUGUST-2021

XII+111 pages

The social studies course, one of the main objectives of which is to raise effective citizens, is an important lesson in order to follow, understand and analyze current events and to develop students' thinking skills (Akkan ve Akhan, 2020). In this study, it has been examined whether there is an effect on the social awareness levels of the students with the use of current events in social studies lesson, and also what their opinions can be about the use of current events in social studies lesson. The study was carried out in Orhangazi Secondary School located in the central district of Bolu province. For the quantitative analysis of this study conducted with the mixed research method, the "Social Problems Sensitivity Scale" developed by Öcal, Demirkaya and Altınok (2013) was used; Semi-structured interview form was used in qualitative analysis. In quantitative analysis, t test for dependent samples, t test for independent samples and factorial analysis of variance for independent samples were used. As a result of the analysis made with pre-test and post-test, the effect of current events on social sensitivity could not be determined. As a result of the analysis performed with some variables (gender, family income level, mother's education level, father's education level, news follow-up frequency variables) obtained in the study, it was determined that there is a difference in favor of female students according to the social sensitivity level of the gender variable. As a result of the analysis performed with some variables (gender, family income level, mother's education level, father's education level, news follow-up frequency variables) obtained in the study, it was determined that there is a difference in favor of female students according to the social sensitivity level of the gender variable. As a result of the qualitative analysis performed with descriptive analysis; It has been determined that the students are positively affected by the discussion of current events in the classroom environment and concrete learning can take place.

KEYWORDS: Social Studies, Current Events, Social Sensitivity

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
TEŞEKKÜR	xii
I. GİRİŞ.....	1
1.1. Amaç	4
1.2. Önem	5
1.3. Varsayımlar	8
1.4. Sınırlılıklar.....	8
1.5. Tanımlar	8
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	10
2.1. Sosyal Bilgiler Dersi ve Önemi.....	10
2.2. Sosyal Bilgiler Dersi ve Güncel Olaylar	13
2.2.1. Güncel Olayların Kullanımında Yararlanılabilecek Etkinlikler	17
2.2.2. Güncel Olayların Kullanımında Öğretmenin ve Öğrencinin Rolü	20
2.3. Sosyal Problemler.....	21
2.3.1. Sosyal Problemlere Duyarlılık.....	24
2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar	28
2.4.1. Türkiye’de Yapılan Çalışmalar.....	28
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	37
III. YÖNTEM	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Evren ve Örneklem / Araştırma Grubu	43
3.2.1. Katılımcılar	44
3.3. Veri Toplama Aracı.....	46
3.3.1. Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği (SPDÖ)	46
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	48
3.4. Uygulama Süreci ve Verilerin Toplanması	49

3. 5. Veri Analizi Süreci	51
IV. BULGULAR.....	53
4.1. Nicel Analiz Sonuçları	53
4.2. Nitel Analiz Sonuçları	65
V. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME.....	70
KAYNAKÇA	74
EKLER.....	80
EK- 1 Ölçek Kullanım İzin Talebi	80
EK- 2 Sosyal Problemlere Karşı Duyarlılık Ölçeği	81
EK- 3 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	85
EK- 4 Ders Planları	86
EK- 5 Veli Bilgilendirme Formu.....	105
EK- 6 Veli Onam Formu	107
EK- 7 Öğrenci Onam Formu	108

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri.....	44
Tablo 2. Ön-test sonuçları ve grupların normallik testi sonucu	50
Tablo 3. Son-test ve grupların normallik testi sonuçları	50
Tablo 4. Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puanları Arasında Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	50
Tablo 5. Deney ve Kontrol gruplarının ön-test puanlarının normallik testi sonuçları	53
Tablo 6. Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puanları Arasında Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	54
Tablo 7. Deney grubu ön-test ve son-test puanlarının normallik test sonuçları...	54
Tablo 8. Deney Grubunun Öntest-Sontest Puanları Arasında Bağımlı Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	55
Tablo 9. Kontrol grubu ön-test ve son-test puanlarının normallik testi sonuçları	56
Tablo 10. Kontrol Grubunun Öntest-sontest Puanları Arasında Bağımlı Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	57
Tablo 11. Deney ve Kontrol gruplarının son-test puanlarının normallik testi sonuçları	57
Tablo 12. Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanları Arasında Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	58
Tablo 13. Cinsiyet değişkenine göre ön-test puanlarının normallik testi sonuçları	59
Tablo 14. Cinsiyet değişkeninin ön-test puanları için bağımsız örneklem için t testi sonuçları	59
Tablo 15. Cinsiyet değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları	59
Tablo 16. Cinsiyet Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	60
Tablo 17. Gelir değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları.	61
Tablo 18. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları.....	61
Tablo 19. Baba eğitim durumu değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları	62
Tablo 20. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklem İçin Faktöriyel Anova Sonuçları.....	62
Tablo 21. Anne eğitim durumu değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları	63

Tablo 22. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız rneklem İçin Faktöriyel Anova Sonuçları.....	63
Tablo 23: Haber takip sıklığı değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları	64
Tablo 24: Haber Takip Sıklığı Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız rneklem İçin Faktöriyel Anova Sonuçları.....	65
Tablo 25: Soru 1: Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların konuşulması hakkında neler düşünüyorsunuz? Soru 2: Bu şekilde, derslerde haberler getirmeniz ve konuşulması hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	66
Tablo 26. Soru 3: Derslerde konuşulan sorunlara karşı farkındalığınızın arttığını düşünüyor musunuz?.....	67

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1: “Eğlenceli”, “Önemli”, “Farkındalık” ve “Diğer” temalarına dahil olan kodlar.....	67
---	----

TEŞEKKÜR

Hayatımın her anında yanımda olan ve eğitim hayatım süresince de maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen; benim için her türlü fedakarlığa katlanan değerli aileme içtenlikle teşekkür ederim.

Bu süreçte kendisinden çok şey öğrendiğim, samimiyetiyle hayatımda önemli bir yer edinen değerli danışmanım Prof. Dr. E. Özlem YİĞİT' e saygılarımla teşekkür ederim.

Bu çalışma sürecinde yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Alperen Yandı' ya teşekkür ederim.

Benimle aynı hayalleri paylaşan ve beni motive eden; hayatımın mutlu ve mutsuz her anında uzak olsak da sevgisini ve desteğini hissettiğim can dostum Alev AYNUZ' a içtenlikle teşekkür ederim. Çalışma süresince sağladığı profesyonel desteklerden ve manevi desteğinden dolayı doktora öğrencisi sevgili arkadaşım Ramazan Ziya Yamaç' a teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisansta derslerini aldığım ve bundan dolayı kendimi çok şanslı hissettiğim değerli hocam Prof. Dr. Cemal AVCI' ya jürimde bulunma inceliğini göstermesinden dolayı teşekkür ederim.

Feyza ERDEM

I. GİRİŞ

Gerek toplumsal gerekse evrensel önemde bir olay gerçekleştiği zaman, insanlar duygu ve düşüncelerini birbirleriyle paylaşmak ister ve bu olaylar üzerine sohbet ederler. İnsanlar arasında konuşulmaya değer görülen bu olaylar güncel olaylar olarak adlandırılır ve öğretim için güdüleyici olmanın yanı sıra bilgi kaynağı da konumundadır. Bireyi ve ait olduğu toplumu etkileyen, gündemi oluşturan doğa ya da insan kaynaklı olaylara güncel olaylar denilmektedir (Şimşek, 2018). Eğitim de birey ve toplumu şekillendirme ve onlara bağlı olarak şekil alma özelliğine sahiptir. Dolayısıyla güncel olayların eğitim-öğretim ortamlarını ve sürecini doğrudan ya da dolaylı yollarla etkileme olasılığı bulunmaktadır. Buradan yola çıkılarak da okul ortamında güncel olayların eğitim ve öğretim için önemli bir ortam oluşturulmasına büyük katkı sağladığının (Şimşek,2018) söylenmesi mümkündür.

Güncel olaylar eğitim-öğretim sürecinde tüm derslerle ilişkilendirilerek ele alınabilir ancak doğası gereği sosyal bilgiler dersi diğer derslere nazaran bu konuda ön plana çıkmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde de (Haas ve Laughlin, 2000; Street, 2002; Deveci, 2006; Arın ve Deveci, 2008; Pass, 2008; Gedik, 2010; Gürdoğan Bayır, 2010; Journell, 2013; Akdağ ve diğerleri, 2014; Swalwell ve Schweber, 2016; Eryılmaz, Köse ve Selvi, 2017; LeCompte, Blevins ve Ray, 2017); Taşkın ve Memişoğlu, 2019; Gürkan, Öztürk ve Kumru, 2010) bu konudaki araştırmaların sosyal bilgiler dersi üzerine yoğunlaştığı ancak fen bilgisi dersi ile güncel olayların ilişkilendirildiği çalışmaların da (Göçmençebe ve Özkan, 2011; Romano, 2011) bulunduğu görülmektedir.

Sosyal bilgilerin doğasında sosyal bilimler vardır ve sosyal bilimlerin bilgi kaynaklarından birisi de sosyal olaylardır. Sosyal olaylar bireylerin etkileşimleri ile ortaya çıkan durumlardır ve oluştuğu zamanın gündemidir. Bu anlamda temelini sosyal bilimlerden alan sosyal bilgilerin güncel olan bu olaylardan faydalanması, geçmiş ve bugün ile bağ kurabilmesi adına önemli ve gereklidir (Gürkan ve diğerleri, 2020). Aynı zamanda özellikle küçük çocuklar söz konusu olduğunda, güncel olayların ders kapsamında ele alınması öğrencilerin stres ve endişe düzeylerini yatıştırma özelliğine sahiptir (Jeff, 2008) ve yaşamla ilişkilendirme yapılmasına da olanak tanıyarak dersi öğrenciler için ilgi çekici hale getirmektedir.

Temel amaçlarından biri etkin vatandaş yetiştirme olan sosyal bilgiler dersi, güncel olayların takip edilebilmesi, anlaşılabilmesi, analiz edilebilmesi ve öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesi için önemli bir ders niteliğindedir (Akkan ve Akhan, 2020). Dolayısıyla bireylerin eğitim-öğretim süreçlerinde güncel olaylarla meşgul olmaları sosyal bilgilerin etkin vatandaş yetiştirme amacı açısından da önemlidir. Çünkü güncel olaylar ele alınırken sadece dersin içeriğine odaklanılmamakta aynı zamanda farklı beceri ve değerler de kazandırılmakta ve tüm bunlar etkin vatandaşlardan beklenenler arasında yer almaktadır. Bir başka ifade ile, güncel olaylar ile sosyal bilgiler dersi arasında bir etkileşim söz konusudur. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak etkin vatandaş yetiştirme hedefine önemli katkılar sağlanacağı da açıktır.

Sadece sosyal bilgiler dersinde değil, eğitim sürecinin tamamında kazanılan bilgilerin kalıcı olabilmesi ve gerekli durumlarda kullanılabilmesi için bu bilgilerin günlük yaşamdaki olaylarla ilişkilendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle okullarda verilen eğitimin yaşama dönük olması gerekmektedir. Bir insanın etkili bir vatandaş olabilmesinin yanı sıra geçmişte ve günümüzde yaşanan olaylara ilişkin bilgi sahibi olması ve bu bilgilere dayalı olarak geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilmesi adına gazete, televizyon, dergi gibi haber kaynaklarında yer verilen güncel olayları izlemesi ve bu olaylara ilişkin yorumlar yapabilmesi önemlidir (Arın ve Deveci, 2008). Söz konusu donanımın da güncel olayların öğrenme sürecine dahil edilmesiyle kazandırılacağı ve destekleneceği düşünülmektedir. Sosyal bilgiler dersi de buna olanak tanınması açısından önemlidir. Çünkü, ilk ve orta okul süreçlerinde vatandaşlığa yönelik bilgi, beceri ve değerlerin kazandırıldığı ve çocukların toplumsal yaşam bağlamında deneyimlerle karşılaştıkları ders sosyal bilgilerdir. Sosyal Bilgiler ders, içerik olarak bireylerin sosyal ve kültürel yaşantılar edinmeleri, bu konularda birikim ve deneyim sahibi olmaları için de en uygun derslerdendir (Öztürk ve Otluoğlu, 2002). Bu ders sayesinde öğrenciler içinde yaşadıkları toplumun geçmişini ve bugününü öğrenir, diğer toplumlar hakkında bilgi edinirler.

Sosyal bilgiler dersinde konular işlenirken güncel olaylardan yararlanılması hem sosyal bilgilerin doğası hem de eğitim öğretimde güncellik ilkesinin gereğidir. Her gün radyo, televizyon ve gazete gibi çeşitli kitle iletişim araçları vasıtasıyla gördüğümüz güncel olayların eğitim öğretim esnasında kullanılmasıyla, bu olaylar bilimsel bir nitelik kazandırılarak incelenmiş olmaktadır. Güncel olaylar ile

oluşturulmuş etkinliklerde doğru-yanlış bilgiler birbirinden ayırt edilmesi ve olayların neden-sonuç ilişkisi bağlamında incelenmesi sayesinde bireye bilimsel düşünme becerisi de kazandırılmış olur (Binbaşıoğlu, 2004). Ayrıca, güncel olaylara dair bilgilerin çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiler doğrultusunda ele alınmasıyla, herhangi bir olaya ilişkin farklı bakış açılarının görülüp değerlendirilmesi ve bilişsel ve duyuşsal gelişime paralel olarak eleştirel ve yansıtıcı düşünme gibi becerilerin kazandırılması mümkündür (Haas ve Laughlin, 2000). Bunun 21. yüzyılın aktif vatandaşlarından beklenen bilimsel düşünme becerisine sağlayacağı katkının yadsınamayacağı ise ortadadır. Güncel olaylarla ilişkilendirilmeyen bir Sosyal Bilgiler dersinin sadece ezbere dayalı bir ders gibi algılanması kaçınılmazdır. Dolayısıyla bu durum Sosyal Bilgiler dersinin genel ve özel amaçlarına ulaşmasını engelleme olasılığı taşımaktadır (Gürkan, 2009). Bu nedenle, konuları güncel olaylarla ilişkilendirmek, etkinlikleri güncel olaylara ve bunun sonuçlarına dayandırmak gerekli ve önemlidir. (Binbaşıoğlu, 2004).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın (MEB, 2018) özel amaçları içerisinde öğrencilerin, ülkesinde ve dünyada olan olaylara karşı duyarlılık kazanabilmeleri ve katılımın önemine inanarak kişisel ve toplumsal sorunlar için görüş bildirebilmeleri gibi becerileri edinebilmelerinin gerekliliği belirtilmiştir. Bu nedenle, sosyal bilgiler dersinde güncel olaylar incelenirken öğrencilerde, yakın çevresinde ve dünyada yaşanan olaylara yönelik duyarlılık oluşması beklenmektedir. Doğası, amaçları ve içeriği açısından sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin yakın çevrelerinin yanı sıra ülkelerinde ve dünyada yaşananlara bir anlam verme ve bu olaylara yönelik farkındalık geliştirme sürecinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir (Sönem ve Bilgili, 2017). Disiplinler arası bir yaklaşım ile oluşturulmuş olan sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin yakın çevresi ve ülkesinde yaşanan olayları incelemesi, devamında dünyada yaşanan olayları ve gelişmeleri takip edip anlamlandırma ve farkındalık oluşturabilmeleri bağlamında önemli bir yere sahiptir (Sömen ve Bilgili, 2017).

Yakın ya da uzak çevrede yaşanmış bir olay gerçekleştiğinde bireylerin bunu fark edebilmeleri sonucunda olumlu ya da olumsuz tepkileri ortaya çıkmaktadır. Böylece bu problemlere çözüm üretme noktasında harekete geçmeleri mümkün olabilmektedir (Ünal ve Duygu, 2019). Öğrenciler günlük yaşantıları içerisinde karşılarına çıkan güncel olayların bir kısmı çeşitli sosyal problemlerle ilgili olabilmektedir. Sosyal problem; kabul edilmiş davranış normlarının dışına

çıkılması ile ortaya çıkan ve olumsuz bir sonucu olan durum olarak tanımlanmaktadır (Eryılmaz, 2015). Karşı karşıya kalınan sosyal problemlere yönelik olarak bireylerin çözüm üretebilmeleri için, öğretim süreci içerisinde sosyal problemlerin ele alınması yararlı olacaktır. Birey, güncel olayların takip edilmesiyle, toplumsal gelişmeleri ve yaşanan sorunları fark edip bunlara yönelik duyarlılık kazanabilecektir (Akdağ ve diğerleri, 2014).

Türkiye’de 2004 yılından bu yana ilk ve ortaöğretim programlarının temel felsefesini oluşturan ilerlemecilik gereği, öğrencilerin öğrenme ortamlarında etkin olmaları ve bilgiyi yapılandırabilmeye yönelik olarak çevreleriyle etkileşimde bulunmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda öğrenme ortamlarında mümkün olduğu kadar gerçek hayatla bağlantı kurmak ve gerçek hayat meselelerini dikkate almak gerekmektedir (Yaşar ve Gültekin, 2007). Bu da güncel olayların eğitim-öğretim sürecinde kullanılmasının önemini bir kez daha gün yüzüne çıkarmaktadır. Öğrenme sürecinde güncel olayları bilimsel bir yaklaşımla ele almayı sosyal bilgiler dersi kapsamında deneyimlemeleri ve böylece sosyal problemlere yönelik duyarlılık geliştirmeleri öğrencilerin aktif vatandaşlar olarak yetişmelerine önemli katkıda bulunacaktır.

1.1. Amaç

Araştırmanın amacı, 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisinin araştırılmasıdır. Araştırma kapsamında bu genel amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılması; deney grubundaki öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerinde kontrol grubundaki öğrencilerle karşılaştırıldıklarında anlamlı bir fark oluşturmuş mudur?

Güncel olayların kullanıldığı sosyal bilgiler öğretimi sürecinin, ortaokul öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine etkisi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Güncel olayların kullanıldığı sosyal bilgiler öğretimi sürecinin, ortaokul öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine etkisi ailenin gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

Güncel olayların kullanıldığı sosyal bilgiler öğretimi sürecinin, ortaokul öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine etkisi annenin eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

Güncel olayların kullanıldığı sosyal bilgiler öğretimi sürecinin, ortaokul öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine etkisi babanın göre farklılaşmakta mıdır?

Güncel olayların kullanıldığı sosyal bilgiler öğretimi sürecinin, ortaokul öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine etkisi haber takip sıklığına göre farklılaşmakta mıdır?

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay kullanımının sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Önem

Toplumsal yaşamda, ekonomik, siyasi ve sosyal konularda çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak resmi kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütleri tarafından çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bunun yanı sıra toplum nezdinde sorunlara karşı farkındalık oluşturulması için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Sorunların çözümünde bu çalışmaların etkili olabilmesi için geniş kitlelere ulaşabilmesi ve bireylerin farkındalıklarının artırılması gerekmektedir (Erden, 2000).

Bireylerin farkındalık oluşturabilmesi, empati becerisini geliştirebilmesi ve etkin bireyler olabilmesi için sosyal bilgiler dersinde ele alınan konuların, bireyin içinde yaşadığı topluma dair, hayatın içinden somut bilgiler ile desteklenmesi gerekmektedir. Çocuklar zaten günlük hayatları içerisinde kitle iletişim araçları aracılığı ile birçok olay, haber ve bunlara dahil olan kişilere tanık olmaktadır. Tanık olunan bu olayların ve kişilerin sosyal bilgiler dersi aracılığı ile ve bilimsel bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir (Coşkun Keskin, 2016). Böylece, öğrenciler bu olayları tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirebilmeyi ve çözüm yoluna dair seçenekler üretilmeyi öğrenecek ve bu öğrenmeler onların yetişkinlik dönemlerinde de bu tutumlarını devam ettirerek aktif vatandaşlar olmalarına katkıda bulunacaktır.

Bireylerde farkındalığın oluşması küçük yaşlardan itibaren başlar ve farkındalıkla birlikte ilgili konularda okuma ve araştırma yeteneklerinin geliştirilmesi mümkün olabilir. Bilindiği üzere eğitim hayat boyu devam eder ve aileden sonraki en önemli eğitim ortamı da okullardır. Okul ortamı yaşama dair bilgi, beceri, tutum ve davranış geliştirmesine yardımcı olarak bireyi hayata hazırlarken elbette toplumsal sorunlara yönelik farkındalık sağlamaya ve bireyi bu yönde geliştirmeye destek olacaktır. Bu süreç kapsamında çocukları yaşadıkları

çevreye ve bu çevrede yaşanılanlara duyarlı, gerek ulusal gerekse küresel sorunların çözümüne yönelik olarak kendi sorumluluklarının farkında olan, eleştirel düşünen ve bilimsel bir bakış açısına sahip aktif vatandaşlar olarak yetiştirmede sosyal bilgiler dersinin rolü büyüktür.

Sosyal bilgiler öğretim programı yaşanan sosyal değişimler, teknolojik yenilikler ve dönemin ihtiyaçları doğrultusunda amaçlarını günceller. Buna yönelik olarak 2018 Sosyal Bilgiler Eğitim Programı'nda da belirtildiği gibi okullardaki eğitim programlarının amaçlarından biri;

“İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamaktır”.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler kısmında ise; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına ve gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmalarına yönelik davranışlar bulunur. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.” olarak belirtilmiştir (MEB, 2018).

Çocukların yukarıda ifade edilen kazanımlara ve yetkinliklere ulaşabilmeleri öncelikle yakın çevrelerinden başlayarak sosyal olaylar ve problemlerin farkına varmalarına ve bunlarla ilgili düşünmelerine bağlıdır. Özellikle sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerde yer alan hedeflere ulaşılabilmesi ve aktif vatandaşların yetiştirilebilmesi için güncel olayların bilimsel bir bakış açısıyla analizinin küçük yaşlardan itibaren öğretilmesi gerekmektedir. Böylece demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; bölgesel, ulusal ya da küresel sorunların çözümünü başkalarından beklemek yerine kendi üzerine düşen sorumlulukların bilincinde olarak harekete geçen bireylerin yetiştirilmesi de mümkün olacaktır.

Sosyal problemlerin incelenmesi ile, öğrencinin empati ve problem çözme gibi becerilerinin gelişmesi de sağlanabilmektedir (McLendon, 1953). Dolayısıyla öğretim sürecinde güncel olayların ve sosyal problemlerin ele alınmasıyla öğretim programında önemli yere sahip olan becerilerin geliştirilmesine de katkıda

bulunulmaktadır. İnsan ilişkilerinde meydana gelmiş olan, geniş bir tartışma alanı bulan, insanların ilgi alanına dahil olan sosyal problemlerin tartışılması, analiz edilmesi ve çözüm yollarının aranması toplumsal değişim ve gelişim için çok önemli bir adım niteliğindedir. Bunun yanı sıra, yine öğretim programının temel öğelerinden biri olan değerlerin kazandırılması açısından da söz konusu problemlere yönelik tartışmalar ve değerlendirmeler büyük önem taşımaktadır.

Öğrenme, var olan bilginin yalnızca öğrenciye olduğu gibi aktarılması ile değil; öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif katılımının sağlanması ile kendi bilgilerini oluşturmaları ve sosyal hayatlarına uygulayabilmeleri ile gerçekleşmektedir (Doğanay, 2016). Bireylerin gündemdeki sorunları fark edebilmeleri, araştırabilmeleri, eleştirel düşünebilmeleri ve çözüm üretebilmeleri açısından Sosyal Bilgilerin özel amacı olarak yine 2018 programında “doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları”, “farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları”, “toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri”, “katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri” , “ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri” ifadesi yer almaktadır (MEB, 2018). Programda da belirtildiği gibi Sosyal Bilgiler dersinde konular işlenirken toplumsal olaylar çevresinde ele alınması çeşitli yöntem ve tekniklerle desteklenmesi, bu olaylarla bağlantıların kurulması ve bireylerin düşünme becerisine yönelik görevlerin verilmesi söz konusu dersin hedeflerine ulaşması açısından önemli ve gereklidir. Güncel konuların hem öğrencilerde bilgilerin kalıcılığını artıracak hem de öğretmenlere öğretim yöntem, teknik ve materyalleri açısından çeşitlilik sağlayacak varsayılmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin kaynak olarak güncel olayları kullanmaları önerilmektedir. Öğrencilerin bu olayları incelemeleri ve çözüm önerisi sunmaları derste öğrendiklerini uygulamaya dökme fırsatı elde etmelerini de sağlayacaktır. Ayrıca sorunları fark edebilmeleri ve toplumu bütüncül bir şekilde inceleyebilmeleri de mümkün olacaktır (Dinç, Acun, 2017; Akdağ ve diğerleri, 2014; Yalçın, Akhan, 2019; Akkan, Akhan,2020; Arın, Deveci, 2008).

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın ortaokul 6. Sınıf öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeyleri üzerindeki etkisini ortaya koymaya yönelik olarak gerçekleştirilmiş olan bu çalışmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersi ile güncel olaylar arasındaki etkileşimi görebilmelerini ve sosyal problemlere duyarlılık geliştirebilmelerini sağlamaya çalışması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, sosyal problemlere yönelik duyarlılık açısından güncel olayların ele alınması sürecine dair ortaya konulan öğrenci görüşlerinden yola çıkılarak, bu konuda yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla araştırma, hem sosyal bilgiler öğretim programının hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmaya hem de demokratik bir toplumun aktif vatandaşlarının yetiştirilmesine katkıda bulunmaya yönelik bir örnek oluşturacaktır.

Sosyal bilgilere yönelik öğretim yaklaşımlarından biri olan yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler anlayışı, öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemlerin farkına vararak bunları tanımlarının ve bu problemlerle ilgili olayları incelemelerini vurgulamaktadır. Bu da sosyal bilgiler öğretiminde güncel olaylarından yararlanmanın ve sosyal olaylara yönelik duyarlılık kazandırmanın demokratik bir toplum açısından temel gereklerden biri olduğunu göstermektedir. Bu nedenle araştırma, yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler öğretimi açısından örnek teşkil etmesi nedeniyle de önem taşımaktadır.

1.3. Varsayımlar

Bu araştırmanın temel sayıltısı şudur:

Araştırmaya katılan deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin araştırmada uygulanan Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeğindeki maddeleri gerçeği yansıtacak şekilde içtenlikle doldurmuşlardır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Orhan Gazi Ortaokulu'nun 6. sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşan iki şubeden elde edilen verilerle ve,

2. İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan “Küresel Bağlantılar” ünitesiyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler, kültürel çeşitliliği tanıyan ve benimseyen demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, küresel ve ulusal bağlamlarda karşılaşılan sorunlar hakkında toplumun yararı için bilgi temeline dayalı karar

verme becerilerini geliştirmek ve vatandaşlık yeterliliklerini kazandırmak ve geliştirmek için sosyal ve beşeri bilimlerin (tarih, coğrafya ekonomi, psikoloji, sosyoloji, felsefe, din, siyasal bilimler, hukuk, antropoloji, arkeoloji) programa dahil edilmesiyle oluşmuş çalışma alanıdır (NCSS, 1993).

Güncel Olay: Bireyin yakın çevresinde gelişen, birey ve toplum için önemli ve yeni olaylar (Erden, 2000).

Sosyal Problem: Toplumsal işleyişi ve insanı olumsuz etkileyen faktörler, süreçler, sosyal ya da doğal durumlar (Mardache, 2010).

Sosyal Duyarlılık: Bir kişinin sosyal sorumluluk içeren davranışları gerçekleştirebilmek için, çevresinde yaşanan durumlara yönelik ihtiyaçları algılayıp buna uygun davranışlar gerçekleştirebilmesidir (etin ve Sönmez, 2009).

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Bilgiler Dersi ve Önemi

Geçmişten günümüze insanoğlu kendini ve çevresini anlamaya çalışmıştır. Bir süre sonra insanoğlu bu informal öğrenme sürecinin yanına formal eğitimi de dahil etmiştir. Bu süreçte programlara eklenen dersler ve öğretim programlarının yanı sıra kullanılan yöntem ve teknikler zamanın özelliklerine ve gereksinimlerine göre değişikliğe uğramış, bazı dersler eklenirken bazı dersler de kaldırılmıştır. Bu derslerden biri olan sosyal bilgiler, kavram olarak 19. yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıksa da kökeni çok daha eskilere uzanmaktadır.

Sosyal Bilgilerin ders olarak okutulmaya başlanması 20. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan toplumsal, kültürel ve ekonomik değişimlerin doğurduğu toplumsal sorunlar, bu toplumsal sorunlara çözüm aramak ve Amerikan vatandaşlığı kimliğini oluşturma çabaları Sosyal Bilgilerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur (Kaymakçı ve Ata, 2012). ABD'de ortaya çıkmış ve gelişmiş olan sosyal bilgiler dersi, Japonya, Kore Türkiye, Kanada gibi ülkelerde benimsenirken; İngiltere'nin de dahil olduğu birçok ülkede sosyal bilgiler dersinde tek disiplinli anlayışa bağlı kalınarak; tarih, coğrafya ve vatandaşlık konuları ayrı ayrı dersler halinde okutulmaya devam etmiştir (Öztürk, 2007). Birçok ülke tarafından sosyal bilgiler konusunda otorite kabul edilen Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council for the Social Studies, NCSS) tarafından yapılan tanıma göre (Savage ve Armstrong 1996'dan akt. Öztürk, 2007):

“Sosyal Bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler; antropoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler matematik ve doğa bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır.”

Ülkemizde uygulanan Sosyal Bilgiler öğretim programında ise dersin tanımı şu şekilde yapılmıştır:

“Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji,

psikoloji, felsefe siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir” (MEB,2012).

Sosyal bilgiler dersinin tanımlarına baktığımızda disiplinler arası olduğu, iyi-etkin vatandaşlık bilincine sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflediği ve aynı zamanda içeriğinde yer alan sosyal bilimlerin temelini verip bilimsel bakış açısının kazandırılmasını amaç edindiği görülmektedir. Bununla birlikte, sosyal bilgiler öğretiminin amacı, içeriği ve öğretim sürecine yönelik tartışmalar halen sürmekte olsa da (Barr ve diğerleri, 1977; Fenton, 1966). Sosyal Bilgilerin Doğası adlı kitaplarıyla Barr, Barth ve Shermis Vatandaşlık Aktarımı Olarak, Sosyal Bilimler Olarak ve son olarak da Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler olmak üzere sosyal bilgiler öğretiminde üç yoldan söz etmişlerdir (Barr ve diğerleri, 2013).

Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgilerde öncelikli hedef; öğrencilerin bütün içeriği hatırlamaları değil, akılda kalması gereken belli duygu ve değeri aktarmaktır. “Savaşları hatırlamasalar da duygusunu hatırlayacak” olmaları en önemli noktadır. Bu öğretim ile “iyi-etkin vatandaş” yetiştirmek amaç edinilmiştir. Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretiminde ise; öğrencilerin bir olayı bilimsel araştırma basamaklarına uygun olarak analiz edebilmeleri suretiyle öğrenmeleri savunulmaktadır. “Tarih öğreteceğimizi iddia ediyorsak yorumlama ve tekniklerini öğretmek zorundayız. (...) Tarihin ve diğer Sosyal Bilimlerin sorgulama biçimini öğretmek yeni Sosyal Bilgilerin temelinde yer alır.” cümleleriyle Fenton, bu anlayışın Sosyal Bilgiler dersi için önemini vurgulamaktadır (Fenton, 1966’dan akt. Barr ve diğerleri, 2013). Yansıtıcı araştırma olarak sosyal bilgiler; öğrencilerin kendini ve toplumu ilgilendiren bir problemi tanımlamaları ve bu problemle bağlantılı değerleri göz önünde bulundurarak gerçekleri incelemeleri anlamına gelmektedir. (Barr ve diğerleri, 2013).

Ulusal ve küresel birtakım olaylar ülkelerin bu dersten beklentilerini ve dolayısıyla da dersin içeriğini belirlemelerinde önemli bir etken oluşturmuştur. Örneğin; İkinci Dünya Savaşı zamanında ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki yarış ve ABD’nin bu yarışta öne geçme düşüncesi sonucu sosyal bilgiler dersine bakışta değişim meydana gelmiş, vatandaşlık eğitimiyle ilişkili konular azaltılmış ve tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji ve siyaset bilimine daha fazla önem verilmeye

başlanmıştır. 1950’li yıllarda sosyal bilgiler dersinin sadece tarih ve coğrafya konularından ibaretmiş gibi düşünülmesine karşıt eleştiriler yoğunlaşmış ve bunun sonucunda 1960’lı yıllarda Bruner’ın buluş yoluyla öğrenme yaklaşımı temele alınarak, “Yeni Sosyal Bilgiler” anlayışı doğrultusunda yeni sosyal bilgiler programı oluşturulmuştur. 1970 ve 80’li yıllarda sosyal bilgiler öğretiminde tekrar geleneksel anlayışa dönülmüş, 1990’lı yıllarda ise, NCSS (National Council for the Social Studies) tarafından alınan karara bağlı olarak, sosyal bilgiler dersinin yapılandırmacılığa bağlı bütünleşmiş, disiplinler arası bir anlayışla ele alınıp “Yeni Sosyal Bilgiler” ruhuna uygun olunmasına çalışılmıştır (Özmen, 2015; Byford ve Russel, 2007).

Ülkemizde 1962 yılında yayınlanmış olan İlkokul Program Taslağı ile tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri “Toplum ve Ülke İncelemeleri” dersi adı altında birleştirilmiş, sonrasında 1968 yılında “Sosyal Bilgiler” olarak isimlendirilmiştir (Akdağ, 2014). 1985 yılına gelindiğinde sosyal bilgiler dersi ortaokullardan kaldırılmış; yerine tek disiplinli anlayışa uygun bir biçimde milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri konulmuştur. Programda görülen bu değişiklik, dönemin siyasal ve sosyal yapısının sosyal bilgiler öğretimine etkisine yönelik örnek oluşturması açısından dikkate değerdir. 1998 yılında sekiz yıllık zorunlu eğitim ile beraber 4.-7. sınıfları kapsayacak bir sosyal bilgiler programı oluşturularak tekrar disiplinler arası yaklaşıma dönüş yaşanmıştır. Bu değişimin ardından, 2005 yılında ilerlemeci felsefeye ve yapılandırmacılık yaklaşımına dayalı yeni bir program oluşturulmuştur. 2005 yılından 2017 yılına kadar yaşanan değişimler ve bu değişimlerin topluma yansımaları sonucu programda yeniliğe gidilmesine gerek duyulmuş ve 2018’de program şu anki şeklini almıştır (Yalçın ve Akhan, 2019).

Çok yönlü ve disiplinler arası bir yapıya sahip olan sosyal bilgiler dersi, geçmiş ve günümüz sosyal hayatını ele alması ile çocukları hayata hazırlamak için okul programlarında merkezi bir konuma sahiptir (Aslan, 2016). Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sadece gelecekteki yaşamlarına hazırlanmayıp halihazırdaki yaşamlarına dair hak ve sorumluluklarının bilincinde olarak mevcut rollerine uygun görevleri yerine getirmelerinin sağlanması da beklenmektedir. Bu roller ve görevler, bireyler arasındaki etkileşim ve oluşan kurumlar hakkındaki bilgiler; tarih, kültür ve miras bağlamında sosyal bilgiler dersinin içeriğinde yer almaktadır.

Toplumlar ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve değerleri eğitim kurumları aracılığıyla bireylere aktarır ve toplumun inşa sürecini devam ettirir. Sosyal duyarlılığa sahip olan, problem çözme becerisi gelişmiş bireyler yetiştirildiğinde sosyal hayatın niteliğine katkıda bulunulmuş olur. Bu nedenle sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin demokratik bir toplumda yaşamının gereği olan bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarında ve bunlardan yararlanarak yaşadıkları topluma aktif katılımlarının sağlanmasında büyük öneme sahiptir.

2.2. Sosyal Bilgiler Dersi ve Güncel Olaylar

Güncel, “günün konusu olan, şimdiki, bugünkü (haber, olay vb.), aktüel” olan demektir (TDK, 2020). Bir süre önce gerçekleşmiş, insanları hala etkilemeye devam eden, tekrar etme olasılığı olan ve kitle iletişim araçları aracılığı ile insanlara duyurulan haberlere güncel olaylar denilmektedir. İçinde yaşadığımız dönemde bilim ve teknolojiye paralel olarak sadece yakın çevrelerindeki olayların değil kendilerinden kilometrelerce uzakta yaşananların da, insanları bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak etkilediği bilinmektedir. Dolayısı ile bu olaylarla ilgilenilmeli ve öğrencilerin de okulda ve okul dışında bu olayların farkında olup, bunlara ilişkin görüş ve önerilerini belirtebilmelerine yönelik etkinlikler yapılması gerekmektedir (Demirkaya Gedik, Altun, 2015).

Güncel olayların eğitim öğretim ortamında yer alması, öğrencilere bu tür konularda farkındalığın kazandırılabilmesi için çok önemlidir. Bu süreçte programda yer alan tüm dersler güncel olaylarla ilişkilendirilerek ele alınabilir de, sosyal bilgiler dersinde bu tür olayların önemli bir yeri vardır (Taşkın, Memişoğlu, 2019). Sosyal bilgiler dersi içerisinde güncel olayların kullanılması, sosyal bilgiler konularında bulunan birçok soyut konunun somut hale gelmesinde etkili olurken (Ünlüer ve Yaşar, 2012); güncel olaylar sayesinde öğrenciler; araştırma yapmaya ve bu sayede düzenli olarak gazete, dergi, televizyon ve radyo kanallarından doğru bilgiye ulaşmayı alışkanlık haline getirmeye başlayacaktır. (Tonathon, 1953). Böylece doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını öğrenen öğrencilerin, okul ve toplum arasındaki ilişkiyi fark etmeleri ve güncel olay ve gelişmeleri takip etmeye yönelik davranış geliştirmeleri mümkün olacaktır. (Erden, 2000).

Güncel olaylar bütün sınıf düzeylerindeki öğrenciler için yaşayarak öğrenme imkanı sunar. Güncel olarak yaşanan olayların incelenmesi hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin gerçek bilgiye ulaşmada farklı kaynaklardan yararlanmanın önemini fark edebilmelerini sağlar. Güncel olayları incelerken

öğrencilerin çeşitli bilişsel ve duyuşsal becerileri kullanmaları gerektiği için (Haas ve Laughlin, 2000; Pashkevich, 2011); güncel olayların kullanılması ile öğrencilerde; araştırma, değişim ve sürekliliği algılama, eleştirel düşünme, empati, gözlem, iletişim, iş birliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, karar verme, medya okuryazarlığı, politik okuryazarlık, problem çözme, sosyal katılım, zaman ve kronolojiyi algılama gibi temel becerilerin gelişmesi beklenir (MEB, 2018). Güncel olayların incelenmesi, öğrenciye kendi toplumunu tanıma, insanların problemlerinin kökenini fark edebilme, problemlerin doğasını inceleyip anlayabilme, incelemeleri sırasında fark edeceği ayrılıkları ve kopuş noktalarını tanımlama ve empati kurma olanağı sunacaktır. Bu sayede Sosyal bilgiler öğretim programında da bahsedilen topluma duyarlı etkin vatandaşlar yetiştirilmiş olacaktır (Tonathon, 1953; Biser, 2008). Günlük olaylarda ortaokul öğrencisi için yabancı gelebilecek kelimeler olacaktır; bunun için ekonomik, coğrafi, siyasi vb. konularda öğrenilmesi gereken kavramların araştırılması ve kaydedilmesi gereklidir. Bu bağlamda, yeni kavramları öğrenmek için kelimelerle farklı etkinliklerin yapılması önerilmektedir. Böylece öğrencilerin bilgi ve kelime dağarcıklarının gelişmesi de mümkün olacaktır (Moffatt, 1957).

Yukarıda ifade edilmiş olan bilgi ve becerilerin yanı sıra, sosyal bilgiler dersinin amaçları arasında yer alan sosyalleşmeyi ve toplumsal sorunları anlamayı sağlamada da güncel olaylar önemli birer kaynak durumundadır (Gürdoğan Bayır, 2010). Sosyalleşme ve yaşadığı toplumu anlama hem genel anlamda eğitimin hem de sosyal bilgiler öğretiminin hedefleri arasında yer almaktadır, çünkü insan bir toplum içinde doğup yaşamakta ve toplumu etkilerken bir yandan da toplumdan etkilenmektedir. Sosyal çevresine duyarlı, birlikte yaşama bilincine sahip ve empati kurabilen insanlardan oluşan bir toplumun daha demokratik bir yapıya sahip olacağı açıktır (Akdaş, 2013). Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinin amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşılması bilginin yanı sıra yukarıda da ifade edilmiş olan beceri ve değerlerin kazandırılması ve geliştirilmesi ile mümkün olacak ve bu da toplumu olumlu yönde etkileyecektir. Bu bağlamda güncel olaylar dersin içeriği ile gerçek yaşam arasında bağlantı kurmayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca, bu derste temel materyal işlevine sahip olan ders kitaplarına ve öğretim programına güncel olaylar destek hizmeti görecektir (Galczynski ve diğerleri, 2011).

Güncel olayların sosyal bilgiler öğretimindeki yeri ve değeri açık olsa da, günlük olarak yaşadığımız her olayı sınıf ortamına getirmek ve konuşmak zaman

açısından uygun olmayacağı gibi öğretici yönü de kalmayacaktır. Bu sebeple bir güncel olay sınıf ortamına getirilirken aşağıda belirtilmiş olan ölçütlerin dikkate alınması gerekmektedir (Erden, tarihsiz; Demirkaya Gedik ve Altun, 2015; Şimşek, 2018);

1. Eğitsel Değer: Seçilen olay öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlayacak mı?
2. Uygunluk: Ele alınan güncel olay öğrencilerin olgunluk düzeyine ve yaşadığı toplumun özelliklerine uygun mu?
3. İlgililik: Seçilen güncel olay üniteyle ve öğrencinin geçmişi ile ilgili mi?
4. Bilginin Elde Edilebilirliği: Konuyla ilgili yeterli materyale ulaşılabilir mi?
5. Yeterli Zaman: Konunun derinlemesine öğretimi için gerekli zaman var mı?
6. Güvenirliği: Konu ile ilgili doğru bilgi elde edilebilir mi? Öğrencilerin bu konuda önyargıları var mı?
7. Güncellik: Konu ile ilgili yeni bilgiler elde edilebilir mi?

Güncel olayları ele alırken dikkat ettiğimiz bu ölçütlerin sonucunda ulaşılmak istenen hedefleri şu şekilde belirtebiliriz (Erden, tarihsiz; Moffatt, 1957; Binbaşoğlu, 2004; Demirkaya Gedik, Altun, 2015; Şimşek, 2018):

1. Yakından uzağa toplumsal bütün işlere yönelik öğrenci ilgisini canlandırabilmek,
2. Güncel olaylardaki neden-sonuç ilişkilerinin görülmesini sağlayabilmek,
3. Güncelliği takip etmek, güncel yazıları analiz edebilmek,
4. Güncel olaylar arasında önemli olanları ayırt edebilmek,
5. Vatandaş olarak gündemi yorumlayabilmek ve doğru kararlar alabilmek,
6. Demokrasinin gereklilikleri ve geleceğe yönelik olası kararların öngörülebilmesi becerisini kazandırabilmek,
7. Günlük olayları sosyal, siyasi ve iktisadi olarak anlayabilmenin zeminini hazırlayabilmek,
8. Toplumda değişen eğilimleri ve kurumları takip edebilmek,
9. Doğru kaynaklardan araştırma yapıp bu bilgiler doğrultusunda sonuçlara ulaşmaya ve bu şekilde yapılabilecek araştırmalara teşvik edebilmek,
10. Bireyi çevresine yönelik bilinçlendirebilmek,

11. Problem çözme, analiz, sentez, değer ölçütleri geliştirmek gibi üst düzey düşünme yollarını kazandırabilmek,

12. Okuma ve dinleme becerisi kazandırabilmek,

13. Boş vakti iyi değerlendirebilmeyi sağlamak ve doğru işlerle uğraşmaya alıştırmaktır.

Güncel olayların Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2018)'nda ki yerine baktığımızda öncelikle amaçlar kısmındaki *“Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlik kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.”* ifadesi sosyal bilgiler dersinin doğası gereği güncelliğini ve araştırma ruhunu canlı tutması gerektiğini göstermektedir. Bu süreçte kazanımlarla ilgili güncel olayların problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıf ortamında ele alınması mümkündür. Bu sayede bir güncel olay ele alanında uzman bir bireyin araştırma ve çalışma yöntemlerinin öğretilmesi ve karşılaşılan gerçek hayat problemleri ve çelişkili olaylar üzerine öğrencilerin yansıtıcı düşünebilmeleri gerçekleşebilir (MEB,2018). Bu amaçlar doğrultusunda güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanılması sırasında yararlanılabilecek yaklaşımları şu şekilde sıralayabiliriz (Tonathon, 1953; Demirkaya Gedik, 2008; Arın ve Deveci, 2008; Memişoğlu, 2019):

1. Güncel olaylar sosyal bilgiler dersi içerisinde üniteler ile bağ kurularak ele alınabilir. Dersin başlangıcında dikkat çekmek için, gündemdeki önemli bir haber üzerinde konuşulup, öğrencilerin bu olaya yönelik fikirlerini belirtmeleri sağlanabilir. Böylece öğrencilere haber takibi alışkanlığı da kazandırılmış olur. Her hafta derse gazete ya da dergi getirilmesi istenebilir. Sınıf içi panoda sınıf gazetesi oluşturulabilir.

2. Sosyal bilgiler dersi içerisinde güncel olaylar tamamlayıcı ve pekiştirici olarak kullanılabilir. Dersin başlangıcında dergiden, internetten ya da gazeteden ünite ile bağlantılı haberler getirilerek, ele alınan konunun örneklendirilmesi bu şekilde yapılabilir. Dolayısı ile işlenen üniteadaki kazanımları ve becerileri kazandırmak için güncel olaylardan yararlanılır.

3. Güncel olayların merkeze alındığı bir ünite oluşturulabilir. Örneğin, bilimsel yenilikler, çevre sorunları, sağlık alanındaki yenilikler, doğa olayları (sel,

deprem, vs.) gibi önemli konularda öğrenciler ile birlikte haber kaynaklarından faydalanılarak bir ünite oluşturulabilir.

Bu yaklaşımların herhangi birinin kullanılması ile sosyal bilgiler dersine güncel olayların entegrasyonu sağlanabilir ve güncel olayların öğretilmesi ile ulaşılmak istenen hedeflere ulaşılabilir. Sözü edilen yaklaşımlar doğrultusunda güncel olaylardan yararlanılırken farklı etkinlikler kullanılabilir. Bu etkinlikler bir sonraki kısımda ayrı bir başlık altında ele alınmıştır.

2.2.1. Güncel Olayların Kullanımında Yararlanılabilecek Etkinlikler

Güncel olayları sınıf ortamına taşıırken çeşitli kaynaklardan faydalanılabilir. Yerel ve ulusal gazeteler, dergiler, tv ve radyo kanalları ve güncel kitaplar bu amaçla kullanılabilir. Bunun dışında yararlanılabilecek etkinlikler ise farklı araştırmacıların çalışmalarından (Moffatt, 1957; Erden, tarihsiz; Demirkaya Gedik, 2008; Gürkan, 2009; Gündoğan Bayır, 2010; Eryılmaz, 2015; Memişoğlu, 2019) derlenerek aşağıda sıralanmıştır:

1. Öğrencilerden bir hafta boyunca ülkelerinde ve çevrelerinde yaşanmış güncel olayları not etmeleri istenebilir. Bir hafta boyunca not ettikleri bu olayların haftada bir gün tartışılması için zaman ayrılarak sınıfta tartışılabilir

2. Öğrenciler 5-6 kişilik gruplar halinde, üniteye ele alınan konu ile ilgili haberleri toplayarak bunları önceden hazırlanmış bülten tahtasına asabilirler. Oluşturulan ilan tahtasında belirli köşeler oluşturularak bu başlıklar ile ilgili haberler oralarda sergilenebilir.

3. Öğrencilerden her gün önemli olayları kayıt edebilecekleri bir haber defteri oluşturmaları istenebilir.

4. Duvara asılacak büyük bir harita üzerine, öğrencilerin gazetelerden topladıkları haberleri ilgili yerlere yerleştirmeleri istenebilir. Ünite boyunca yerleştirilen haberler; resimler, grafikler, yazılar ve şemalar ile ilişkilendirilir ve ünite sonunda en çok nerelerde hangi tür olayların gerçekleşmiş olduğu ve sebeplerinin neler olabileceği konusunda sınıfça tartışılabilir.

5. Bazı kişilerin, grupların ve olayların bilinmeyen gizli kalmış resimleri, anlatımı yapılmamış grafikler vs. gibi merak uyandıran malzemelerin aktif bir şekilde sergilenmesi ile bir köşe oluşturulabilir.

6. Bülten tahtasında Kim Kimdir? köşesi hazırlanarak ulusal ya da dünya çapındaki popüler kişilerin tanıtılması sağlanabilir.

7. Güncel olaylar ile ilgili oluşturulmuş ilan tahtasında haberler ile bağlantılı yeni kavramlar sergilenebilir.

8. “Kelime defteri” adını verebileceğimiz bir defter oluşturulup öğrencilerin dinledikleri ve tartıştıkları güncel konulardaki yeni kelimeleri ve anlamlarını bu deftere kaydetmeleri istenebilir.

Sözü edilen etkinliklerden yola çıkılarak güncel olaylardan ders esnasında yararlanmanın farklı derslerin kazanımlarının gerçekleştirilmesine önemli katkılar sunabileceği görülmektedir. Bu süreçte çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin işe koşulması mümkündür. Öğrencilerin ders içerisinde güncel konuların konuşulmasına ve tartışılmasına alışmalarının ardından bunları çeşitlendirmek ya da dikkati tekrar toplamak adına forum tekniğinin kullanımı bunlardan biridir. Panel, sempozyum ve münazara gibi teknikler de bu süreçte etkili olarak kullanılabilir.

Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı dikkat çekme ve farkındalık sağlamanın yanı sıra ödev ve faaliyetler ile de desteklenebilir (Tonathon, 1953; Moffatt, 1957; Ediger, 2001; Demirkaya Gedik, 2008; Gürdoğan Bayır, 2010; Demirkaya Gedik ve Altun, 2015). Örneğin;

1. Dinlenen ya da tartışılan konular hakkında incelemeler yaptırılarak bunlara dair rapor yazdırılabilir,
2. Güncel olaylara yönelik farklı görüşler dikkate alınarak haftalık raporlar yazdırılabilir,
3. Dinlenen ya da izlenen tartışmaların odak noktalarının belirlenmesi istenebilir,
4. Güncel olaylar için bir defter oluşturulabilir,
5. Güncel olaylar ile ilgili bir kitap okutulup hakkında rapor yazdırılabilir,
6. Güncel olayları inceleme esnasında öğrenilen kelimeler hakkında bir defter hazırlatılabilir,
7. Güncel olaylar ile ilgili öğrenci grupları oluşturulup tartışmalar düzenlenebilir,
8. Güncel olaylar ile ilgili içinde resim, harita, yazı vs olan bir dosya oluşturulabilir,
9. Bir günlük olaylar haritası hazırlatılabilir,

10. Seçilen belirli bir konunun kronolojik sırasını gösteren zaman şeridi oluşturulabilir.

Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması esnasında öğrencinin kendini sosyal bir grubun parçası gibi hissedebilmesi için toplantı salonu gibi bir ortamda bulunulması ya da en azından sınıf içinde sıraların düzeninin tartışma ortamına uygun hale getirilmesi etkili olabilecektir. Güncel olayların kullanımında haber kaynağı olabilecek her türlü materyal kullanılabilir, bu materyallerden bazıları: günlük gazete ve dergiler, televizyon ve radyo programları, projeksiyon makinesi, bilgisayar ve internet, haritalar, şemalar, karikatürler, resimler ve maketler, güncel bir olay ile ilgili filmler, güncel olaylar defteri, güncel olaylar haritası ve güncel olaylar tahtasıdır (Erden, tarihsiz; Moffatt, 1957; Gürdoğan Bayır, 2010; Akdaş, 2013; Demirkaya Gedik ve Altun, 2015).

Güncel olayların öğretiminde gündemdeki kişilerden de yararlanılabilir. Bildiğimiz gibi, öğrenciler kişiliklerinin şekillendiği dönemlerinde hayranlık duydukları kişileri kendilerine örnek almaktadırlar. Bu nedenle, eğitsel değeri olan bu kişilerin başarılarından, biyografilerinden, hayırseverliklerinden ve insanlık için yapmış olduklarından bahsetmek gereklidir. Gündemdeki kişilerin neler başardığı ve hangi özelliklerinin onları gündeme taşıdığı hakkında bilgi verilmelidir. Bilim ve teknoloji öğrenme alanında Aziz Sancar'dan söz edilmesi buna örnek verilebilir (Şimşek, 2018; Memişoğlu, 2019).

Güncel olayların ele alınabileceği bir diğer süreç de belirli gün ve haftalardır. Ülkemizde evrensel ve milli değerlerin bazılarını korumak, toplum için önemli olan konuları tanıtmak, toplumsal sorunlara karşı halkı uyarmak amacıyla belirlenen bazı gün ve haftalar vardır (Erden, 2000). Etkin-iyi vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersinin belirli gün ve haftaları açısından yeri oldukça önemlidir. Hem güncellik ilkesine uygun olarak hem de milli birlik ve bilinç oluşması bağlamında belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi içinde ele alınması gereklidir. Belirli gün ve haftaların sosyal bilgiler dersi kapsamında ele alınmasında dikkat edilmesi gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz (Memişoğlu, 2019):

- Sınıf düzeyine göre, belirli gün ve haftaların adları ve tarihleri panoya asılıp açıkça belirtilmelidir.
- Belirli gün ve haftalar içinde planlanacak etkinliklerin ünitelerle ilişkisi olmalı, kopukluk olmasından kaçınılmalıdır.

- Etkinlikler iyi planlanmalı ve takibi yapılmalıdır.
- Diğer dersler ile de bağ kurulup etkinlikler desteklenmelidir.
- Okulda yapılacak olan etkinliklerde öğrencilerin görev alması sağlanmalı ve becerileri geliştirilmelidir.

Sosyal bilgiler dersinde; Cumhuriyet Bayramı- 29 Ekim, Kızılay Haftası- 29 Ekim-4 Kasım, Atatürk Haftası- 10-16 Kasım, İnsan Hakları Haftası- 10 Aralık, Çanakkale Zaferi- 18 Mart gibi belirli gün ve haftalar ayrı bir önem arz etmektedir. Belirli gün ve haftalar öğrencilerin güncel olaylar ile ilgilenmesini, toplumda önemli rolü olan kurumları; olayları ve sorunları fark etmelerini ve önemini anlamalarını sağlamaktadır. Böylelikle evrensel ve milli değerleri benimsemelerine de yardımcı olmaktadır (Erden, 2000).

2.2.2. Güncel Olayların Kullanımında Öğretmenin ve Öğrencinin Rolü

Güncel olaylardan yararlanılması sürecinde öğretmenlerin en önemli rolü öğrencilerin haber takibi yapmalarını sağlayabilmek, yorumlama becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmak ve öğrencilerin fikirlerini belirtmelerine destek olmaktır. Bunu yapabilmek için de sosyal bilgiler öğretmenlerin gündemi iyi takip etmeleri ve haber izleme, gazete ve dergi okuma gibi alışkanlıklara sahip olmaları gerekmektedir (Deveci, 2007). Doğru kaynağa ulaşabilmek ve doğru bilgiyi yanlıştan ayırt edebilmek güncel olayların takibinde çok önemlidir. Kitle iletişim araçlarını takip etme alışkanlığı kazandırılırken öğrencilerin eleştirel düşünebilme becerisine sahip olması desteklenmeli (Demirkaya Gedik, 2008), olaylarla ilgili olarak karşılaştıkları bilgilerin ne denli güvenilir olduğunu değerlendirebilmeleri yönünde beceri geliştirmeleri sağlanmalıdır. Tüm bunların gerçekleştirilebiliyor olması ise öğretmenin güncel olayların öğretilmesinin ve/ya da derste bu tür olaylardan yararlanılmasının gerekliliğine inanıyor olmasıdır. Bir çok yöntem, teknik ve materyal için olduğu gibi bu konuda da etkili bir öğrenme-öğretme sürecinin planlanması ve uygulanması için Şimşek (2018) tarafından da belirtildiği gibi öğretmenin bu yönde olumlu tutuma sahip olması gerekmektedir. Öğretmenin, hangi güncel olayın sınıf ortamına getirilmesi gerektiği ve nelere vurgu yapılmasının önemli olduğu gibi durumlara da dikkat etmesi ve bu konuda gerekli donanıma sahip olması önemlidir. Dolayısıyla, sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel olaylardan yararlanırken yapması gerekenlerin yanında sahip olması

gereken özellikler de bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (Paykoç, 1989 akt. Gürdoğan Bayır, 2010):

- Çok yönlü düşünebilme becerisine sahip olma,
- Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini ve alınan bilginin doğruluğunu değerlendirebilme,
- Sırası geldiğinde kendi görüşlerini öğrencilere empoze etmeden sunabilme ve altında yatan sebepleri açıklayabilme,
- Öğrenciler güncel olaylar hakkında konuşurken ve arkadaşları ile bu konuları tartışırken sınıf ortamını iyi yönetebilme ve öğretimi iyi planlayabilme.
- Bütün bu özelliklere sahip olan sosyal bilgiler öğretmeni aynı zamanda güncel olayların öğretimine uygun yöntem ve teknikleri seçmeli ve bunları doğru bir şekilde uygulayabilmelidir (Demirkaya Gedik ve Altun, 2008).

2.3. Sosyal Problemler

Teknolojik yenilikler, toplumlar arasındaki etkileşimler ve hızlı nüfus artışı gibi ulusal ve/ya da küresel bazda farklı unsurlar sosyal değişimi beraberinde getirmektedir. Sosyal değişim kaçınılmaz olmakla birlikte, Eryılmaz (2015) tarafından da belirtilmiş olduğu gibi mevcut kültürel normlarla çatışmalar ortaya çıkabilmekte ve bu da sosyal problemlere neden olmaktadır. Yoksulluk, işsizlik, sosyal eşitsizlik, sağlık ve eğitim alanlarında yaşanan sorunlar, kuşak çatışması ya da farklı bağlamlarda aile içi sorunlar, şiddet sorunları, suç oranlarındaki artış, bağımlılık türleri ile ilgili sorunlar, nüfus artışı, çevre sorunları gibi durumlar sosyal problemler olarak belirtilebilmektedir (İbret ve diğerleri, 2016). Bir olayı sosyal problem olarak değerlendirebilmek için bazı ölçütleri karşılıyor olması gerekmektedir. Bunlardan ilki olumsuz giden birşeylerin olmasıdır. İkinci ölçüt, bu olumsuzluğun sadece birkaç kişiyle ilgili olmaması, yaygın etkiye sahip olmasıdır. Örneğin bir kişinin işini kaybetmesi bireysel bir problemken, birçok kişinin işinden olması ve dolayısıyla toplumda işsizliğin yaygın bir biçimde yaşanması sosyal bir problem olarak değerlendirilmektedir. Üçüncü olarak da, ele alınan durumla ilgili ve çözümlenebileceğe yönelik iyimser bir bakış açısına sahip olunması gerekir. Bu durumda ölüm olgusunu örnek verecek olursak; toplumda yaygın olarak görülen, herkesi etkileyen ve olumsuzluk içeren bir durum olsa da ölüm sosyal bir problem

değildir. Bunun nedeni ise çözüm yolunun bulunabileceğine dair bir iyimserliğe sahip olmamamızdır. Ancak, ölümün nedenlerine yönelik (salgın hastalıklar, çevresel sorunlar, savaş, terörizm gibi) çözüm üretme olanağına sahip olduğumuz için, bu nedenleri sosyal problemler olarak ele alabilmemiz mümkündür. Bir olayı ya da durumu sosyal problem olarak değerlendirebilmemiz için gereken son ölçüt ise, çözüm yolu bulunabileceğine dair olumlu tutumdan yola çıkılarak adımlar atılmasıdır. Başka bir ifade ile, olumsuzluk içeren bir durum varsa, sıklıkla ve yaygın olarak karşımıza çıkıyorsa ve değişimin mümkün olduğuna dair iyimserliğe de sahipsek çözüm için çaba harcamalı ve değişimi sağlamalıyız (Loseke, 2010, s.6-7).

Öğrencilerde bilişsel gelişimin yanı sıra sosyal gelişimin de desteklenmesi önemli ve gereklidir. Öğrencinin sosyal yönden sağlıklı gelişim göstermesi için ise bazı becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Bu becerilerden birisi de sosyal problemleri çözebilme becerisidir. Bu sebeple öğrencinin sosyal problemlerle karşılaştırmak ve çözüm yolları üzerinde düşünebilmelerine fırsat vermek gelişim süreci için çok önemlidir (Arslan, 2009).

Sosyal problemler sosyal bilgiler materyallerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Sosyal problemlerin farkına varılması, anlaşılması ve bunlara yönelik çözüm yollarının aranması aktif vatandaşlık için temel bir gerekliliktir. Bu sebeple öğretmenlerin sosyal problemlerin ele alınmasına yönelik çaba göstermeleri gerekmektedir. Sosyal problemlerin sosyal bilgiler dersi konuları ile bütünleştirilmesi, sınıf içi ve dışı çalışmalarda sosyal konulara yer verilmesi ile sağlanacaktır (McLendon, 1953). Sosyal problemlerin sınıf ortamında konuşulması ve çözüm yolları aranılması ile öğrenciler sosyal hayatlarında karşılaştıkları sorunlarla nasıl başa çıkabileceklerine ve nasıl çözümler üretebileceklerine dair bilgi ve beceri geliştirmiş olacaklardır (Eryılmaz ve Çengelci Köse, 2017). Sosyal bilgiler öğretim programıyla hedeflenen aktif vatandaşların yetiştirilmesi ve programda yer alan sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi için de sosyal problemlere yönelik çalışmalar önemlidir. Ayrıca, vatandaşların gelişmeler doğrultusunda toplumu şekillendirme ya da var olan değerleri koruma ve gelecek nesillere aktarma doğrultusundaki rolleri göz önüne alındığında da, öğretim sürecinde sosyal olay ve problemlerin ele alınmasının ve bu konularda deneyim kazandırılmasının gerekliliği bir kez daha görülmektedir (Stanley, 2005).

20. yüzyılın başlarında Dewey ile birlikte başlayan demokratik eğitim teorilerinden itibaren günümüze kadar geçen süreçte sosyal bilgiler eğitimcilerinin bu kavrama yönelik açıklamalar yaptıkları ve demokratik değerler, demokratik ideallere yönelik bilgi, sosyal problemler üzerine çalışmalar, karar verme ve işbirliği becerileri ve okul içinde ve dışında sosyal katılım üzerine yoğunlaştıkları görülmektedir (Wade, 2001). Özellikle hukuk ve vatandaşlık ile ilgili konularda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal problemleri bir materyal olarak sıklıkla kullandıkları dikkat çekmektedir (Zhao ve Hoge, 2005). Bu bağlamda sadece öğrenme-öğretme sürecinde yapılan etkinliklerde değil, örneğin ırk ayrımının kaldırılmasına yönelik olarak ya da cinsiyet eşitliğini vurgulamak amacıyla ders kitaplarında buna uygun içeriklere yer verilmesi ya da girişimcilik ve kariyer eğitimi gibi programların eklenmesiyle günümüz ekonomisinde gereksinim duyulan becerilerin kazandırılması gibi uygulamalarla da sosyal problemlerin eğitim yoluyla çözülmesine ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmektedir (Labaree, 2008). Okullarda sınıf içinde ve dışında yapılan bu uygulamaların çocukları ve gençleri geleceğe ve demokratik yaşamın gerekliliklerine hazırladığı düşünülmekte (Westheimer ve Kahne, 2002), demokrasinin gerek duyduğu aktif ve katılımcı bireylerin yetiştirilmesinde bu tür etkinlikler önemli rol oynamaktadır.

İrkçılık, cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet, açlık, yoksulluk, kız çocuklarının eğitim haklarından mahrum bırakılmaları, çocukların çalıştırılması, gelir dağılımındaki adaletsizlik gibi birçok konu sosyal problemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konular küresel gibi görünmekle birlikte toplumların bunları yaşama ve başa çıkma biçimlerinde farklılıklar bulunmaktadır (Benson ve Saguy, 2005). Kitle iletişim araçları ve sosyal medya bu sorunların farkına varılmasında ve işbirliği ile çözüme kavuşturulmasında artan bir etkiye sahiptir (Howitt, 2013). Özellikle sosyal medyanın yaygın etkisi ve kullanıcılarının sosyal sorumluluk projelerine yönelik ilgisi dikkatte değerlidir.

Eğitim-öğretim sürecinde sosyal problemlere yönelik ilgi, özellikle sosyoloji bağlamında ayrı bir ders olarak ele alınmasıyla ya da farklı derslere bu tür problemlerin konu olarak eklenmesiyle karşılık bulmaktadır. Bunun temelinde ise teorik bir olgu olarak görülen sosyal problemlerin, bunlara dahil olan insanlar ve onların eylemleri ile bağlantısı göz önünde bulundurularak deneysel ve uygulamalı bir boyuta dönüştüğü görülmektedir (Schneider, 1985). Türkiye gibi sosyal bilgilerin programlarda yer aldığı ülkelerde ise sosyal problemler, öğrencilerin yaş

ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak incelenmeye çalışılmaktadır. Aslında sosyal problemler sadece sosyolojinin konusu olmamakla birlikte disiplinler arası bir yapıya sahiptir. Örneğin sağlık, eğitim, konut, sigorta ve emeklilik sistemi, yoksulluk ve refah gibi konuları da içermesi dolayısıyla ekonomik boyutu da bulunmaktadır (Grand, Propper ve Smith, 2019).

Ekonomi kapsamında, günümüz dünyasında neoliberalizmle bağlantılı olarak eşitsizliğin daha fazla gündeme gelmesi dolayısıyla sosyal adaletle ilişkili olarak sosyal problemlerin eskiye nazaran daha çok gün yüzüne çıktığının söylenmesi mümkündür (Thompson, 2017). Ülkeler arasında sosyal bir problem olarak gördükleri unsurlara ve önceliklerine göre farklılıklar bulunmakta birlikte (ABD için gelir eşitsizliği öncelikli sosyal problem olabilirken Güney Afrika Cumhuriyeti için AIDS ilk sırada yer alabilir), bu problemleri yerel ya da ulusal açıdan basitçe ele almak yerine küresel bir bakış açısıyla yaklaşılması daha etkili olacaktır (Guerrero, 2019).

Gerek ulusal gerekse küresel bakış açısıyla yaklaşılsın sosyal problemlerin çözümüne yönelik olarak harekete geçilebilmesi için bireylerde öncelikle bu sorunlara yönelik farkındalığın oluşturulması önemli ve gereklidir. Böylece sosyal problem tanımında da ifade edilmiş olduğu gibi, son ölçüt olan harekete geçme ve değişimi sağlama mümkün olacaktır.

2.3.1. Sosyal Problemlere Duyarlılık

Toplumla iç içe bir yaşama sahip olan insan çevresine çevresine yönelik duyarlılığa sahip olmak zorundadır. Sosyal duyarlılığa sahip olmak, olumlu sosyal davranışlara sahip olmak, başka insanların ihtiyaçlarına yönelik uygun çözümler üretebilmektir. Bunun için insanın çevresini anlayabilmesi ve toplumdaki insanların ihtiyaçlarını analiz edebilmesi gerekmektedir (Çetin ve Sönmez, 2009). Toplumun sorunları ile ilgilenen, yaşanan felaketlere üzülüp, sevinçleri ile sevinen; sadece kendi bireysel yaşamı ile ilgilenmeyen bireyler her devletin ve toplumun gereksinimidir. Bu sebeptendir ki, bir sosyal problemler eğitimin içinde yer almalı, analiz edilip derin bir şekilde incelenmeli ve çözüm önerileri aranmalıdır (Gedik, 2010).

Yüzyıllar boyunca toplumlar eğitim aracılığıyla ihtiyaç duydukları insanı oluşturmayı hedeflemişlerdir. Dolayısıyla eğitim sadece çeşitli konulardaki bilgilerin öğretilmesini değil; çoklu bakış açılarını kazandırmayı, iletişim, işbirliği,

empati, araştırma, problem çözme gibi becerileri geliştirmeyi, farklılıklara saygı ve sorumluluk gibi değerleri edindirmeyi amaçlamaktadır (İbret ve diğerleri, 2016). Bireyin yaşadığı topluma yönelik farkındalık geliştirmesi ve karşılaşılan sorunların çözümünde sorumluluklarının bilincinde olması bu anlamda önem taşımaktadır.

Diğer insanlar ve gruplara yardımı dokunacak hareketleri bilinçli olarak gerçekleştirmek toplum yanlısı davranış olarak adlandırılmakta ve gönüllü davranışlar burada ayrı bir başlık altında ele alınmaktadır. Planlı bir biçimde ve uzun vadedeki sonuçlarıyla birlikte ele alınarak belirli bir süre dahilinde gerçekleştirilen etkinlikler gönüllülük içere faaliyetler olarak değerlendirilmektedir (Penner, 2004). Buna örnek olarak ise organ bağışlarını vermek mümkündür. Organ bağışına ihtiyacı olan ile bu ihtiyaca karşılık veren (bağışta bulunan ya da maddi destek yapan) kişiler arasında aile ya da arkadaşlık bağının bulunması durumunda bu da toplum yanlısı bir sosyal davranış olarak görülmekte ancak, kişilerin birbirlerini tanımadıkları halde yardımda bulunmaları halinde gönüllülük devreye girmektedir.

Teknolojinin ve dijitalleşmenin insan ve toplum yaşamı üzerindeki etkileri sosyal problemlere yönelik duyarlılık ve sosyal katılım söz konusu olduğunda da kendini göstermektedir. Sosyal medya gibi dijital ortamlarda gerçekleştirilen yardım ve dayanışma kampanyalarına yönelik artan ilgi de bunun bir kanıtı olarak değerlendirilebilmektedir (Bagozzi ve Dholakia, 2002; Cheung ve Lee, 2010). Dijital ortamlarda gerçekleştirilen bu tür etkinlikler, Bagozzi ve Lee (2002) tarafından, sosyal katılım sürecine yönelik alınan kararlara dair yapılmış olan sınıflandırmaya da uygun görünmektedir. Söz konusu sınıflandırmaya göre bu süreçte üç tür davranış vardır. Bunlardan ilki sosyal problemlere yönelik olarak bireylerin tek başlarına girişmiş oldukları çalışmalardır. İkinci tür davranış, bireylerin tek başlarına giriştikleri ancak sosyal etki anlamında geniş çevrelere ulaşan etkinlikleri içermektedir. Üçüncü olarak da, grup temelli model karşımıza çıkmaktadır. Burada çözüme yönelik girişim ve çalışma grup olarak gerçekleştirilmektedir. Dijital ortamlardaki sosyal dayanışma ve katılım gerektiren etkinlikler ise bu sınıflandırmanın iki boyutunu da kapsamıyor görünmektedir. Zira burada hem bireysel hem de grup olarak kampanyaların yapılması ve sosyal problemlerin çözümüne yönelik sonuç odaklı çalışmalar gerçekleştirilmesi mümkün olmaktadır (Cheung ve Lee, 2002). Blog yazarları ve bloglarında sosyal problemlere farkındalık oluşturmak amacıyla yer verdikleri unsurlar da bu blogları

takip eden kişiler ve onların yaptıkları paylaşımlar aracılığıyla yerelden, ulusala ve hatta küresele kadar giden oranlarda ilgi uyandırmaktadır (Miller ve Shepherd, 2004). Böylece oluşan online topluluklar farklı etkinlikler için bir araya gelerek ya da sadece online olarak gerçekleştirilen etkinliklerle, çeşitli sorunlara hem toplumun hem de yöneticilerin dikkatlerini çekmektedirler. Tüm bu etkinliklerin de bireylerin sosyal problemlere yönelik duyarlılıkları ve sosyal katılım becerileri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunun söylenmesi mümkündür.

Çocuklara, sosyal problemlere yönelik duyarlılık göstermeye ve sosyal katılıma yönelik davranışlarının küçük yaşlardan itibaren öğretilmesi ve geliştirilmesi demokratik toplumlarda önemlidir. Demokraside vatandaşın rolünün büyük olması ve aktif vatandaşlığa yapılan vurgu bireylerin sosyal yaşamın düzenlenmesi ve gelişimin sağlanması yönünde üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri ile ilişkidir. Sosyal kurumlar bu bağlamda, sosyal problemlerin çözümüne yönelik üstlenmiş oldukları sorumluluklarla karşımıza çıkmaktadır. Eğitim ve okullar da bu kurumlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Leon-Guerrero, 2019). Okullarda gerek program dahilindeki gerekse de program dışı faaliyetleri aracılığıyla sosyal problemlere dikkat çekmekte ve bunların çözümüne yönelik aktif katılıma yönlendirmektedir. Ülkemizde vatandaşlık eğitimine yönelik temel ders niteliğinde olan sosyal bilgiler de okullara bu tür etkinlikler için büyük olanaklar sunmaktadır.

Sosyal bilgiler dersi temelini sosyal bilimlerden dolayısıyla toplumda yaşanan, yaşanmış olan olaylardan alır. Bu sebeple sosyal sorunlara yönelik farkındalığın kazandırılması için sosyal bilgiler dersi önemlidir (Gürkan ve diğerleri, 2020). Sosyal bilgiler dersi içerisinde toplumsal sorunların konuşulması, öğretim programında yer alan ve kazandırılacak olan bilgi, beceri ve tutumlar sayesinde öğrencilerin yaşamı boyunca karşılaşılabilecekleri sorunların üstesinden gelebilmesine yardımcı olacaktır (Ünlüer ve Yaşar, 2012). Sosyal bilgiler dersi kapsamında; öğrencilere toplumsal sorunlarla ilgili metinlerin sunulması ve bu metinler üzerinde anlamlı tartışmaların yapılmasının sağlanması, siyasetle ilgili güncel olaylara dair araştırma yapmaları için öğrencilere yardımcı olunması ve eğitimde sosyal adaletin sağlanması amacıyla tüm öğrencilerin zengin ve anlamlı öğrenme olanaklarına sahip olmaları için girişimlerde bulunulması (Bomer ve Bomer, 2001) öğrencilerin sosyal problemlere yönelik duyarlılıklarını geliştirmekle kalmayacak, bu konuda deneyim kazanmaları da mümkün olacaktır.

Sosyal bilgiler ve vatandaşlık eğitimi aracılığıyla çocuklara, çevrelerinde karşılaştıkları ya da birebir yaşadıkları sosyal problemlerin çözümünü başkalarından beklemek yerine çözümün bir parçası olmaları gerektiği de öğretilmektedir. Farkındalık denildiğinde de yine; başkalarının sorunlarının farkında olmanın yanı sıra, kendilerini de etkisi altına alan sorunların (eğitimde fırsat eşitliğinin saplanmaması, açlık, ekonomik yetersizlikler, aile içi şiddet gibi) başkaları tarafından fark edilmesini sağlamaya çalışmaları da bu kapsamda anlaşılmalıdır. Bu farkındalığın oluşmasıyla, sosyal devlet olmanın gereği olarak yönetimin gerçekleştirdiği çalışmalara ek olarak vatandaşların kendi girişimleriyle ortaya koydukları sosyal eylemler bu tür sorunların çözümünde etkili olacaktır. Özellikle Batı demokrasilerinde bu tür sosyal eylemlerin sıklıkla gerçekleştirildiği ve giderek artan oranlarda çalışmalar yapıldığı da dikkat çekmektedir (Lister, 1998). Vakıflar, sivil toplum kuruluşları ve birçok bilim insanı, sosyal problemlere karşı oluşan ilgisizliklerinin genel bir duyarsızlığa sebep olduğundan yakınmaktadır (Ünal ve Duygu, 2019). Bu sorunun üstesinden gelebilmek ve gelecekte ortaya çıkabilecek sorunların da önüne geçmek amacıyla farklı etkinlikler tasarlanmaktadır. ABD’de özellikle sosyo-ekonomik düzeyin düşük olduğu, işsizliğin, küçük yaşlarda hamile kalmanın ve okuldan erken yaşlarda ayrılmanın yaygın olduğu bölgelerdeki çocuklar ve gençlere yönelik olarak gerçekleştirilen YES projesi bunlardan biridir. Böylece pozitif benlik bilincinin geliştirilmesi, geleceğe yönelik umutsuzluğun giderilmesi, kendi potansiyellerinin farkına varmalarının sağlanması ve yeni beceriler geliştirmelerinin desteklenmesi söz konusu olmuştur (Wilson ve diğerleri, 2008). Bu süreçte kendilerini ifade etme ve seslerini duyurma fırsatı bulan öğrenciler sosyal katılım ve eyleme geçme konusunda önemli bir deneyim elde etmişlerdir. Sadece çocuklar ve gençler söz konusu olduğunda değil, toplumda farklı durumlarda azınlığı temsil eden ya da olumsuz davranışlara daha sık maruz kalan kişilere yönelik olarak da (göçmenler, kadınlar, evsizler, işsizler gibi) bu tür programlar gerekmektedir. Bu kişilerin topluma aidiyetlerinin güçlendirilmesi ve kendi kimlikleri hakkındaki olumsuz duygu ve düşüncelerinin üstesinden gelmelerinin sağlanması yoluyla sosyal sorunların çözümüne dair önemli adımlar atılmış olacaktır (Williams, Labonte ve O’Brien, 2003).

Bireylerin sosyal problemlere yönelik duyarlılıkların artırılması ve sosyal sorumluluk bilincine sahip olmalarının sağlanması amacıyla okul içinde ve dışında

farklı uygulamaların gerçekleştirilmesi mümkündür. Özellikle sosyal bilgiler derslerinde aktif vatandaşlıkla bağlantılı olarak yapılan etkinliklerin bu konuda etkili olması beklenmektedir. Bunun yanı sıra özellikle beden eğitimi derslerinin takım olma, sorumluluk alma ve takımın başarısı adına gereken sorumluluklarını yerine getirme noktasında önemli kazanımlar sunduğu da görülmektedir (Escarti ve diğerleri, 2008; Li ve diğerleri, 2008; Quay ve Peters, 2008; Hastie ve Buchanan, 2013; Pascual ve diğerleri, 2013; Pozo, Grao-Cruces ve Perez-Ordas, 2018). Sınıflar ve okulların toplumda yaşanılanları ve dolayısıyla da sosyal problemleri yansıtır olmaları nedeniyle bu ortamların sosyal farkındalık ve sorumluluk açısından önemli birer laboratuvar olma özelliğine sahip oldukları da bilinmektedir. Bu nedenle, sosyal problemlerin farkında olan ve bunlara yönelik sorumluluklarını yerine getirme noktasında çaba harcayan öğrencilerin yetiştirilmesi sınıf ve okul yönetimine de olumlu etki bulunmaktadır (Nicholson ve DeMoss, 2010).

Öğrenme-öğretme sürecinde güncel olaylardan yararlanılarak öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerinin geliştirilmesine ek olarak sosyal problemlere yönelik duyarlılık kazandırılabilir (Gage, 2002). Güncel olaylar üzerinde düşünen, farklı kaynaklardan araştırmalar yaparak bunları bilimsel bir bakış açısıyla değerlendiren ve bu olaylarda ele alınan sosyal sorunların çözümüne yönelik neler yapılabileceğini tartışan öğrencilerin bu tür olaylara yönelik farkındalık kazanmaları söz konusu olacaktır (Bierhoff, 2002).

2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Güncel olaylar ile ilgili yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde problem çözme becerisine, farkındalık düzeyine etkisine, başarı düzeyine etkisi gibi farklı yönlerde olan etkisi incelendiği görülmektedir.

2.4.1. Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Deveci (2007) araştırmasını sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel olaylardan yararlanma durumlarını belirlemek için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme ile yapmıştır. Sosyoekonomik düzeylerine göre (alt, orta ve üst) belirlenen okullardan katılımcı olan 20 öğretmenle yapılan görüşmeler ile elde edilen veriler betimsel çözümleme ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders sırasında güncel olayların kullanılmasının faydasına inandıkları, güncel olayların öğretiminde en fazla gazete ve televizyon vb. kaynakları kullandıkları, güncel olaylara ders sırasında konuya

göre yeri, zamanı geldiğinde yer verdikleri, güncel olayların öğretiminde daha çok soru-yanıt, araştırma ödevi, tartışma ve canlandırma gibi yöntem ve teknikleri kullandıkları, güncel olayların öğretiminde ailelerden ve öğrenciler kaynaklanan sorunlar yaşadıkları yönünde bulgular elde edilmiştir.

Arın ve Deveci (2008)'nin çalışmasında amaç sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine olan etkisini araştırmaktır. Çalışmada “ön test-son test kontrol gruplu model” uygulanmıştır. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı ile alakalı görüşlerini belirlemek üzere açık uçlu anket uygulanmıştır. Nicel verilerin analizinde t testi uygulanmıştır; nitel verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına ilişkin görüşlerinin analizinde de olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerin çoğunluğu “Çok hoşuma gitti.”, “Önceden hiç eğitici haber izlemezdim.”, “Dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeleri öğrendim.” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Demirkaya Gedik (2008)'in doktora tezi ilköğretim 4-7. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kitle iletişim araçlarını kullanma durumları, güncel olaylara ilişkin görüşleri ve farkındalık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılarak durum tespiti yapılmıştır. Öğrencilerin güncel olaylarla ilgili farkındalıklarının bazı değişkenlere göre (cinsiyet, sosyoekonomik düzey, sınıf düzeyi) farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sosyo-ekonomik düzey değişkeni bakımından üst sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin lehine, sınıf düzeyi bakımından 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı fark bulunmuştur. Araştırmaya göre, ilköğretim sosyal bilgiler öğrencilerinin en önemli gördükleri güncel konu, siyasi konular; gündemdeki kişilerden en önemli gördükleri kişi ise, siyasetçilerdir; gelecek yıllarda yaşanabilecek en önemli sorun olarak kuraklığı belirtmişlerdir. Sonuç olarak İlköğretim Sosyal Bilgiler öğrencilerinin kitle iletişim araçlarını yeterince etkin bir şekilde kullanamadıkları, Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylardan etkili bir şekilde faydalanmadıkları, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin güncel olay materyallerinden yararlanma düzeyinin oldukça düşük olduğu belirtilmiştir.

Gürkan (2009)'ın doktora tezinde, 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde güncel olayları ele alış biçimleri incelenmiştir. Katılımcıların tamamına yakını sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan faydalanmaktadır. Öğretmenlerin çoğunlukla güncel olaylara ders sırasında konusuna göre yaklaşık 10-15 dakika zaman ayırdıkları belirtilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını, güncel olayların öğrencilerin derste öğrendikleri ve sosyal yaşam arasında bağ kurmalarını kolaylaştırdığını ve bilgilerin somutlaştığını düşünmektedir. Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin %82'sinin güncel olayları sosyal bilgiler konularıyla doğrudan ilişkili olarak güncel olayları temele alma yaklaşımını benimsedikleri anlaşılmıştır. Araştırmanın alt amaçları; öğretmenlerin güncel olayları ele alış biçimlerinin demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve öğretmenlerin benimsediği yaklaşımlar ve bu demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişkiye bulunmamıştır. Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayları konuyu örneklendirmek adına kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmada öğretmenlerin güncel olayları seçmesinde şiddetten uzak olmasını kriter olarak aldıkları, daha çok günlük toplumsal konuları ele aldıkları görülmüştür. Öğretmenlerin güncel olayları yaşamdan örnekler, gazete ve TV gibi kaynaklardan seçtikleri belirlenmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin en fazla günlük haber takibi etkinliğini kullandıkları, dersi soru-cevap tekniği ve anlatım, örnek olay yöntemi ve tartışma yöntemleriyle işledikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin güncel olayları ele alırken aile ilgisizliği, öğrenci ilgisizliği, programı yetiştirme sıkıntısı ve sınıf mevcutlarının kalabalık olması gibi sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Arslan (2009)'nın yüksek lisans tezinde lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada genel amaca bağlı olarak cinsiyet, anne ve baba eğitim durumları değişkenlerine göre sosyal problem çözme becerilerinin anlamlı düzeyde bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Ankara il merkezindeki liselerde öğrenim gören 1,2,3. sınıf öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilen çalışmada sosya problem çözme envanteri ve algılanan sosyal destek envanteri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kızların probleme olumsuz yönelim, akılcı problem çözme ve toplam sosyal problem çözme puan ortalamaları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Lise öğrencilerinin algıladıkları aile destekleri ile problemlere pozitif bir yönelim akılcı problem çözme ve toplam problem çözme puanları

arasında pozitif yönlü; algılanan öğretmen desteği ile probleme pozitif yönelim, akılcı problem çözme ve toplam sosyal problem çözme puanları arasında pozitif yönlü, algılanan öğretmen desteği ve probleme olumsuz yönelim, kaçınan ve içtepisel dikkatsiz yaklaşım negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Çalışmanın sonucunda sosyal problem çözmenin beceri olduğu ve eğitim ortamında sağlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Gedik (2010)'ın araştırmasında ilköğretim 4.-7. sınıf öğrencilerinin, sosyal bilgiler dersinde güncel olayların işlenişine ve bazı güncel olaylara ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öğrenci görüşleri görüşme formu ile tespit edilmiştir. Nitel araştırma olarak desenlenen çalışmada veriler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırma grubunu Ankara'da okuyan 48 ilköğretim (4.-7. sınıf) öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin görüşlerine göre sosyal bilgiler derslerinde en çok ele alınan güncel olaylar kuraklık ve siyasi konular olarak belirlenmiştir. Sosyal bilgiler dersi esnasında güncel kişilerden pek bahsedilmediği tespit edilmiştir.

Gürdoğan Bayır (2010)'ın yüksek lisans tezinde, sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin eleştirel düşünme becerisine etkisi karma yöntem ile belirlenmiştir. Araştırma, 2009-2010 öğretim yılının güz döneminde Eskişehir Ticaret Borsası İlköğretim Okulu'nda belirlenen öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak öğretim yapılan deney grubu ile güncel olaylardan yararlanılmadan öğretim yapılan kontrol grubunda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinden analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama becerileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunurken, eleştirel düşünme becerilerinden açıklama ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılarak yapılan öğretimden sonra deney grubundaki öğrencilerin güncel olaylardan yararlanmaya ilişkin genellikle olumlu görüş belirttikleri belirlenmiştir. Öğrenciler güncel olayları yeni haberler, yaşanan olaylar, haberlerin medyadan aktarılması, eğlenceli ve üzücü haberler biçiminde tanımlarken; güncel olayların Sosyal Bilgiler dersine katkısını ise derse olan ilgiyi artırması, dersi daha eğlenceli hale getirmesi, akademik başarıyı artırması olarak ifade etmişlerdir. Öğrenciler güncel olayların Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Türkçe, Matematik ve İngilizce derslerinde kullanılabileceğini de dile getirmişlerdir. Güncel olayların kullanımına ilişkin haber bulma, haber okuma,

haberleri tartışma, haber inceleme, haberleri canlandırma, haber haritası kullanma vb. etkinliklerle ilgili olumlu ya da olumsuz görüşlerini ortaya koyan öğrenciler bu süreçte öğrenciden ve öğretmenden kaynaklı kimi sorunlar yaşadıklarını dile getirmişler; gazetelerinin sınıflandırılması, sınıf gazetesi oluşturma ve güncel olayların her derste kullanılmasına ilişkin önerilerde bulunmuşlardır.

Güneş (2011)'in yüksek lisans tezinin konusu üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme düzeylerinin; sosyal yetkinlik, sınıf, cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu değişkenlerine göre bir farklılık olup olmadığı incelenmesidir. Çalışma Selçuk Üniversitesinin tüm fakültelerinde okuyan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda cinsiyete göre incelenmesinde anlamlı bir farkın olmadığı; sınıf, yaş, anne ve baba eğitim durumları açısından probleme olumlu ve olumsuz yönelme, içtepsel dikkatsiz ve kaçınmacı yaklaşım ile akılcı problem çözme puanları arasında anlamlı düzeyde bir farka rastlanmamıştır. Kılınç (2013)'in araştırmasının amacı, Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyal bilgiler öğretmeni eğitimi için uygulanan beş temel eğilimi (öğrenciler arasındaki başarı farkının kapatılması, teknolojinin kullanımı, küreselleşme, demokrasi ve eleştirel okuma) tanıtmak ve bu eğilimlerin Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretmen eğitimi alanına yapabileceği katkıları analiz etmektir. Bu çalışma derleme türünde bir çalışma olup konu ile ilgili erişilebilen çalışmalar incelenmiş; öğretmenlerin sosyal paylaşım sitelerini ve web adreslerini kullanarak dersleri zenginleştirmeleri gerektiği, güncel olayları sınıf ortamında kullanılması gerektiği, farklı özelliklere sahip öğrencilere yönelik olarak farklı eğitim metotlarını kullanmaları gerektiği, teknolojik aletleri etkili bir şekilde kullanmaları gerektiği ve bu yetkinlik için hizmet içi eğitimin verilmesi gerektiği, küresel vatandaşlık ve küreselleşme kavramlarının sosyal bilgiler öğretim programında artırılması gerektiği, demokrasi ile ilgili kavramların benimsenmesi gerektiği ve problem çözümü adına eleştirel okuma konusunda öğretmenlerin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bu yetkinlikler ile yetişen öğretmenlerin öğrencilerine eleştirel okuma beceri kazandırması gerektiği belirtilmiştir.

Akdaş (2013)'in yüksek lisans tezinde sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin karar verme becerilerine etkisini nicel araştırma yöntemi ile saptamaktadır. Çalışma 2012-2013 öğretim yılının bahar döneminde Kazan Ortaokulu'nda öğrenim görmekte olan 4. sınıf sosyal bilgiler öğrencileri ile

gerçekleştirilmiştir. Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen uygulanmış, deney grubunda güncel olaylardan yararlanılarak hazırlanmış öğretim etkinlikleri kullanılmış, kontrol grubunda ise programın öngördüğü öğretim etkinlikleri uygulanmıştır. Verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, güncel olaylardan yararlanarak hazırlanan öğretim etkinlikleri uygulamasının, MEB tarafından hazırlanan öğretmen kılavuz kitabı etkinliklerine dayalı öğretime göre, öğrencilerin karar verme becerisi puanlarını anlamlı bir şekilde arttırdığı tespit edilmiştir. Araştırmada, sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanarak hazırlanan öğretim tasarımının öğrencilerin karar verme becerilerini geliştirdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Zemin (2013)'in yüksek lisans tezinde, güncel olayların kullanımının İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarı ve hatırlama düzeylerine yönelik etkisini araştırmaktır. Araştırmada veri toplamak amacıyla öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere bir anket formu, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin hatırlama düzeyini ölçecek bir başarı testi, Sosyal bilgiler dersinin güncel olaylara göre işlenmesine yönelik ders planları, ders notları, sınıf içi etkinlikler için öğretim materyalleri, ayrıca öğrencilerin güncel olayların kullanımına ilişkin görüşlerini almaya yönelik bir anket formu geliştirilmiştir. Araştırmada, güncel olayların kullanımının geleneksel öğretimden daha etkili olduğu, sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin bilgileri hatırlama düzeyleri bakımından güncel olayların kullanımının daha etkili olduğu, ayrıca, öğrenciler sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının eğlenceli olduğu ve farkındalıklarını arttırdığını belirtmişlerdir.

Eryılmaz (2015)'in yüksek lisans tezinde 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının sosyal duyarlılıklarına etkisi karma yöntem tekniği ile belirlenmiştir. Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan faydalanarak öğretim yapılan deney grubu öğrencileri ile güncel olaylardan faydalanmadan öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık ölçeği ile elde edilen son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları arasında da anlamlı bir farkın olduğu, diğer yandan kontrol grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Deney grubu öğrencileri ile gerçekleştirilen görüşmelerde, öğrencilerin güncel olaylardan faydalanarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersi

için olumlu görüş belirtmişlerdir. Aynı zamanda öğrenciler sosyal problemlere ilişkin farkındalık kazandıklarını, güncel olaylardan faydalanarak yapılan öğretimin kendilerinde bir takım davranış değişikliğine yol açtığı ve bilinç oluşturduğunu belirtmişlerdir.

İbret, Karasu Avcı ve Recepoğlu (2016)'nın; Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına göre toplumsal sorunların neler olduğu ve bu sorunların hangi nedenlerden kaynakladığı, öğrenim görmekte oldukları Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programının toplumsal sorunların çözümünde nasıl bir rolü olduğu ve toplumsal sorunların çözümüne yönelik önerileri üzerine yapmış oldukları araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal sorunları sırasıyla eğitim, çevre kirliliği, işsizlik, terör, değerlerin kazandırılmaması, demokrasi, kültürel yozlaşma, adalet, trafik, dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı, şiddet (kadın, spor, hayvan), medya ve basın özgürlüğü olarak belirtmiş oldukları görülmektedir. Öğretmen adayları bu sorunlara çözüm önerisi olarak; topluma değerlerin kazandırılması, bireylerin bilinçlendirilmesi ve eğitim sisteminin düzenlenmesi gerektiği gibi öneriler getirmişlerdir.

Sağlam, Bozkan, Bozkan, (2016) çalışmalarının amacı ilkökul öğretmenlerinin güncel olaylara ilişkin görüşlerini incelemektir. 2015-2016 yılında Sakarya'da yapılan bu çalışmaya 15 kadın, 15 erkek olmak üzere toplam 30 ilkökul öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin %97'sinin güncel olayları takip ettiği; bu oranın kadın öğretmenlerde %93, erkek öğretmenlerde ise %100 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların tamamının evinde internet kullandığı ülke gündemi ve dünya gündemindeki gelişmelerden haberdar olmak için güncel olayları önemli gördükleri saptanmıştır. Türkiye gündemi içinde terör, iç siyaset, Suriyeli mülteciler, eğitim gibi güncel olayların öğrencilere aktarılması gerektiğine; ülke ve dünya gündeminde olan olayların bireylere doğrudan ya da dolaylı olarak aktarılması ile bilinçli ve sorumlu vatandaşlar yetiştirileceğine dikkat çekmişlerdir.

Eryılmaz ve Çengelci Köse (2017)'nin çalışmasının amacı, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisinin araştırılmasıdır. Araştırma karma yöntem desenlerinden gömülü desene göre gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, deneysel işlemin, öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıkları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Deney grubundaki öğrenciler ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış

görüşmelerde öğrencilerin, güncel olaylardan yararlanılarak işlenen Sosyal Bilgiler dersinin sosyal problemlere duyarlılıklarına olumlu bir etki yaptığı görüşüne sahip oldukları saptanmıştır.

Memişoğlu ve Güçin (2017)'in araştırmasının amacı; sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel konuların öğretimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden olan bir durum çalışmasıdır. Çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında resmi ortaokullarda görev yapan 12 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre Sosyal bilgiler öğretmenleri güncel konuların öğrencileri hayata hazırladığını, onların derse olan ilgisini artırdığını ve derse daha aktif katılmasına olanak sağladığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, öğrencilerin içinde bulunduğu toplumun gerçek durumuna yakından şahitlik ederek etkin vatandaşlar olarak yetişmelerine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler güncel konuları sosyal bilgiler dersinin tamamlayıcısı olarak gördüklerini, derste yeri geldikçe kullandıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenler güncel konuları işlerken en fazla soru-cevap ve tartışma yöntemlerini kullandıklarını da söylemişlerdir. Ayrıca konuların siyasi içerikli olmamasına, toplumu ilgilendiren ve kazanımla bağlantılı konular olmasına dikkat ettikleri saptanmıştır. Güncel konular arasında en fazla darbeler, terör ve anarşinin olması gerektiğini belirterek ders kitaplarını da güncel konular bakımından yetersiz görmüşlerdir. Öğretmenler güncel konular ile ilgili olarak öğrencilerin aile ve çevrelerinde edindikleri önyargılarla derse gelmesini, yeterli zaman olmamasını ve konuların siyasete çekilmesini sorun olarak görmüşlerdir.

Değirmenci ve İltir'in 2017 yılında yapmış oldukları çalışmada coğrafya öğretmenlerinin güncel olayları hangi bağlamda ve ne sıklıkla kullandıklarını; hangi amaçla, hangi yöntem-teknikle ve ne gibi kaynaklarla uyguladıklarını ve buna bağlı olarak becerileri ve değerlerini araştırmak amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, çalışmaya katılan bütün öğretmenlerin coğrafya öğretiminde güncel olaylara yer verdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin güncel olayları kullanmasındaki sebepler, coğrafya dersinin hayatla iç içe bir ders olması; coğrafya dersinde öğrenilecek bilgilerin bu sayede kalıcılığının sağlanmış olacağı ve öğrencilere farklı bakış açıları kazandıracağı düşünülmesidir. Katılımcıların güncel olayları takip ederken en çok kullandıkları kaynaklar; internet, gazeteler, bilimsel yayınlar ve dergilerdir. Öğretmenlerin güncel olayları kullanarak kazandırmak istediği

becerilere bakıldığında; coğrafi sorgulama, harita okuma ve yorumlama, saha gözlemlemesi gibi coğrafyaya özgü beceriler dikkat çekmektedir. Katılımcıların güncel olayları kullanırken öğrenci merkezli bir yöntem kullanmadığı; daha çok soru-cevap ve tüm sınıfın dahil olduğu tartışmalar yoluyla öğrencilere aktardığı tespit edilmiştir.

Akhan ve Akhan (2020)'nın çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel bir olay belirleyebilmeleri, sosyal bilgiler dersi ile bağlantı kurabilmelerini ve argümantasyon tekniği ile tartışmalı bir metin hazırlayabilme yeterlilikleri incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan “Güncel Olay Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Çalışma Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan 4 sınıf seviyesinden 188 sosyal bilgiler öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan değerlendirme formlarından her bir sınıf grubundan olmak üzere rastgele 15 güncel olay değerlendirme formu seçilmiş, toplamda 60 tane görüşme formu değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmanın sonucunda her bir öğretmen adayının güncel bir olay belirleyebildiği tespit edilmiştir. Güncel bir olay belirleyebilen öğretmen adaylarından 46’sı sosyal bilgiler dersinde bir konu ile ilişkilendirerek aktarabildiği gözlemlenmiştir ve bu durumun erkek öğretmen adaylarının lehine değişiklik gösterdiği belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre belirledikleri güncel olaylar ile ilgili kaliteli argümantasyon oluşturamadıkları belirtilmiştir.

Gürkan, Kanatlı Öztürk ve Kumru (2020)'nin çalışmalarında sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri belirlenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Gaziantep ve Hatay illerindeki 8 sosyal bilgiler öğretmeni ve bu öğretmenlerin derslerine girdikleri 5,6 ve 7. sınıf öğrencilerinden 15’er öğrenci oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış olan verilerin sonucunda bakıldığında, çoğunlukla sosyal bilgiler dersi ile ilişkin güncel olayların kullanıldığı belirtilmiştir. Güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanılmasında, dersin anlaşılır hale gelmesi, dikkat çekilebilmesi, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurulabilmesi, kavrama düzeyini ve ilgiyi arttırabilmesi, yaşamı sorgulayan etkin vatandaşların yetiştirilebilmesi, günlük yaşamla ilişkilendirerek konuların somutlaştırılabilmesi gibi amaçlar ile kullanıldığı belirtilmiştir. Güncel olayların seçiminde ise, aktif katılımı

sağlayabilmesi, ilgi çekici olması, geçmişe atıf yapabilmesi, ders içeriği ve kazanıma uygun olması gibi faktörlerin etkili olduğu belirtilmiştir. Uygulama esnasında soru-cevap ve tartışma yöntemlerinden çoğunlukla faydalandığı ve özellikle gazete ve internetin kaynak olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Öğrencilerin derste güncel olayların kullanılması ile ilgilerinin arttığı, dersi kolay anladıkları, bilgilerin kalıcı hale geldiği ve bilişsel- duyuşsal davranış kazandıkları belirtilmiştir.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Passe (1988) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin güncel olay öğretiminde müfredata ilişkin kararlarında iç faktörün rolünü incelemektedir. Örneklem olarak seçilmiş bir grup ilkokul öğretmenine güncel olaylara olan ilgilerini ölçen bir anket uygulandı. Çalışmada haber farkındalığı adı verilen bir yapı geliştirilmiştir. Anketteki ek maddeler sayesinde öğretmenlerin güncel olayları ne sıklıkla öğrettikleri hakkında bir rapor oluşturulmuştur. Analizinde Ki-kare testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda haber farkındalığı seviyesi arttıkça güncel olayları öğretme sıklığının arttı gözlemlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğretmen eğitiminde güncel olaylara yönelik talimatların zorunlu kılınması önerilere dahil edilmiştir.

Griesinger ve Anderman (1997)'nin çalışmasında öğrencilerin güncel olayları neden anlamaya çalıştıkları hakkında çağdaş motivasyon teorisi uygulanmıştır. Güncel olayları anlamaya yönelik üç motivasyon çerçevesi ile (hedef oryantasyon teorisi, beklenti x değer teorisi ve algılanan akademik yeterlilik) haber arama ve haber katılımına ilişkin yeterlilikleri incelenmiştir. Çalışmada haberleri araştırabilme konusunda yeterliliğin, haberleri algılama konusunda yeterliliğin artması ile haberlere dahil olmaya yani aile ve arkadaş çevresi ile konuşma ve haberler hakkında düşünme olasılıklarının yükseldiği belirtilmiştir.

Hofstetter ve diğerlerinin (2000) yaptıkları çalışmada, Weekly Reader gazetesi kullanılarak, gazete kullanımının ilköğretim öğrencilerinin güncel olaylar konusundaki bilgilerinin artmasına katkısını değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Verilerinin toplanması için 2331 öğrenciye test uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda Weekly Reader gazetesinin kullanımının 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin güncel olay bilgilerine yüksek derecede etkisi olduğu, 4 ve 6. sınıf öğrencilerinin ise düşük düzeyde etkisi olduğu ortaya konmuştur. 4 ve 6. sınıflardaki etkinin düşük

düzeyde olmasının sebebi olarak farklı iletişim araçlarından daha fazla bilgi almış oldukları belirtilmiştir.

Thornton (2002) çalışmasında kriz dönemlerinin eğitim açısından önemine ve öğretmen eğitimindeki yerine vurgu yapmaktadır. Uluslararası veya özellikle ulusal yaşanan kriz dönemlerinde öğretmenlerin yaşanan olayları takip etmesi ve yorumlayabilmesinin düşünme becerilerini geliştireceği ve dolayısıyla becerileri gelişen öğretmenlerin öğrencilerine daha faydalı olacağı belirtilmiştir. Örnek olarak 11 Eylül saldırıları gibi döneme büyük etkisi olan olaylara tepkisiz kalmamaları gerektiği; haberleri takip etmek, can kayıplarına sempati ve destek vermek, ölümcül zamanlarda sivil özgürlükler ile yeni güvenlik önlemleri arasındaki dengeyi izlemek gibi tutumlar sergilemelerinin gerekliliğinden bahsedilmiştir. Bu bağlamda öğretmen eğitiminde kasıtlı olunması gerektiği ve incelenen konuların amaçları ve işlevleri hakkında esnek düşünmeye hazırlıklı olmaları gerektiği belirtilmiştir.

Pescatore (2007)'un çalışmasında 2005 öğretim yılında eleştirel düşünme alıştırmaları olarak Birleşik Devletler yönetiminin küresel ısınma politikası üzerine bir makalenin sosyal bilgiler dersinde kullanmasından söz edilmektedir. Bu alıştırmaya katılmış olan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; katılımcıların makale okurken sorular sormanın, okudukları makaleyi anlamaya çalışırken, analiz ve yorumlama aşamalarında eğlendiklerini ve bunlardan zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların okuma ilgilerinin arttığı gözlemlenmiştir.

Comenetz (2007) çalışmasında haritacılık ve nüfus coğrafyası eğitiminde güncel olayları lise veya üniversite düzeyinde nasıl dahil edileceği hakkında bir vaka çalışması yapmıştır. Pennsylvania'daki Sanders konut davasında sorunlar halka açık veriler kullanılarak yapılmıştır. Konut davasındaki verilerin yanında bazı erişilebilir kaynaklar, internet ve yerel basın gibi kaynaklar kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerden yüksek düzeyde yorumun alındığı belirtilmiştir. Coğrafya ve haritacılık kavramlarının tanıtımında etkili bir yol olduğu çalışmada belirtilmiştir. Bu sayede bahsedilen bölgeyi hiç ziyaret etmemiş öğrencilerde, güncel olaylar ile bağlantılı anlatıldığında ilgisinin ve bilgisinin arttığı gözlemlenmiştir.

Biser (2008) çalışmasında güncel olayların sosyal bilgiler için önemini kabul ederek lise sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu konuları sınıflarına nasıl entegre ettiklerini araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla katılımcı seçebilmek için Winston-Salem/Forsyth County okul bölgesindeki tüm lise sosyal bilgiler

öğretmenlerine çevrimiçi bir anket uygulandı. Survey Monkey aracılığı ile gerçekleştirilen uygulamanın sonucunda görüşme ve gözlem için öğretmenler belirlenmiştir. Katılımcılar arasında güncel olayları sıklıkla kullandığını belirten 5 öğretmen ile görüşme ve gözlem gerçekleştirilmiştir. Belirlenen konular ile güncel olayların kullanılmasında çalışmaya katılan öğretmenlerin nasıl bir yol izledikleri ve öğrencilerin nasıl tepkiler verdikleri gözlemlenmiştir. Bunun için deney ve kontrol grubu belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda birkaç önemli temaya ulaşılmıştır. İlk olarak katılımcı öğretmenlerin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayların önemli bir rolünün olduğu konusunda hepsinin hem fikir olmasıydı. Diğer önemli nokta ise; öğretmenlerin güncel olayları kullanım için hem açık hem de gizli teknikler kullanmasıdır. Açık teknikler “güncel olaylar günü (başkanlık tartışmaları gibi güncel bir olayın ev ödevi verilmesi ya da sınava dahil edilmesi gibi)” güncel olayların araştırılmasını ve anlaşılmasını destekleyen öğretim teknikleridir. Örtülü teknikler ise; projeler veya güncel olayların tartışmalara veya derslere entegrasyonu gibi konuların kavramlarını desteklemek veya açıklamak için güncel olayların kullanılmasıdır. Öğretmenlerin öğrencilerin tutumları hakkında verdikleri cevaplar ise; güncel olayların ders esnasında kullanılmış olmasının sonucunda deney grubu öğrencilerinde kontrol grubu öğrencilerine göre belirli bir fark gözlemledikleri, deney grubu öğrencilerinin öğretmen tarafından açıklamalara ihtiyaçları olmadan konuyu anlayıp yorum yapabildiği; fakat kontrol grubu öğrencilerinin ise olayların pek farkında olmadığı ve verimli bir tartışmanın sağlanamadığı şeklindedir.

Sharp (2009) araştırmasında Appalachian ortaokul ve lise sosyal bilgiler öğretmenlerinin tartışmalı güncel olayların öğretilmesine yönelik bakış açılarını incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmaya 76 ortaokul ve lise sosyal bilgiler öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın verileri anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tartışmalı güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanılmasına karşı olumlu görüşe sahip oldukları belirlenmiştir.

Pashkevich (2011) çalışmasında 9, 10, 11. sınıf öğrencilerinin sosyal problemlere karşı tutumlarını belirlemek amacıyla 404 öğrenciden anket aracılığı ile verilerini elde etmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin yarısının sosyal problemlere karşı harekete geçen, ilgili bireyler olduğu; öğrencilerin diğer yarısının ise sosyal problemlere karşı ilgisiz olduğu tespit edilmiştir.

Logan (2011) yüksek lisans tezinde ortaokul sosyal bilgiler sınıflarında güncel olayların kullanımını incelemiştir. Çalışmada, güncel olaylar ve sınıf içeriği arasında bağ kurmak amacıyla öğretmen ve öğrencilere yöneltilmiş olan soruları ve katılımcıların verdikleri cevapları çevrimiçi tartışma forumunda incelemesine olanak sağlayarak web tabanlı tartışma ortamı sağlanmıştır. İş birliğine dayalı yapılmış olan bu çalışmada öğrenciler için zengin bir öğrenme fırsatı oluşturulduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin bu yöntem ile güncel olaylar ve tarihsel olaylar arasında bağ kurmaları beklenmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin ilgi düzeyleri üzerindeki etkisine ilişkin sonuçların belirsiz olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun uygulanan yöntem ve sıklık değişse de güncel olayların incelenmesinin sosyal bilgiler dersinin kritik bir bileşeni olduğu görüşünde hemfikir olduğu belirtilmiştir.

Galczynski, Tsagkaraki, Ghosh (2011)'ın yapmış oldukları çalışmanın amacı, 2011'de Kanada'da etnik çalışmalar derneğinde yapılmış olan çalıştayın, güncel olayları kullanmanın sınıf ortamında öğretmenlere olabilecek katkısını ortaya koymaktır. Yapılan çalıştayda medyadaki güncel olayların tartışılması yoluyla çokkültürlülüğün sınıfa getirilmesi ele alınmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin güncel olayları kullanması ile çokkültürlülük kavramını erişilebilir ve anlamlı hale getirilebileceği belirtilmiştir.

Journell (2013)'ın çalışmasında ortaokul sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset ve güncel olaylar ile ilgili ortak içerik bilgilerine ait üç yıllık bir çalışmanın bulgularını sunmuştur. Öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde siyaset ve güncel olaylara yönelik bilgiler ve görüşleri sorulmuştur. Yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlarda öğretmen adaylarının sınıflarda güncel olayların konuşulması vizyonunun olması gerektiği görüşünü bildirmiş olmalarına rağmen bu tür içerik bilgisini edinme alışkanlıklarının yeterli olmadığını kabul etmişlerdir. Yazar, bu öğretmen adaylarının sosyal ve siyasi farkındalıklarının eksikliğinin, içerik hazırlıklarındaki bir eksiklik olmadığını entelektüel eğilimlerinin bir ürünü olduğunu savunmuştur.

Swalwell ve Schweber (2016)'ın çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmenlerinin müfredat, pedagojik ve kişisel siyasi kararlarını yerel bir güncel olay bağlamında inceleyebilmek için Winsconsin'de Bütçe Onarım Yasası'na karşı oluşan protestolar tercih edilmiştir. Sözlü tarih çalışması olarak şekillenen çalışmada küçük, büyük; liberal ve muhafazakar topluluklardan 7 ortaokul ve lise

sosyal bilgiler öğretmeni ile açık uçlu sorular kullanarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Öğretmenlerin aktarmış oldukları hikayeleri, o anın yaşamlarındaki önemini kargaşa yoluyla öğretmenin siyasi farkındalıklarını derinleştirme yollarını, fikirlerini öğrencilere açıklayıp açıklamama kararlarını etkileyen faktörleri ortaya koymaktadır. Lise sosyal bilgiler eğitimcilerinin güncel olayları önemli gördükleri belirtilmiştir. Çalışma yaşanan protestolardan 2 yıl sonra gerçekleştirildiği için sınıflarda ne yapmayı seçtiklerine veya kendilerini okul dışında nasıl taşıdıkları ile ilgili güvenilirlik test edilememiştir. Çalışmanın sonucunda, sonraki yıllarda seslerin susturulmaması için bu dönemin önemi, bu dönem öğretmenlerinin yaşamlarındaki önemi, siyasi farkındalıklarının ve aktivizm düzeylerinin derinleşmesi ve sosyal bilgiler içeriği öğretiminde yaptıkları seçimlerin dengeli yapılması gerekliliği şeklinde bulgular ortaya konulmuştur. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olan yerel bir sorunun ele alınması, dersleri kaçırmamaları ve istekli bir şekilde katılım göstermeleri ile karşılık bulduğu belirtilmiştir.

McCafferty ve Knowles (2016) çalışmalarında açık sınıf uygulamasını ele almaktadır. Bu bağlamda Uluslararası Sivil Vatandaşlık Anketi'nden (ICCS) elde edilen verileri kullanarak öğretmenlerin kendi sınıflarının iklimini değerlendirmeleri için açık sınıf ortamı bileşenlerine ilişkin örnekler ve ICCS öğelerinden oluşturulan bir anket sunulmuştur. Uygulama için küçük çocuklar için su kıtlığına karşı sivil tepkileri araştıran ve George Ella Lyon ve Katherine Tillotson'un resimli kitabı All Water in the World'ü içeren bir ders planı ile güncel olaylar pedagojisi uygulanmıştır. Çalışmada güncel olayların sınırlı zamanlar dahilinde değil bütün programa dahil edilmiş bir şekilde yıl boyunca ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Çalışmanın sonucunda güncel olayların incelenmesi ile öğrencilerin demokratik müzakere yapabilmesi, öğrencilerin hem kendinin hem de başkalarının düşüncelerini analiz edebilmesini sağlayacakları belirtilmiştir.

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcılar, araştırmacının rolü, veri toplama araçları, uygulama ve veri analiz süreci açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılık düzeyine etkisini ve öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik olan bu araştırmada karma araştırma (mixed methods) yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın ulaşmak istediği sonuçları en iyi şekilde anlayıp açıklamak için nitel ve nicel verilerin bir arada kullanılmasının araştırmacıya daha derin ve kapsamlı sonuçlar sunacağı (Creswell ve Plano Clark, 2011) düşünüldüğü için bu desenden yararlanılmıştır. Karma yöntem araştırması, nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının bileşenlerini bir arada kullanarak araştırmanın derinleştirilmesini sağlamaktadır (Johnson ve diğerleri, 2007). Bir araştırma problemine yönelik olarak nitel ve nicel verilerin birleştirilmesinin, bu yaklaşımların birinin kullanılmasından daha iyi bir anlayış sağlayacağı öngörülmekte ve araştırma problemini açıklamada daha etkili olduğu düşünülmektedir (Creswell ve Plano Clark, 2011).

Karma yöntemin kullanıldığı araştırmalar ; “üçgenleme; birbirine yakın ya da tutarlı sonuçların varlığının test edilmesi, “tamamlayıcılık”; bir yöntemden elde edilen bulguların detaylandırılması, “gelişim; bir yöntemden elde edilen bulguların araştırmanın sonraki aşamasında kullanılan yöntemi şekillendirmesi, “başlangıç”; çalışmada kullanılan ilk yöntemin diğer yöntemle araştırılacak yeni hipotezler üretilmesine yol açması, “genişletme”; araştırmanın farklı bileşenleri için farklı yöntemler kullanılması yoluyla araştırma kapsamının genişletilmesi olarak beş ana başlıkta sınıflandırılmıştır (Baki, Gökçek, 2012). Bu araştırmada bu başlıklardan tamamlayıcılığın ön plana çıktığı görülmektedir, çünkü hem nicel hem de nitel verilerden yararlanılmasının nedeni; deneysel aşama sonunda elde edilen bulguların, bu öğrencilerden bir kısmıyla yapılan görüşmelerde ulaşılan bulgularla ayrıntılandırılmasının sağlanmasıdır.

Bu çalışmada karma yöntemin başlıca desenlerinden biri olan iç içe karma desenden yararlanılmıştır. İç içe karma desende nicel bir aşama içerisine nitel bir aşamanın eklenmesi söz konusudur (Creswell ve Plano Clark, 2011). Nitel ve nicel

verilerin aynı zamanda toplanıp analizinin yapılması ile gerçekleştirilen bu desende genelde nitel ya da nicel verilerden birine ağırlık verilmektedir. Verilerin birleştirilmesi genelde verilerin analizi aşamasında yapılmaktadır. Bunun sebebi ise; konu hakkında geniş bir bakış açısına sahip olma isteğinden kaynaklanmaktadır (Baki, Gökçek, 2012). Bu araştırmada nicel boyuta ağırlık verilmiş ve yapılan deneysel çalışmanın etkisine ilişkin derinlemesine bilgi edinmek amacıyla da nitel verilerden yararlanılmış ve analiz aşamasında bu iki veri setinden elde edilen bulgular birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırmanın nicel boyutunda yarı deneysel öntest – sontest kontrol gruplu model kullanılmıştır. Öntest – sontest kontrol gruplu modelde, yansız atama yolu ile oluşturulan iki gruba ilişkin deney öncesi ve sonrası ölçmeler (Karasar, 2007) yapılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenen öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı hakkındaki görüşleri elde edilmiştir. Amaçlı örneklem, incelenen araştırma sorularına ilişkin değerli bilgiler sağlayacağı düşünülen nispeten daha az sayıdaki kişinin çalışma grubuna atanması olarak tanımlanabilir (Teddlie ve Tashakkori, 2015). Bu araştırmada da deney grubundaki öğrencilerin, güncel olayların kullanımıyla gerçekleştirilen öğretme-öğrenme sürecindeki deneyimleri doğrultusunda görüşlerinin alınması yoluna gidilmiştir. Böylece, nicel verilerden elde edilen bulguların nitel bulgularla derinleştirilmesi ve iki veri setinin birbirini ne kadar desteklediğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem / Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Bolu ilinde bulunan 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan kolay örnekleme yolu ile, 2018-2019 eğitim-öğretim döneminde, Bolu ili Merkez ilçesinde bulunan Orhan Gazi Ortaokulu'nda öğrenim gören ve biri deney grubu diğeri kontrol grubu olmak üzere belirlenen, 6. sınıf düzeyindeki iki sınıf oluşturmaktadır.

Amaçlı örneklem yönteminde sınırlı kaynakların en etkili şekilde kullanımı için zengin vakalar belirlenmektedir. Amaçlı örnekleme; maksimum çeşitlilik örnekleme, benzeşik örnekleme, kartopu örnekleme, kolay ulaşılabilir örnekleme, aşırı/aykırı durum örnekleme, tipik durum örnekleme, kritik durumlar örnekleme, ölçüt örnekleme, teorik örnekleme, kota örnekleme yöntemleri mevcuttur (Yağar ve Dökme, 2018). Bu çalışmada amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir

örnekleme yöntemi uygulanmıştır. En yaygın kullanılan örnekleme stratejisi olan kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminde, kolay ve ucuz olan vakalar seçilmektedir (Yağar ve Dökme, 2018).

3.2.1. Katılımcılar

Araştırmaya katılan deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin cinsiyetleri, ortalama gelirleri, babalarının ve annelerinin eğitim durumları, babalarının ve annelerinin meslekleri, haber takip sıklıkları, kardeş sayıları ve STK üyelikleri hakkındaki bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

	Deney Grubu	Kontrol Grubu
CİNSİYET	f	f
Erkek	12	14
Kız	15	13
AİLENİN AYLIK ORT. GELİRİ	f	f
1000-2000 arası	3	3
2000 ve üzeri	24	24
ANNE EĞİTİM DURUMU	f	f
Okur-yazar değil		2
Mezun değil	2	
İlköğretim ve dengi	3	3
Lise ve dengi	9	7
Yüksekokul/Fakülte	13	11
Y.Lisans/Doktora		4
BABA EĞİTİM DURUMU	f	f
Okur-yazar değil		
Mezun değil		2
İlköğretim ve dengi	5	3
Lise ve dengi:	8	9
Yüksekokul/Fakülte	13	11
Y.Lisans/Doktora	1	2
HABER TAKİP SIKLIĞI	f	f
Hiç	1	1

Ayda bir		3
Birkaç günde bir	19	15
Haftada bir	2	
Her gün		3
STK ÜYELİĞİ	f	f
Var	20	4
Yok	7	23

Tablo 1’de görüldüğü üzere deney grubunda 12 erkek ve 15 kız öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin demografik bilgileri incelendiğinde; 24 öğrencinin ailesinin aylık ortalama gelirinin 2000TL ve üstü, 3 öğrencinin ise 1000-2000 TL aralığında olduğu görülmektedir. 13 öğrencinin annesinin Yüksekokul/Fakülte, 9 öğrencinin annesinin lise ve dengi, 3 annenin İlköğretim ve dengi bir okuldan mezun olduğu, 2 öğrencinin annesinin ise herhangi bir okuldan mezuniyetinin olmadığı belirlenmiştir. 13 öğrencinin babasının Yüksekokul/Fakülte, 8 öğrencinin babasının Lise ve dengi, 5 öğrencinin babasının ilköğretim ve dengi bir okuldan mezun olduğu, 1 öğrencinin babasının ise yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin 16’sının kardeşinin olmadığı, 6’sının 1 kardeşi, 4’ünün 2 kardeşi ve 1’inin de 3 kardeşinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin haber takip sıklıkları incelendiğinde 2 öğrencinin haftada bir, 19 öğrencinin birkaç günde bir haberleri takip ettikleri, bir öğrencinin ise haberler hiç takip etmediği saptanmıştır. Ayrıca, 7 öğrencinin STK üyeliğinin bulunmadığı, 20 öğrencinin ise STK üyeliğinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerine ait veriler incelendiğinde 14’ünün erkek ve 13’ünün kız olduğu görülmektedir. Öğrencilerinin demografik bilgileri ele alındığında 24 öğrencinin ailesinin aylık ortalama gelirinin 2000TL ve üstü, 3 öğrencinin ailesinin aylık ortalama gelirinin ise 1000-2000 TL aralığında olduğu belirlenmiştir. 11 öğrencinin annesinin yüksekokul/fakülte mezunu, 7 öğrencinin annesinin lise ve dengi bir okuldan mezun olduğu, 4 öğrencin annesi yüksek lisans/doktora mezunu iken 3 öğrencinin annesinin ilköğretim ve dengi bir okuldan mezun olduğu, 2 öğrencinin annesinin ise okur-yazar olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında; 2 öğrencinin babasının mezuniyet durumunun olmadığı, 3 öğrencinin babası ilköğretim ve dengi bir okuldan mezunken, 9 öğrencinin babasının lise ve dengi bir okuldan mezun olduğu,

11 öğrencinin babasının yüksekokul/fakülte mezunu olduğu ve 2 öğrencinin babasının yüksek lisans/doktora mezunu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin 2'sinin kardeşinin olmadığı, 10 öğrencinin 1, 8 öğrencinin 2 ve 6 öğrencinin de 3 kardeşinin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin haber takip sıklığı incelendiğinde 1 öğrencinin hiç takip etmediği, 3 öğrencinin ayda bir, 5 öğrencinin haftada bir, 15 öğrencinin birkaç günde bir ve 3 öğrencinin her gün haberleri takip ettiği ortaya konulmuştur. Kontrol grubundaki öğrencilerin STK üyeliklerine bakıldığında 23 öğrencinin bir STK üyeliğinin bulunmadığı, 4 öğrencinin ise bir STK'ya üyeliğinin olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

3.3.1. Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği (SPDÖ)

Bu araştırmada; Öcal, Demirkaya ve Altınok (2013) tarafından 12-14 yaş grubu ilköğretim öğrencilerine yönelik geliştirilen “Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği (SPDÖ)” kullanılmıştır. Ölçekle ilgili bilgilere bakıldığında; geliştirilmesi aşamasında ilk olarak sosyal problem ve duyarlılık ile ilgili olarak literatür taraması yapılmış olduğu görülmektedir. Literatür taraması dikkate alınarak ölçek temsil edilmeye çalışılmış ve ölçek için ilk aşamada 60 madde yazılmıştır. Hazırlanan maddeler uzman görüşüne sunulduktan sonra önerilere bağlı olarak 13 madde ölçekten çıkarılmış ve 47 maddelik deneme formu elde edilmiştir. Elde edilen ön form, Aksaray il merkezinde farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bölgelerde seçkisiz örnekleme yolu ile belirlenmiş olan 2 ilköğretim okulunda 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 242 öğrenciye uygulanmıştır. Pilot uygulamada yer alan öğrencilerin %52,1' i erkek, %47,9'u kızdır. Öğrencilerin %65,7'si şehir merkezinde, %17,4'ü köylerde, %16,9'u ise kasabalarda ikamet etmektedir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde katılımcıların %33,5'i 6. sınıf, %34,3'ü 7. sınıf, %32,2'si ise 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Ön uygulama sonucunda, faktör yükleri 0.40'ın altında olan maddeler çıkarılmış ve ölçekteki madde sayısı 24'e inmiştir.

Son halini alan ölçme aracı grubuna 1035 kişiye uygulanmış ve maddelerin betimsel istatistiklerine bakıldığı zaman, Sosyal Duyarlılık Ölçeği'nden elde edilen puanların 24 ile 120 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçekten elde edilen puanların aritmetik ortalaması (X) 109.5; standart sapması ise 13.12 olarak belirlenmiştir. Daha sonra güvenilirliğe ilişkin olarak madde-puan korelasyonuna bakılarak alt ve

üst %27'lik dilimlere ait toplam puanlar karşılaştırılmış ve madde-içi korelasyonların 0.30'dan yüksek olduğu, ölçekteki her maddenin ölçeğin bütününe yönelik olarak düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının 0.40'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Buna göre ölçeğin bütünü ile her bir maddenin orta derecede pozitif yönlü korelasyona sahip olduğu saptanmıştır. Maddelerin ayırt ediciliğinin belirlenmesinde öğrencilerin uygulama sırasında aldıkları toplam puan hesaplanmıştır. Buna göre veriler, %27'lik üst (n=279) ve %27'lik alt (n=279) olmak üzere iki gruba ayrılmış, "SPSS 17" programı ile bağımsız gruplar için t testi uygulanarak maddelerin ayırt ediciliği belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda tüm maddelere ilişkin alt ve üst %27'lik grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Sosyal duyarlılık ölçeğindeki faktörler ve maddelerin faktör yük değerlerini belirlemek ve ölçeğin yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak alınmıştır. Çalışmada ölçme aracının tek bir yapıyı ya da bu yapıya ait alt boyutları ölçüp ölçmediğini test etmek için "temel bileşenler analizi" uygulanmıştır. Bu uygulamanın öncesinde örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygunluğunun ölçülmesi için KMO testi ve değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için de Barlett testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, KMO değeri (0.966) ve Barlett testi sonucu ($X^2=11390$; $p<0.01$) anlamlı olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin temel bileşenlerinin ve verilerin hangi kategoriler altında toplandığının belirlenmesi için dik döndürme (varimax rotation) yöntemi kullanılmıştır. Hesaplanan öz değer ve varyans değerlerine göre, öz değeri 1'den büyük iki bileşen belirlenerek ilk birleşenin varyans toplamının %43,34'ünü, diğer bileşenin ise toplamın %4,91'ni açıkladığı görülmüştür. İlk temel bileşene ait değerin (10.40) yüksek değerde olması, ölçeğin bir bütün halinde genel bir faktöre sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek maddelerinin faktör yük değerleri 0.434 ile 0.683 arasında değişmektedir.

Sosyal duyarlılık ölçeğinin güvenirlik düzeyinin tespiti için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) ve test yarılama yöntemleri uygulanmıştır. Ölçeğin 24 maddesi için iç tutarlılık katsayısı 0.943 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin faktör gruplarındaki madde iç tutarlılıklarına bakıldığında, faktör 1'e ait Cronbach Alpha katsayısının .970, faktör 2'ye ait katsayının ise .915 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre de ölçeğin maddeler arası iç tutarlılık ilişkisinin yüksek olduğu

sonucuna ulaşılmıştır Aynı zamanda ölçeği oluşturan faktörlerdeki maddelerin toplam puanlarının iç tutarlılık düzeyinin de yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bireyin kendi sorunlarına yönelik duyarlılığının artmasının sosyal sorunlara yönelik duyarlılığında da artışa neden olacağı varsayımına dayanan sosyal duyarlılık ölçeğini oluşturan faktör 1 ve faktör 2 arasındaki ilişkinin yüksek olduğu ($r = .789$) belirlenmiştir. Faktörler arasındaki bu ilişki de SDÖ'nün amaçladığı değişimi desteklediği şeklinde yorumlanmaktadır. SDÖ'nin iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Faktör-1, 15 maddeden; Faktör-2 ise 9 maddeden oluşmaktadır. Faktör-1'i oluşturan maddeler, genel olarak, bireysel sorunlarla ilgili olduğu için, bu faktör grubu "bireysel sorunlara ilişkin duyarlılıklar"; Faktör-2'yi oluşturan maddeler ağırlıklı olarak sosyal sorunlarla ilgili olduğu için, bu faktör grubu ise "sosyal sorunlara ilişkin duyarlılıklar" olarak adlandırılmıştır

Ölçek maddelerinin tek ve çift olarak iki gruba ayrılmasıyla, bu iki grubun ayrı ayrı toplam puanları hesaplanmış ve puanlar arası ilişki incelenerek test yarılama yöntemi devreye sokulmuş ve her iki gruba ait toplam puanlar arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısının hesaplanmasıyla ortaya konulmuştur. Buna göre, iki grup arasında anlamlı ve çok yüksek, pozitif yönlü ilişki olduğu görölmüştür [$r(1035) = .90$; $p < 0,01$]. Bu sonuca göre ölçeğin her iki grubundaki maddelerin yüksek derecede güvenilir olduğunun söylenmesi mümkün görölmektedir.

Ölçeğin bütününün güvenilirlik katsayısını belirlemek için, testin iki grubu için hesaplanan korelasyon katsayısından yararlanılmış ve Sperman-Brown formülü uygulanmıştır. Hesaplamanın sonucunda güvenilirlik katsayısı (r_x) 0.947 olarak belirlenmiştir. Böylece, ölçeğin bütününün çok yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersinde güncel konulara dayalı olarak geliştirilen etkinliklerin ve dolayısıyla da bu doğrultuda bir öğrenme sürecinin öğrencilerin sosyal konulara yönelik duyarlılıkları üzerine etkisinin belirlenmeye çalışılması nedeniyle nicel verilerin elde edilmesinde söz konusu ölçekten yararlanılmıştır.

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın nitel verilerinin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Bu tür formlarda sorular önceden hazırlanarak

görüőülecek olan kişilere aynı sırayla sorulmakta, bunun yanında görüőülen kişinin soruları istediği genişlikte yanıtlamasına izin verilmektedir (Yıldırım, Şimşek, 2005). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı hakkında öğrenci görüşlerinin ortaya konulabilmesi için araştırmacı tarafından bir görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formu “kolay anlaőtılır olma, odaklı sorular hazırlama, çok boyutlu soru sormaktan kaçınma, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma ve soruları mantıklı bir biçimde düzenleme ilkeleri” (Yıldırım ve Şimşek, 2006) dikkate alınarak hazırlanmıőtır. Hazırlanan görüşme formu alan uzmanlarına danıőtılarak gözden geçirilmiőtir Görüşme formunun düzenlenmesinde soru sayısı aynı kalmıőtı bununla birlikte ifadesel deęiőtiklikler yapılmıőtı ve son haline getirilmiőtir. Hazırlanmıőtı olan yarı yapılandırılmıőtı görüşme formunun uygulanması 5-6 dakika sürmüştür.

Yarı yapılandırılmıőtı görüşme formu, uygulama sürecinin sonunda öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı hakkındaki görüşlerini elde etmek amacıyla deney grubu öğrencilerine verilmiştir. Uygulama sonucunda son testin ardından, süreçte güncel olayların kullanılması hakkındaki görüşlerine ulaőtmak istenmiştir. Hazırlanan ve uygulanmıőtı olan yarı yapılandırılmıőtı görüşme formu Ek-4’te sunulmuştur.

3.4. Uygulama Süreci ve Verilerin Toplanması

Bolu ili Merkez ilçesinde bulunan Orhan Gazi Ortaokulu’nda uygulamanın gerçekeőtirilmesi için ilk olarak gerekli izinler alınmıştır (Ek-1; Ek-2). Uygulamaya baőtlamadan önce öğrencilere akademik bir araştırmaya dahil oldukları ve yapılan çalıőtma hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda her iki gruba Öcal, Demirkaya ve Altınok’un (2013) geliőtirmiőtı olduğu Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği (SPDÖ) ön-test olarak uygulanmıőtı ve elde edilen veriler bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilerek iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p=,289$) görülmüştür. Dolayısıyla iki grubun uygulama öncesinde, sosyal problemlere duyarlılık düzeyleri bakımında denk oldukları görülmüştür. Deney ve kontrol gruplarının öntest puanlarının karőtılaőtırıldıęı bağımsız örneklemler için t-testi sonuçları Tablo 3’de; normallik testi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Ön-test sonuçları ve grupların normallik testi sonucu

Grup	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Deney	,162	27	,068	,953	27	,249
Kontrol	,140	27	,185	,952	27	,234

Tablo 3. Son-test ve grupların normallik testi sonuçları

Grup	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Deney	,126	27	,200*	,902	27	,015
Kontrol	,131	27	,200*	,932	27	,080

Tablo 4. Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puanları Arasında Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi Sonuçları

Grup	N	X	Ss	Sd	T	P
Deney	27	125,8889	7,84138	52	-1.072	,289
Kontrol	27	128,4815	9,82685			

Ön-test uygulamasının ardından deney grubuna yönelik olarak haftada iki saat olmak üzere dört hafta boyunca, araştırma tarafından hazırlanmış olan etkinlikler uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından uygulanan etkinlikler esnasında “Küresel Bağlantılar” ünitesindeki konular ele alınmıştır. Deney grubu ile yapılan çalışmalarda önceden hazırlanmış olan ders planlarına uygun olarak öğrencilerin haberleri takip etmesi ve her bir konu başlığı için o dönemde yaşanan haberleri sınıf ortamına getirmeleri istenmiştir. Ünite başlangıcından sonuna kadar konuların ders kitabı eşliğinde işlenmesinin yanında soru-cevap tekniği kullanılmış ve mümkün olduğunca öğrencilere fikirlerini belirtmeleri için süre tanınmıştır. Ders saatleri içerisinde, konuların sonunda, takip etmiş oldukları ve sınıf ortamına getirmeye karar verdikleri haberler hakkında konuşulmuş, yorumlayabilmeleri için sorular sorulmuştur. Araştırma sürecinde uygulayıcıdan kaynaklı bir sorunun oluşmasının önüne geçilmesi adına deney ve kontrol gruplarının ikisinde de uygulama süreçlerini araştırmacı gerçekleştirmiştir. Kontrol grubu ile de dört hafta boyunca araştırmacı tarafından üniteye konular işlenmiş konular hakkında konuşulurken

soru-cevap yöntemi yine kullanılmış yalnız güncel olaylara değinilmemeye özen gösterilmiştir.

Konuların bitiminde son-test uygulaması gerçekleştirilmiştir. Son derste yapılan son-test uygulamasının ardından 27 kişiden oluşan deney grubu öğrencilerine yarı-yapılandırılmış görüşme formları dağıtılmış ve güncel olayların ders esnasında kullanılması hakkındaki görüşleri istenmiştir. Nitel verilerin toplanmasında veri çeşitliliğinin elde edilmesi ve deney grubu öğrencilerinin bütünü görüşlerini elde edebilmek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu bütün deney grubu öğrencilerine uygulanmıştır. Deney grubu öğrencilerinin her biri ile yüz yüze görüşmenin yapılabileceği sürenin olmamasından dolayı görüşme formu ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasına ilişkin görüşlerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir. Verilerin bu şekilde toplanma süreci ders sonunda yaklaşık 5-6 dakika sürmüştür.

3. 5. Veri Analizi Süreci

Deney ve kontrol gruplarının ön-test puanlarının karşılaştırılması için bağımsız örneklem için t testi; deney grubunun ön-test ve son-test puanları arasındaki farkın belirlenmesi için bağımlı örneklem için t testi; kontrol grubunun ön-test ve son-test puanları arasındaki farkın belirlenmesi için bağımlı örneklem için t testi; deney ve kontrol gruplarının son-test puanlarının karşılaştırılması için bağımsız örneklem için t testi; deney ve kontrol gruplarının cinsiyet değişkenine göre son-test puanlarının analizinde bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Grup karşılaştırmasının yapılacak olması, sadece iki grubun karşılaştırılacak olması, iki grubun birbiri ile ilişkisiz olması, bir bağımlı değişkenin olması, karşılaştırılması yapılacak değişkenin en az eşit aralık ölçeği düzeyinde olması ve verilerin normal dağılması varsayımlarının karşılandığı durumlarda bağımsız örneklem için t-testi kullanılırken; verilerin aynı gruptan elde edilmesi, aynı gruba ait sadece iki ölçümün karşılaştırılacak olması, bir bağımlı değişkenin olması, bağımlı değişkenin en az eşit aralık ölçeği düzeyinde ölçülmüş olması ve verilerin normal dağılması varsayımlarının karşılanması halinde bağımlı örneklem için t-testinden yararlanılmıştır (Kilmen, 2015). Bu varsayımlar arasında yer alan normal dağılımın sağlanıp sağlanmadığına yönelik olarak her veri setinin normallik değerleri; Kolmogorov- Smirnov ve Shapiro-Wilk puanları göz önüne alınarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının; anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve haber takip sıklığı değişkenlerinin son-test puanları

bağımsız örneklemeler için faktöriyel anova analizi ile incelenmiştir. Bağımsız örneklemeler için faktöriyel anova iki veya daha fazla bağımsız değişkene dayalı olarak test etmektedir (Salkind, 2015; Kilmen, 2015). Analizin yapılabilmesi için araştırmadaki gruplar birbirinden bağımsız ve bağımlı değişkene ait veriler en az eşit aralık ölçeğinden elde edilmiş olmalıdır ve veriler normal dağılım göstermelidir (Kilmen, 2015). Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine yönelik olarak her veri setinin normallik değerleri; Kolmogorov- Smirnov ve Shapiro- Wilk puanları göz önüne alınarak belirlenmiştir.

Deney grubu öğrencilerine dağıtılmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formunun analizi betimsel analiz tekniği ile yapılmıştır. Betimsel analizde, elde edilen verilere bağlı olarak ortaya çıkan kodlar yoluyla temalara ulaşılır ve yorumlanır. Bu analizde bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmacı yapılan araştırma kapsamında deney grubu öğrencilerine dağıtılmış olan görüşme formu ile elde edilen verileri kodlamıştır. Kodlanan bu veriler aracılığıyla temalara ulaşmış ve ardından elde edilen bulguları anlaşılır bir şekilde yorumlamak için kod ve temaları düzenlemiştir. Oluşturulan kod ve temalar araştırmacı ve bir alan uzmanı ile karşılaştırılarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Kod ve temaların birbirleri ile uyumu güvenilirliği; kod ve temaların çalışma ile uygunluğu ile de geçerliği sağlanmıştır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013).

IV. BULGULAR

Bu bölümde deneysel olarak uygulanmış olan çalışmanın bulgularının istatistiksel çözümlemesine, verilerin analizine, analizlere ait yorumlara ve tartışmaya yer verilmiştir.

4.1. Nicel Analiz Sonuçları

“Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılan deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılık düzeyleri arasında fark var mıdır?” sorusuna yönelik olarak, ön-test ve son-test olarak uygulanmış sosyal problemlere duyarlılık ölçeğinden elde edilen puanlar karşılaştırılmıştır. Deney grubunun ön-test ve son-test sonuçlarında ve kontrol grubunun ön-test ve son-test sonuçlarında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını inceleyebilmek için bağımlı örneklemeler için t testi; iki grup arasında karşılaştırma yapabilmek için ise bağımsız örneklemeler için t testi uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına ait ön-test puanlarının normallik testi sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Deney ve kontrol gruplarından ön-test uygulaması ile elde edilmiş olan verilerin analizi için uygulanan bağımsız örneklemeler için t testi sonuçları tablo 6’daki gibidir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol gruplarının ön-test puanlarının normallik testi sonuçları

Grup	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Deney	,162	27	,068	,953	27	,249
Kontrol	,140	27	,185	,952	27	,234

Tablo 5 de görüldüğü üzere deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları incelendiğinde normal dağılım sergilediği görülmektedir. Böylelikle parametrik testin uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puanları Arasında Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi Sonuçları

Grup	N	X	Ss	Sd	T	P
Deney	27	125,8889	7,84138	52	-1.072	,289
Kontrol	27	128,4815	9,82685			

Tablo 6 incelendiğinde; ön-test uygulanmış olan deney ve kontrol gruplarının ilk olarak Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu görülmektedir (Sig.>0,05). Bu anlamlılık değerinin homojenliği tablonun ilk satırındaki t değerinin raporlaştırılması gerektiğini göstermektedir (Kilmen, 2015). T testi sonucunda bulunan anlamlılık değerine bakıldığında ise Sig. 2-tailed>0,05 (P=,289) iki grubun ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin (X=125,8889; Ss=7,84138), kontrol grubu öğrencilerine (X=128,4815; Ss=9,82685) göre güncel olaylar ile daha fazla ilgilendiği görülmekle birlikte, bunun istatistiksel anlamda anlamlı bir farka yol açmadığı dikkat çekmektedir.

Deney grubuna deneysel çalışma öncesinde uygulanan ön-test puanları ve çalışma sonrası uygulanan son-test puanları arasındaki ilişkiyi incelemek için uygulanmış olan bağımlı örneklemeler için t testi sonuçları tablo 8’de ve normallik testi sonuçları ise tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Deney grubu ön-test ve son-test puanlarının normallik test sonuçları

Test	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Ön-Test	,162	27	,068	,953	27	,249
Son-Test	,126		,200*	,902		,015

Tablo 7’de görüldüğü üzere deney grubu ön-test ve son-test puanları normal dağılım göstermektedir. Son-test puanı Shapiro-Wilk sonucunda normal dağılım göstermese de Kolmogorov-Smirnov^a sonucunda normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Dolayısıyla parametrik testin uygulanabileceği görülmüştür.

Tablo 8. Deney Grubunun Öntest-Sontest Puanları Arasında Bağımlı Örneklemeler için T Testi Sonuçları

Test	N	X	Ss	Sd	T	P
Ön-Test	27	125,8889	7,84138	26	-1,319	,199
Son-Test		128,2593	10,14735			

Tablo incelendiğinde deney grubuna uygulanmış olan ön-test ve son-test puanlarının analizinde ilk olarak ön-test ve son-test arasındaki korelasyona bakılmıştır. Testler arasındaki korelasyon ,485 olarak bulunmuştur. Belirlenen korelasyon puanına göre iki değişken arasındaki ilişki kuvvetlidir. Korelasyona ait anlamlılık değeri (Sig.) incelendiğinde ise bu ilişkinin anlamlı olduğu görülmektedir (Kilmen, 2015). T testi sonuçları incelendiğinde t değeri -1,319; p değeri (Sig 2-tailed) ise ,199 olarak bulunmuştur. P değerine bakıldığı zaman iki ölçüm arasında belirli bir fark olmadığı (Sig. 2-tailed<0,05). dolayısıyla da güncel olayların kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkide bulunmamış olduğu görülmektedir.

Buna rağmen, nitel verilerin analizi uygulama süresince öğrencilerin gündemi takip etmeleri, seçilmiş olan haberlerin sınıf ortamına getirilip üzerine konuşuluyor olması ve günümüz olayları ve sosyal bilgiler dersi bağlamında öğrenilen bilgilerle bağ kurulabilmesinden dolayı eğlenceli ve faydalı bulduklarını ortaya koymuştur. Öğrencilerin bu konudaki görüşlerinden yapılmış olan bazı alıntılar aşağıdaki gibidir:

K4: “Gündemi konuşmak gelişmemiz ve yeni bir şeyler öğrenmemiz açısından çok güzel ve eğlenceli. Yeni şeyler öğrenmek ve eğlenmek güzel.”

K13: “...Bilmediğimiz yeni olaylar öğreniyoruz. Hem de dersler daha eğlenceli geçiyor. ...”

Buradan yola çıkılarak, sosyal bilgiler öğretiminde güncel olayların kullanılmasına dair öğrenci görüşlerinin olumlu yönde olduğunun ancak, sosyal problemlere duyarlılık açısından anlamlı bir farka yol açmadığının söylenmesi mümkündür. Nicel verilerden elde edilen bulgular; Çengelci Köse ve Eryılmaz (2017)’ın sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının deney grubu öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılıklarına olumlu etkisi bulunduğunu belirledikleri çalışmalarının sonuçları ile örtüşmemektedir. Bununla birlikte nitel

verilerden elde edilen bulgular göz önüne alındığında, öğretimde güncel olaylardan yararlanılmasına dair olumlu görüşlerin farklı araştırmacılar tarafından da elde edilmiş olduğu görülmektedir (Deveci, 2007; Gedik, 2010; Gürdoğan Bayır, 2010; Eryılmaz, 2015). Buna göre güncel olaylar ile sosyal bilgiler dersinde öğrenilen bilgilerin kalıcılığı sağlanmakta ve öğrencilerin dikkat süresini olumlu yönde etkilemektedir. Pescatore (2007)'un çalışmasında da öğrencilerde merak uyandırılmasında, dikkatlerinin daha çok toplanmasında ve ilgilerinin artmasında güncel olayların etkili olduğu gözlemlenmiştir. Değirmenci ve İlter (2017)'in çalışmalarında, güncel olayların sınıf ortamında kullanılmasının bilgilerin kalıcılığı, güncelliğin sağlanması ve farklı bakış açılarının sağlanması gibi olumlu sonuçlarına değinilmiştir. Kızılay (2015) da yapmış olduğu çalışmada “iyi vatandaş” kavramı için güncel olayların bilinmesi gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Benzer şekilde Biser (2008)'in çalışmasında, katılımcılar güncel olayların sosyal bilgiler dersindeki gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Sağlam, Bozkan ve Bozkan (2016) da çalışmalarının bulgularına dayanarak, “sorumlu vatandaşlık” için güncel olayların bilinmesinin gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, elde edilen veriler bağımlı örneklemeler için t-testi aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 10'da ve normallik testi sonuçları ise tablo 9'da verilmiştir:

Tablo 9. Kontrol grubu ön-test ve son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Test	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Ön-Test	,140	27	,185	,952	27	,234
Son-Test	,131	27	,200*	,932	27	,080

Normallik testi sonucu incelendiğinde kontrol grubu ön-test ve son-test puanlarının normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik testlerin uygulanabilir olduğu görülmüştür.

Tablo 10. Kontrol Grubunun Öntest-sontest Puanları Arasında Bağımlı Örneklem İçin T Testi Sonuçları

Test	N	X	Ss	Sd	T	P
Ön-Test	27	128,4815	9,82685	26	-1,366	,184
Son-Test	27	130,9630	9,78807			

Kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesindeki ve sonrasında Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeği'nden almış oldukları puanlar bağımlı gruplar için t-testi aracılığıyla karşılaştırıldığında; t değerinin -1,366; p değerinin (Sig. 2-tailed) ,184 olduğu bulunmuştur. P değeri incelendiğinde iki ölçüm arasında anlamlı bir farklılık olmadığı (Sig. 2-tailed>0,05) görülmüştür.

Benzer sonuçlar Deveci (2007); Eryılmaz, Çengelci Köse (2017); Gedik (2010)'ın çalışmalarında da belirtilmiştir. Eryılmaz (2015)'in yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarında da aynı sonuçlara ulaşıldığı; kontrol grubu öğrencilerinin sosyal problemlere duyarlılığında bir farkın oluşmadığı görülmüştür. Gürdoğan Bayır (2010)'ın çalışmasında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarının dan son-test puanları açısından karşılaştırılmaları sürecinde bağımsız örneklem İçin t testinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçları tablo 12'de; normallik testi sonuçları tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Deney ve Kontrol gruplarının son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Grup	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Deney	,126	27	,200*	,902	27	,015
Kontrol	,131	27	,200*	,932	27	,080

Deney ve kontrol gruplarının son-test puanlarının normallik testi sonuçları incelendiğinde normal dağılım sergilediğı görülmektedir. Deney grubunun son-test puanının normallik testinde Shapiro-Wilk puanı normal dağılım göstermediğı görölse de Kolmogorov-Smirnov^a puanında normal dağılım sergilediğı belirlenmiştir. Böylelikle parametrik test uygulanabileceğı belirlenmiştir.

Tablo 12. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanları Arasında Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi Sonuçları

Grup	N	X	Ss	Sd	T	P
Deney	27	128,2593	10,14735	52	-,996	,324
Kontrol	27	130,9630	9,78807			

Tablo 12 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının son test puanlarının, Levene Testi sonucunda bulunan F sonucunun ($f=,039$) anlamlılık değeri açısından grupların homojen olmadığı (eşit değil) tespit edilmiştir (Sig.>0,05). Buna göre incelediğimizde tabloda t testinin ikinci satırındaki değerlerin raporlaştırılması gerekmektedir (Kilmen,2015). Söz konusu değere bakıldığında (Sig. 2-tailed>0,05 ($P= ,324$) gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, dolayısıyla da kontrol grubu öğrencilerinin ($X= 130,9630$; $Ss=9,78807$) sosyal problemlere duyarlılık düzeyleri ile deney grubu öğrencilerinin ($X=128,2593$; $Ss=10,14735$) duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Sosyal problemlere duyarlılık düzeyine yönelik bir etkinin görülememesinin sebebi uygulama süresinin kısa olması, ele alınan ünite ve incelenen haberlerin kullanılan ölçekteki sorunlar ile birbirine uygun olmaması gibi durumlardan kaynaklandığı söylenebilir. Benzer sonuca Hofstetter ve diğerlerinin (2000) yapmış olduğu çalışmada benzer sonuca ulaşıldığı gözlemlenmiş ve etkinin düşük görülmesi konusunda çalışmasının gazete ile yürütülmesi gerekirken farklı kaynaklardan faydalanılmış olabileceği olarak belirtilmiştir. Logan (2011)'nın yapmış olduğu güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımına yönelik olan çalışmada da belirli bir sonuca ulaşılamadığı görülmüştür.

Deney grubu öğrencilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş olan görüşleri incelendiğinde güncel olayların ders esnasında ele alınması hakkında olumlu görüş belirttikleri gözlemlenmiştir. Güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımına yönelik olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde ise; çoğunlukla katılımcıların sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması konusunda olumlu görüş bildirdikleri gözlemlenmiştir (Sharp, 2009; Gürdoğan Bayır, 2010; Kılınç, 2013; Akdaş, 2013; Zemin, 2013; Eryılmaz, 2015; İbret ve diğ., 2016; Sağlam ve diğ., 2016; Memişoğlu ve Güçin, 2017; Akkan ve Akhan, 2020; Gürkan ve diğ., 2020).

Tablo 13. Cinsiyet değişkenine göre ön-test puanlarının normallik testi sonuçları

Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Kız	,111	28	,200*	,931	28	,065
Erkek	,108	26	,200*	,967	26	,553

Cinsiyet değişkenine göre ön-test puanlarının normallik testi sonucu incelendiğinde normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik testlerin uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 14. Cinsiyet değişkeninin ön-test puanları için bağımsız örneklem için t testi sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	T	P
Kız	28	130,6786	1,42359	7,53291	3,252	,020
Erkek	26	123,4231	1,73575	8,85064		

Ön-test uygulamasının cinsiyet değişkenine göre analizinin incelenmesinden önce Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu tespit edilmiştir (Sig.>0,05). T testi sonucunda bulunan anlamlılık değeri incelendiğinde ise Sig.2-tailed<0,05 (P= ,020) iki grubun ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin (X=130,6786;Sd=7,53291), erkek öğrencilere göre (X=123,4231;Sd=8,85064) sosyal problemlere duyarlılıklarının anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Cinsiyet değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Kız	,109	28	,200*	,967	28	,498
Erkek	,136	26	,200*	,951	26	,251

Cinsiyet değişkenine göre ön-test puanlarının normallik testi sonucu incelendiğinde normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik testlerin uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 16. Cinsiyet Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	T	P
Kız	28	132,6071	1,34454	7,11461	2,392	,020
Erkek	26	126,3846	2,27973	11,62438		

Son-test uygulamasının cinsiyet değişkenine göre analizinin incelenmesinde önce Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu tespit edilmiştir (Sig.>0,05). T testi sonucunda bulunan anlamlılık değeri incelendiğinde ise Sig.2-tailed<0,05 (P= ,020) iki grubun ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin (X= 132,6017; Sd= 7,11461), erkek öğrencilere göre (X=126,3846;Sd=11,62438) güncel olaylar ile daha fazla ilgilendiği görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere sosyal problemlere duyarlılık açısından yapılan çalışmanın öncesinde de çalışma sonrasında da cinsiyet değişkeninde kız öğrencilerin lehine bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde Ünal ve Duygu (2019)'nın yapmış oldukları çalışmada da sosyal problemlere duyarlılık düzeylerinin incelenmesinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bireysel ve toplumsal sorunlara karşı daha duyarlı oldukları belirlenmiştir. Aynı şekilde yine Yıldırım ve Akpınar (2016)'ın çalışmasında 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin sosyal olgunluk düzeyleri araştırılmış ve bu araştırmanın sonucunda da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal olgunluk düzeylerinde belirli bir farkın gözlemlendiği görülmüştür. Bu çalışmalar ile birlikte sonuçlar incelendiğinde duyarlılık konusunda cinsiyetin etkili olduğu ve kız öğrencilerin duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 17. Gelir değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Gelir	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
1000-2000	,290	6	,127	,850	6	,159
2000 ve üstü	,122	48	,069	,936	48	,012

Gelir değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları incelendiğinde normal dağılım sergilediği görülmektedir. Gelir değişkeninde 2000 ve üstü aralığı son-test puanının normallik testinde Shapiro-Wilk puanı normal dağılım göstermediği görülse de Kolmogorov-Smirnov^a puanında normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik test uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 18. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi Sonuçları

Gelir	N	X	Ss	Sd	T	P
1000-2000	6	127,0000	3,71484	9,09945	-,677	,501
2000 ve üstü	48	129,9375	1,45968	10,11299	-,736	

Son-test uygulamasının gelir düzeyi değişkenine göre analizi incelenirken ilk olarak Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu tespit edilmiştir (Sig.>0,05). T testi sonucunda bulunan anlamlılık değeri incelendiğinde ise Sig.2-tailed>0,05 (P=,501) iki grubun ortalamaları arasında gelir düzeyine göre anlamlı bir fark görülmemiştir.

Öğrencilerin, aile gelir düzeyi değişkenine göre, sosyal problemlere duyarlılık ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular, öğrencilerin sosyal problemlere yönelik görüşlerinde aile gelir düzeyi değişkeninin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Benzer bir şekilde gelir düzeyinin etkisinin herhangi bir çalışmada ele alındığı görülememiştir.

Tablo 19. Baba eğitim durumu değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Baba Durumu	Eğitim	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Okur-Yazar		,260	2	.			
(Mezun Değil)							
İlköğretim ve Dengi		,163	8	,200*	,983	8	,977
Lise ve Dengi		,175	17	,172	,927	17	,192
Yüksekokul/Fakült		,105	24	,200*	,943	24	,188
e							
Y.Lisans/Doktora		,374	3	.	,777	3	,060

Baba eğitim durumu değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonucu incelendiğinde normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik testlerin uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 20. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklemeler İçin Faktöriyel Anova Sonuçları

Baba Durumu	Eğitim	N	Karelerin Toplamı	Sd	Karelerin Ortalaması	F	P
Okur-Yazar		2		11,31371			
(Mezun Değil)							
İlköğretim ve Dengi		8		5,37188			
Lise ve Dengi		17	123,091	10,94908	30,773	,293	,881
Yüksekokul/Fakülte		24		10,19582			
Y.Lisans/Doktora		3		15,88500			
Toplam		54		9,96866			

Son-test uygulamasının baba eğitim durumu değişkenine göre analizi incelenirken ilk olarak Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu belirlenmiştir (Sig.>0,05). Tablo incelendiğinde baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin güncel

olaylarla ilgilenmesi arasında belirli bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir (Sig>0,05; P=,881).

Öğrencilerin, baba eğitim durumu değişkenine göre, sosyal problemlere duyarlılık ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular, öğrencilerin sosyal problemlere yönelik görüşlerinde baba eğitim durumu değişkeninin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Benzer bir şekilde baba eğitim durumu değişkeninin etkisinin herhangi bir çalışmada ele alındığı görülememiştir.

Tablo 21. Anne eğitim durumu değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Anne Durumu	Eğitim	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Okur-Yazar Değil		,260	2	.			
Okur-Yazar (Mezun Değil)		,260	2	.			
İlköğretim ve Dengi		,153	6	,200*	,953	6	,764
Lise ve Dengi		,140	16	,200*	,934	16	,280
Yüksekokul/Fakülte		,137	24	,200*	,929	24	,094
Y.Lisans/Doktora		,389	4	.	,759	4	,046

Anne eğitim durumu değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonucu incelendiğinde normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik testlerin uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 22. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklem İçin Faktöriyel Anova Sonuçları

Anne Durumu	Eğitim	N	Karelerin Toplamı	Sd	Karelerin Ortalaması	F	P
Okur-Yazar Değil		2		11,31371			
Okur-Yazar (Mezun Değil)		2		19,79899			
İlköğretim ve Dengi		6		9,54289			
Lise ve Dengi		16	417,167	8,26942	83,433	,826	,538

Yüksekokul/Fakülte	24	10,25720
Y.Lisans/Doktora	4	11,95478
Toplam	54	9,96866

Son-test uygulamasının anne eğitim durumu değişkenine göre analizi incelenirken ilk olarak Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu belirlenmiştir (Sig.>0,05). Tablo incelendiğinde anne eğitim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılığı arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir (Sig>0,05; P=,538).

Öğrencilerin, anne eğitim durumu değişkenine göre, sosyal problemlere duyarlılık ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular, öğrencilerin sosyal problemlere yönelik görüşlerinde anne eğitim durumu değişkeninin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Benzer bir şekilde anne eğitim durumunun etkisinin herhangi bir çalışmada ele alındığı görülememiştir.

Tablo 23: Haber takip sıklığı değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonuçları

Haber Takip Sıklığı	Kolmogorov-Smirnov^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Her gün	,250	8	,150	,763	8	,011
Birkaç günde bir	,126	34	,186	,944	34	,082
Haftada bir kez	,127	7	,200*	,978	7	,949
Ayda bir kez	,253	3	.	,964	3	,637
Hiç	,260	2	.			

Haber takip sıklığı değişkenine göre son-test puanlarının normallik testi sonucu incelendiğinde normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Böylelikle parametrik testlerin uygulanabileceği belirlenmiştir.

Tablo 24: Haber Takip Sıklığı Değişkenine Göre Son-Test Puanları İçin Bağımsız Örneklemeler İçin Faktöriyel Anova Sonuçları

Haber Takip Sıklığı	N	Karelerin Toplamı	Sd	Karelerin Ortalaması	F	P
Her gün	8		12,09486			
Birkaç günde bir	34		9,58813			
Haftada bir kez	7		11,20799			
Ayda bir kez	3	324,188	3,05505	81,047	,803	,529
Hiç	2		10,60660			
Toplam	54		9,96866			

Son-test uygulamasının haber takip sıklığı değişkenine göre analizi incelenirken ilk olarak Levene Testi sonucunda bulunan F sonucuna ait anlamlılık değerine (Sig.) bakıldığında grubun homojen (eşit) olduğu belirlenmiştir (Sig.>0,05). Tablo incelendiğinde haber takip sıklığı değişkeni ile öğrencilerin güncel olaylarla ilgilenmesi arasında belirli bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir (Sig>0,05; P=,529).

Katılımcıların, haber takip sıklığı değişkenine göre, sosyal problemlere duyarlılık ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular, öğrencilerin sosyal problemlere yönelik görüşlerinde haber takip sıklığı değişkeninin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Benzer bir şekilde haber takip sıklığının etkisinin herhangi bir çalışmada ele alındığı görülememiştir.

4.2. Nitel Analiz Sonuçları

Araştırmanın alt problemlerinden biri ise “Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olay kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusudur. Deney grubu öğrencilerine uygulama sonrası yöneltilmiş olan görüşme sorularında sosyal bilgiler dersi içerisinde güncel olayların konuşulması hakkında ne düşündükleri ve sonrasında farkındalıkları hakkında değişim görüp görmedikleri hususunda görüşleri alınmıştır.

İlk iki soruda katılımcıların sosyal bilgiler dersinde gündemin konuşulması hakkındaki görüşleri öğrenilmek istenmiştir. “Sosyal bilgiler dersinde gündemin

konusulması hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar 4 tema altında analiz edilmiştir.

Tablo 25: Soru 1: Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların konuşulması hakkında neler düşünüyorsunuz? Soru 2: Bu şekilde, derslerde haberler getirmeniz ve konuşulması hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

(f)	Eğlenceli	Önemli	Farkındalık	Diğer
Soru 1	16	11	3	4
Soru 2	14	13	8	4

Tablo 25 incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına yönelik görüşleri sorulduğunda verdikleri cevaplarda soru 1 ve soru 2 için; “eğlenceli” temasında, birinci soruda 16, ikinci soruda 14 kişi; “önemli” temasında, birinci soruda 11, ikinci soruda 13 kişi; “farkındalık” temasında, birinci soruda 3, ikinci soruda 8 kişi; “diğer” temasında birinci soruda 4, ikinci soruda 4 kişinin ulaşıldığı belirtilmiştir. Öğrenciler ders esnasında güncel olayların konuşulmasının yeni bilgiler öğrenme ve sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutum açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir. K4: “*Gündemi konuşmak gelişmemiz ve yeni bir şeyler öğrenmemiz açısından çok güzel ve eğlenceli.*” şeklinde belirttiği fikri ile güncel olayların sosyal bilgiler dersinde konuşulması sonucunda hem farkındalığının arttığını hem de dersin daha eğlenceli bir hal aldığını belirtmiştir. Katılımcılar arasından yine K10 “*haber izlemiyorsak bu sayede haber izlemeye başlamış ve ilgimiz artmış oluyor.*” şeklinde belirtmiş, yine K13 “*bilmediğimiz yeni olayları öğreniyoruz ve dersler daha eğlenceli geçiyor.*” şeklinde fikirlerini belirtmişlerdir. Ünite boyunca bir sonraki ders için herkesin haber takip edip sınıf ortamına güncel olaylardan seçtiklerini getirmesi hakkındaki düşüncelerini K14 “*göremediğimiz ya da dinlemediğimiz haberleri sınıfta arkadaşlarımızdan duymuş oluyoruz*” şeklinde belirtmiştir.

Tablo 25’de görüldüğü üzere öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması ile ilgili olarak ifade ettikleri görüşlerinin analizi sonucunda “eğlenceli”, “önemli”, “farkındalık” ve “diğer” temalarına ulaşıldığı görülmüştür. Bu temaların içerisinde bulunan kodlar aşağıdaki şekilde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Şekil 1. “Eğlenceli”, “Önemli”, “Farkındalık” ve “Diğer” temalarına dahil olan kodlar.

Temalar ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde “eğlenceli” temasını “güzel” ve “sıradan değil” kodlarının oluşturduğu; “önemli” temasını “verimli”, “güncellik”, “faydalı” ve “gerekli” kodlarının oluşturduğunu; “farkındalık” temasını “ilgi artırıcı” ve “haberleri sevmek” kodlarının oluşturduğunu ve “diğer” temasını ise “ders kaynar” ve “gereksiz” kodlarının oluşturduğu görülmektedir.

Zemin (2013), Eryılmaz (2015) ve Gürdoğan Bayır (2010)’ın çalışmaları incelendiğinde katılımcıların güncel olayların kullanılmasına yönelik aynı düşüncelere sahip olduğu, dolayısıyla elde edilmiş verileri desteklediği görülmektedir. Ayrıca Haas ve Laughlin (2000) çalışmalarında bilgili vatandaşların yetiştirilmesinde etkili olacağı belirtilmiştir.

Katılımcılara dağıtılmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formunun üçüncü sorusunda “Derslerde konuşulan sorunlara karşı farkındalığınızın arttığını düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlar 3 tema altında analiz edilmiştir.

Tablo 26. Soru 3: Derslerde konuşulan sorunlara karşı farkındalığınızın arttığını düşünüyor musunuz?

(f)	Olumlu	Kararsız	Olumsuz
Soru 3	24	2	2

Tablo 26 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi esnasında güncel olayları incelemenin farkındalıklarına bir etkisinin olup olmadığı

hakkında ne düşündükleri sorulduğunda 28 kişiden, 24'ünün olumlu, 2'sinin kararsız ve 2 kişinin de olumsuz görüş belirttikleri belirtilmiştir.

Öğrencilerin uygulama süresi boyunca haberleri takip etmeleri ve işlenecek konularla bağlantılı olabilecek olayları incelemeleri istenmiştir. Bu etkinlik süresince ilk haftasında katılımın az; son haftaya doğru katılımın yükseldiği, konularla olaylar arasındaki bağlantıları kurmaları ve söz hakkı istediklerinde güncel bilgilerle yorumlamalar yaptıkları gözlemlenmiştir. K9 “*artık haberler daha çok ilgimi çekiyor...*”, K4 “*farkındalığımız arttı ve düşüncelerimiz gelişti*” diyerek güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının ilgi alanlarına ve farkındalıklarına yaptığı etkiyi belirtmişlerdir. K1’in “*önceden umursamıyordum artık araştırıyorum*” cümlesi ile de güncel olayların ders ortamında konuşulmasının katılımcılarda farkındalığın oluşması ve araştırma, öğrenme süreci geliştirme açısından fayda sağladığını göstermiştir. K2’nin “*...keşke bu sorunları çözebilsek*” şeklindeki açıklaması katılımcıların konuşulan sorunlar için farkındalıklarının oluşmasının yanında çözüm yolları düşünmeye de başladıklarını göstermektedir.

Deveci (2007), Gedik (2010), Gürdoğan Bayır (2010), Eryılmaz ve Çengelci Köse (2017)’nin, Pescatore (2007)’in araştırmalarındaki katılımcıların görüşlerinde elde edilen bulguları destekler nitelikte farkındalık olduğu belirtilmiştir. Memişoğlu ve Güçin (2017)’nin çalışmalarında da katılımcılar güncel olayları sosyal bilgiler dersinin tamamlayıcısı olarak belirtmişlerdir. Eryılmaz (2015)’in çalışmasında katılımcılar sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının sonucunda farkındalıklarının arttığı ve kendilerinde davranış değişikliği yarattığını belirtmişlerdir.

Nicel analiz ve nitel analizden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımı hakkında görüşlerine göre sınıf içinde dikkatlerinin toplanması hususunda ve ilgilerini artırması bakımından etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında dersleri eğlenceli kıldığı belirtilmiş ve bunun derse olan ilgi ve sevgilerini artırdığını belirtmişlerdir. Nicel analiz sonuçlarında sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımında farkındalığa etkisinin belirlenememiş olmasının sebebi olarak; incelenen güncel haberlerin ve ele alınmış olan ünitenin “Sosyal Problemlere Duyarlılık Ölçeğinde” belirtilen sorunlar ile ilişkili olmaması ve ders kitabında güncel olayların çokça ele alınması sonucu kontrol grubunun da maruz kalmış

olabileceği ihtimalleri ile deney grubu ve kontrol grubu arasında belirli bir fark elde edilememiş olabilir.

V. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Ortaokul 6. sınıf öğrencileri ile yapılmış olan bu çalışmada sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi incelenmiştir. Karma yöntem ile yapılan bu çalışmanın nicel boyutunda güncel olayların sosyal problemlere duyarlılık düzeyine etkisinin olmadığı belirlenmiştir; cinsiyet, aile gelir düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, haber takip sıklığı değişkenleri ile yapılan analizlerin sonucunda ise cinsiyet değişkeninin sosyal duyarlılık düzeyine göre kız öğrenciler lehine belirli bir farkın olduğu belirlenmiştir. Aile gelir düzeyi, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve haber takip sıklığı değişkenlerinde ise sosyal problemlere duyarlılık düzeylerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Nitel boyutunda ise; öğrencilerin güncel olayların sınıf ortamında konuşulmasından pozitif yönde etkilendiği ve bu sayede somut öğrenmenin gerçekleşebildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte uygulama esnasında öğrencilerin güncel haberler bulma konusunda her geçen gün daha istekli bir hal aldığı, haberler konuşuldukça yorumlama ve olayları birbiri ile bağdaştırma konusunda kendilerini geliştirebildikleri gözlemlenmiştir. Derse katılımın, öğrenci görüşlerinde de belirtildiği gibi, deney grubunda kontrol grubuna göre daha fazla arttığı, dersin daha verimli geçtiği gözlemlenmiştir. Güncel olayların kullanılmasıyla öğrencilerin tarihsel hafızalarının tazelendiği de söylenebilir. Süreç içerisinde takip edilen konu bağlamında (Kardeşlerimiz-Komşularımız) ilgili haberleri takip ederken geçmiş bağlarımız hakkında sorgulama; şuan ve geçmiş arasındaki farkı fark ettikleri ve yorumlamalarını bu şekilde geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Dolayısıyla güncel olayların kullanımıyla soyut olan tarihsel öğrenmelerin de somutlaştırılabildiği gözlemlenmiştir.

Bu çalışmanın sonuçları ve alanda yapılmış olan diğer sonuçlar karşılaştırıldığında; Demirkaya Gedik (2008)'in karma yöntem ile gerçekleştirdiği çalışmada güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerin farkındalıklarına etki ettiği belirlenmiştir. Deveci (2007)'nin güncel olaylar ile ilgili yapmış olduğu çalışma incelendiğinde ise; sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel olayların ders ortamında kullanılmasının yararına inandıkları belirtilmiştir. Gürkan (2009)'nın çalışmasında da sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel olayları ele alış

biçimi incelenmiş ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin %82'sinin güncel olayları doğrudan ele aldığı belirtilmiştir.

Güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanılmasındaki öğrenci görüşleri incelendiğinde; Gedik (2010)'ın 4-7. sınıf düzeylerindeki öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmada sosyal bilgiler dersinde en çok kuraklık ve siyasi konuların ele alındığı ve güncel kişilerin pek fazla konuşulmadığı belirtilmiştir.

Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin sosyal duyarlılıklarına etkisinin incelendiği Eryılmaz (2015)'in çalışmasında güncel olayların kullanımının öğrencilerde istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık meydana getirdiği belirtilmiştir. Bununla beraber öğrencilerin görüşlerini belirttiklerinde problemlere ilişkin bir farkındalığın kazanıldığı, güncel olaylardan yararlanmanın sonucunda öğrencilerin kendilerinde bir takım davranış değişikliğinin meydana geldiği ve bilinçlendiklerini belirtmişlerdir. Yine Eryılmaz ve Çengelci Köse (2017)'nin çalışmasında da aynı sonuçlar belirtilmiştir. Yapılmış olan bu çalışmada da nitel bulgular incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılmış; öğrenciler sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına yönelik olarak olumlu görüşler bildirmişlerdir.

Sosyal duyarlılık kazandırılması istendiğinde toplumsal sorunların neler olduğu ve kaynağının neler olduğunun öğretmenler tarafından bilinmesi gerektiği bakış açısı ile İbret, Karasu Avcı ve Recepoğlu (2016)'nın yapmış olduğu çalışma incelendiğinde; Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerine göre toplumsal sorunların neler olduğu; eğitim, çevre kirliliği, işsizlik, terör, değerlerin kazandırılmaması, demokrasi, kültürel yozlaşma, trafik, adalet, dil, din, cinsiyet ve ırk ayrımı, şiddet (spor, kadın, hayvan), basın özgürlüğü ve medya, olarak belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarını bu sorunlara çözüm önerisi olarak; toplumsal değerlerin kazandırılması ve bireylerin bilinçlendirilmesi; eğitim sisteminin düzenlenmesi gerektiği gibi önerileri belirtmişlerdir. Sağlam, Bozkan ve Bozkan (2016)'nın yapmış olduğu çalışmada ise ilköğretim öğretmenlerinin güncel olaylara ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin %97'sinin güncel olayları takip ettiği; Türkiye gündeminden, terör, iç siyaset, Suriyeli mülteciler, eğitim gibi güncel konuların öğrencilere aktarılması gerektiği belirtilmiştir. Bilinçli ve sorumlu vatandaşların yetiştirilebilmesi için ülke ve dünya gündeminden güncel olayları doğrudan ya da dolaylı bir şekilde öğrencilere aktarılması gerektiği belirtilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel olaylar

ile ilgili görüşleri ile alakalı olarak yapılan çalışma olan Memişoğlu ve Güçin (2017)'nin çalışmasında da sosyal bilgiler öğretmenleri; güncel olayların kullanımı ile öğrencilerin toplumu somut bir şekilde algılamasına, derse olan dikkatlerinin ve aktif katılımının sağlanmasına katkısı olduğu belirtilmiştir. Öğretmenler güncel olayları sosyal bilgiler dersinin tamamlayıcısı olarak gördüklerini ve derste sırası geldikçe kullandıklarını belirtmişlerdir.

Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini ele almış olan Gürkan, Kanatlı Öztürk ve Kumru (2020)'nun çalışması incelendiğinde de yine çoğunlukla güncel olayların kullanıldığını belirtilmiş; öğrencilerin bu sayede dersi daha iyi anladıkları, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurabildikleri belirtilmiştir. Öğretmenlerin güncel olayların seçiminde aktif katılımcılığın sağlanabilmesi ve ilgi çekici olabilmesi gibi faktörlerin etkili olduğu belirtilmiştir.

Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının sosyal problemlere duyarlılığa etkisinin incelenmesinde cinsiyet değişkeninin etkili olduğu belirlenmiştir. Benzer çalışmalar incelendiğinde Ünal ve Duygu (2019)'nın yapmış oldukları çalışmada da sosyal duyarlılık düzeylerinin incelenmesinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bireysel ve toplumsal sorunlara karşı daha duyarlı oldukları belirlenmiştir. Aynı şekilde yine Yıldırım ve Akpınar (2016)'ın çalışmasında 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin sosyal olgunluk düzeyleri araştırılmış ve bu araştırmanın sonucunda da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal olgunluk düzeylerinde belirli bir farkın gözlemlendiği görülmektedir. Bu çalışmalar ile birlikte sonuçlar incelendiğinde duyarlılık konusunda cinsiyetin etkili olduğu ve kız öğrencilerin duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Ayrıca sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılması ile hatırd tutma düzeyi ve öğrenci başarısına pozitif etkisi olduğu (Arın ve Deveci, 2008; Zemin, 2013); sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin eleştirel düşünme becerisine olumlu etkisinin olduğu (Gürdoğan Bayır, 2010); sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrencilerin karar verme becerisine etkisinin olumlu olduğu (Akdaş, 2013) birçok çalışma ile belirlenmiştir.

Literatüre bakıldığında birçok çalışmada sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin öğrenme, araştırma ve dikkatlerine olan etkisinin büyük olduğu, öğrencilerde; sosyal farkındalık, karar verme becerisi, eleştirel düşünme, hatırd tutma düzeyine etkisi gibi birçok beceriye pozitif etkileri

belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada istatistiksel olarak pozitif yönde bir etkinin belirlenememesinin sebebi güncel olayları kullanım süresinin kısa olması, öğrencilerin ön-testi ve son-testi işaretlerken anlayamaması gibi durumların etkili olabileceği düşünülmektedir. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerde öğrencilerin güncel olayların kullanımına ilişkin olarak; sosyal farkındalıklarına etkisi ve derse olan ilgilerinin artması ile ilgili pozitif yönde etkilendiklerini belirtmeleri bu düşünceyi desteklemektedir.

Yapılan çalışmada ele alınan ünite ve dolayısıyla ele alınan güncel olaylar, kullanılmış olan ölçekteki sosyal duyarlılık konuları ile ilişkisinin öğrenciler tarafından kurulamaması sonucu etki tam olarak belirlenememiş olabilir. Bu yüzden farklı üniteler ele alınarak ölçekte belirlenmiş olan sosyal duyarlılık konuları ile bire bir aynı güncel olayların ele alınması ile güncel olayların sosyal duyarlılığa etkisi net bir şekilde belirlenebilir.

Araştırma kapsamının daha da genişletilebilmesi için farklı sınıf düzeylerinde uygulama yapılabilir.

Güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının etkilerinin incelenmesi açısından, farklı değişkenler kullanılabilir ve farklı becerilere etkileri incelenebilir; farklı yöntemler ile ele alınabilir.

Öğretmen adaylarına lisans sürecinde güncel olayların kullanılması ile alakalı dersler sunulabilir.

Güncel olayların sınıf ortamında daha etkili kullanılabilmesi için; yöntem-teknik ve materyaller konusunda eğitimler verilebilir.

Güncel olayların sınıf ortamında ele alınmasında nasıl bir yol izleneceği hakkında bir kılavuz oluşturulabilir.

Sosyal bilgiler ders kitaplarının düzenlenmesinde her yıl güncel olaylar çeşitlendirilerek kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

(Bu tez çalışmasında APA 7th Edition atıf sistemi kullanılmıştır.)

- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O. & Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2).
- Akdağ, H. (2014). Sosyal bilgilerin tanımı, amacı, önemi ve Türkiye'deki yeri. In R., Turan, A. M. Sünbül & H. Akdağ (Eds.), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar-I*. Pegem Akademi.
- Akdağ, H. B. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin karar verme becerilerine etkisi*. Gazi Üniversitesi.
- Akkan, M. & Akhan, N. E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel olayları argümantasyon tekniği ile değerlendirmeleri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(21).
- Arın, D. & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26).
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. In D. Dilek (Edt.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi*. Pegem Akademi.
- Arslan, Y. (2009). *Lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi.
- Bagozzi, R. P. & Dholakia, U. M. (2002). Intentional social action in virtual communities. *Journal of Interactive Marketing*, 16(2), 2-21.
- Baki, A. & Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42).
- Barr, R., Barth, J. L. & Shermis, S. S. (2013). Sosyal bilgiler doğası, C. Dönmez (Edt.), Pegem Akademi.
- Benson, R. & Saguy, A. C. (2005). Constructing social problems in the age of globalization: a French-American comparison. *American Sociological Review*, 70, 233-259.
- Binbaşıoğlu, C. (2004). Eğitimde günlük olaylar ve eğitim, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 3(15).
- Bierhoff, H. (2002). Just world, social responsibility, and helping behavior. In M.J. Lerner, M. Ross, D.T. Miller (Eds.), *The justice motive in everyday life* (s. 189-203.) Cambridge University Press.
- Biser, J. M. (2008). *Current events and the classroom: an investigation into teachers integration of current events in the secondary social studies classroom*, Wake Forest University.
- Bomer, R. & Bomer, K. (2001). *For a better world: reading and writing for social action*. NH: Heinemann.
- Byford, J. & Russel, W. (2007). The new social studies: a historical examination of curriculum reform. *Social Studies Research and Practice*, 2(1).
- Cheung, C.M.K. & Lee, M.K.O. (2002). A theoretical model of intentional social action in online social networks. *Decision Support Systems*, 49(1); 24-30.

- Comenetz, J. (2007). Cartography and population geography as current events. *A Case Study Journal of Geography* 102(2).
- Coşkun, D. (2020). *Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değerlendirilmesi*. Pamukkale Üniversitesi.
- Coşkun Keskin, S. (2016). Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimi ve sosyo-kültürel eğitim In D. Dilek (Eds), *Sosyal Bilgiler Eğitimi*. Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2011). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. Y. Dede & S. B. Demir (Eds), Anı Yayıncılık.
- Çetin, T. & Sönmez, Ö. F. (2009). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin amaç ve içeriğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3).
- Değirmenci, Y. & İlter, İ. (2017). An investigation into geography teachers use of current events in geography classes. *Universal Journal of Educational Research*, 5(10).
- Demirkaya Gedik, H. (2008) *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar*. Gazi Üniversitesi.
- Demirkaya Gedik, H. & Altun, A. (2015). Sosyal bilgilerde güncel olaylar ve medya okuryazarlığı In B. Tay & A. Öcal, (Eds.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Pegem Akademi.
- Deveci, H. (2007). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1).
- Doğanay, A. (2016). Sosyal bilgiler eğitiminde problem çözme In D. Dilek (Eds), *Sosyal Bilgiler Eğitimi*, Pegem Akademi.
- Erden, M. (2000), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Escarti, A., Gutiérrez, M., Pascual, C. & Llopis, R. (2008). Implementation of the personal and social responsibility model to improve self-efficacy during physical education classes for primary school children. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 10(3), 387-402.
- Eryılmaz, Ö. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi*. Anadolu Üniversitesi.
- Eryılmaz, Ö. & Çengelci Köse, T. (2017). Sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62).
- Gage, B. (2003). Teaching citizenship and social responsibility. *Childhood Education*, 80(2), 84-92.
- Galczynski, M., Tsagkaraki, V., & Ghosh, R. (2011). Unpacking multiculturalism in the classroom: Using current events to explore the politics of difference. *Canadian Ethnic Studies*, 43(3).
- Gedik, H. (2010). Güncel olayların ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanımı ve öğrenci görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Griesinger, T. & Anderman, E. M. (1997). Motivation to learn about current events. *Peace and Conflict Journal of Peace Psychology*, 3(2).
- Guerrero, A. L. (2019). *Social problems: Community, policy, and social action*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Gültekin, M. (2004). Öğretmen-öğrenme sürecinde yeni yaklaşımlar. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 25-51.

- Gürkan B. (2009). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*. Çukurova Üniversitesi.
- Gürkan, B., Kanatlı Öztürk, F. & Kumru, S. (2020). Ortaokul sosyal bilgiler öğretiminde güncel olayların uygulamasına ilişkin öğretmen ve öğrenci deneyimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1).
- Güneş, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme düzeylerinin sosyal yetkinlik ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi.
- Haas, M. E. & Laughlin, M.A., (2000). Teaching current events: its status in social studies today. *Paper Presented at the Annual Conferences of the American Educational Research Association*, 24/28.
- Hasties, P. A. & Buchanan, A. M. (2013). Teaching responsibility through sport education: prospects of a coalition. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(1), 25-35.
- Hofstetter, C. H., Hofstetter, C. R., Lapp, D. & Flood, J. (2000). The effect of the weekly reader on children's knowledge and current events. *Evaluation Review*. 24(272).
- Howitt, D. (2013). *The media & social problems*. Oxford: Pergamon Press.
- İbret, B. Ü., Karasu Avcı, E. & Recepoğlu, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal sorunların tespitine yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (USBES Özel Sayı II).
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J. & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(2).
- Journell, W. (2013). What preservice social studies teachers (don't) know about politics and current events and why it matters. *Theory & Research in Social Education*, 41.
- Kabapınar, Y. & Baysal N. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Ankara.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın.
- Kaymakçı, S. & Ata, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğası hakkındaki görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 3(1).
- Kılınç, E. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen eğitiminde güncel tartışmalar. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4).
- Kilmen, S. (2015). *Eğitim Araştırmacıları İçin SPSS Uygulamalı İstatistik*. Edge Akademi.
- Labaree, D. F. (2008). The winning ways of a losing strategy: Educationalizing social problems in the United States. *Educational Theory*, 58(4), 447-460.
- Le Grand, J., Propper, C. & Smith, S. (2019). *The Economics of Social Problems* (4.). Springer Nature Limited.
- Leon-Guerrero, A. (2019). *Social Problems: Community, Policy, and Social Action*. SAGE Publications.
- Li, W., Wright, P. M., Rukavina, P. B. & Pickering, M. (2008). Measuring students' perceptions of personal and social responsibility and the relationship to intrinsic motivation in urban physical education. *Journal of Teaching Physical Education*, 27(2), 167-178.
- Lister, R. (1998). Citizenship on the margins: Citizenship, social work and social action. *European Journal of Social Work*, 1(1), 5-18.

- Logan, L. R. (2011). *Invigorating social studies curriculum with current events*. University of California State.
- Loseke, D. R. (2010). *Thinking about Social Problems: An Introduction to Constructionist Perspectives* (2.). Transaction Publishers.
- Mardache, A. (2010). Community of predeal a diagnosis of social problems. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*, 3(52).
- McCafferty-Wright, J. & Knowles, R. (2016). Unlocking the civic potential of current events with an open classroom climate. *Social Studies Research and Practice* 11(3).
- McLendon, J. C. (1953). *Social studies reflect social issues*. The High School Journal University of North Carolina Press.
- MEB (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*, Ankara.
- Memişoğlu, H. (2019). Güncel olaylarla sosyal bilgiler öğretimi. In T. Çelikkaya, Ç. Öztürk Demirbaş, T. Yıldırım & H. Yakar *Sosyal bilgiler öğretimi II*. Pegem Akademi.
- Memişoğlu, H. & Güçin, G. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre güncel konuların öğretimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4).
- Miller, C.R. & Shepherd, D. (2004). Blogging as social action: A genre analysis of the weblog. In J. Gurak Laura, S. Antonjevic, L. Johnson, C. Ratliff & J. Reyman (Eds.) *The blogosphere: rhetoric, community, and culture of weblogs*. University of Minnesota.
- Moffatt, M.P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, N. Oran (Eds.). Maarif Basımevi.
- NCSS [National Council for the Social Studies]. (1993). Position statement: a vision of powerful teaching and learning in the social studies: building social understanding and civic efficacy. *Social Education* 57(5).
- Nicholson, C. Y. & DeMoss, M. (2010). Teaching ethics and social responsibility: an evaluation of undergraduate business education at the discipline level. *Journal of Education for Business*, 84(4), 213-218.
- Öcal, A., Demirkaya, H. & Altınok A. (2013). İlköğretim öğrencilerine yönelik sosyal duyarlılık ölçeğinin geliştirilmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(1).
- Özmen, C. (2015). Dünyada ve ülkemizde sosyal bilgiler, In C. Dönmez & K. Yazıcı (Eds.) *Sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi.
- Öztürk, C. & Otluoğlu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2007). Sosyal bilgiler: toplumsal yasama disiplinler arası bir bakış. In C. Öztürk (Eds.) *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, A. & Akdoğanoglu, E. (2009). Küresel problem: Eğitim. In N. Adak (Eds.) *Sosyal problemler sosyolojisi: dünyadan ve Türkiye'den örnekler*. Siyasal Kitabevi.
- Palaz, T. & Akbaba, B. (2018). Ortaokul öğrencilerinin görüşlerine göre sosyal bilgiler eğitiminde küresel sorunlar ve öğretimi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(27).
- Pascual, C., Escarti, A., Llopis, R., Gutierrez, M., Marin, D. & Wright, P. M. (2013). Implementation fidelity of a program designed to promote personal and social responsibility through physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 82(3); 499-511.
- Pashkevich, A. V. (2011). Upper-grade students' attitudes toward social problems. *Russian Social Science Review*, 52(5).

- Passe, J. (1988). The role of internal factors in the teaching of current events. *Theory & Research in Social Education*, 16(1988).
- Pescatore, C., (2007). Current events as empowering literacy: for english and social studies teachers. *International Reading Association*, 51(4).
- Penner, L. A. (2004). Volunteerism and social problems: Making things better or worse? *Journal of Social Issues*, 60(3), 645-666.
- Pozo, P., Grao-Cruces, A. & Perez-Ordas, R. (2018). Teaching personal and social responsibility model-based programmes in physical education: A systematic review. *European Physical Education Review*, 24(1), 56-75.
- Reading current events items.* (E.M.). Retrieved September 28, 2020, from eric.ed.gov/?id=ED453551
- Quay, J. & Peters, J. (2008). Skills, strategies, sport, and social responsibility: reconnecting physical education. *Journal of Curriculum Studies*, 40(5), 601-626.
- Sağlam, H. İ., Bozkan, R. E. & Bozkan E. (2016). The investigation of primary school teachers opinions related to the current events. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 3(3).
- Safran, M. & Ata, B. (2016). Yapılandırmacı eğitim tartışmaları ışığında sosyal bilgiler In D. Dilek (Eds.) *Sosyal bilgiler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Salkind, N. (2015). *İstatistikten Nefret Edenler İçin İstatistik*. A. Çuhadaroglu (Eds.) Pegem Akademi.
- Schneider, J. W. (1985). Social problems theory: the constructionist view. *Annual Review Sociology*, 11, 209-229.
- Selanik Ay, T., Kurtde Fidan, N. & Ergün, M. (2015). Sosyal bilgiler dersinin sosyolojik boyutu. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1).
- Sharp, K. A. (2009). A survey of appalachian middle&high school teacher perceptions of controversial current events instruction. *Paper presented at the meeting of the 89th National Council of Social Studies*.
- Sömen, T. & Bilgili, A. S. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilere sosyal katılım becerisi kazandırma durumları. *Literature and History of Turkish or Turkic* 12(33).
- Stanley, W. B. (2005). Social studies and the social order: Transmission or transformation? *Social Education*, 282-286.
- Swalwell, K. & Schweber, S. (2016). Teaching through turmoil: social studies teachers and local controversial current events. *Theory & Research in Social Education*, 44.
- Şahin, M. C. (2016). Sosyal bilgiler ve sosyoloji. In D. Dilek (Eds.) *Sosyal bilgiler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Şimşek, N. (2018). Güncel olaylarla sosyal bilgiler öğretimi In R. Sever, M. Aydın & E. Koçoğlu, *Alternatif yaklaşımlarla sosyal bilgiler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Taşkın, A. & Memişoğlu, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konulara yer verilme durumunun incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2).
- Teddle, C. & Tashakkori, A. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. Y. Dede, & S. B. Demir (eds.). Anı Yayıncılık.
- Thompson, N. (2017). *Social Problems and Social Justice*. Red Globe Press.

- Thornton, S. J. (2002). Teaching and teacher education in a time of crisis. *Theory and Research in Social Education*, 30(1).
- Ünal İbret, B. Karasu Avcı, E. & Receptoğlu, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal sorunların tespitine yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2).
- Ünal, O. & Duygu, H. (2019). Ortaokul 7. Ve 8. Sınıf öğrencilerinin sosyal duyarlılık düzeylerini belirlemeye yönelik nicel bir çalışma: Alanya örneği. *Sosyal Bilgilerde Yenilikçi araştırmalar Dergisi*, 2(1).
- Ünlüer, G. & Yaşar, Ş. (2012). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1).
- Wade, R. C. (2001). Social action in the social studies: from the ideal to the real. *Theory Into Practice*, 40(1), 23-28,
- Westheimer, J. & Kahne, J. (2002). Education for action: preparing youth for participatory democracy. In R. Hayduk & K. Mattson (Eds.) *Democracy's moment: reforming the american political system for the 21st century*. (1st Edition) Rowman & Littlefield Publishers.
- Williams, L., Labonte, R. & O'Brien, M. (2003). Empowering social action through narratives of identity and culture. *Health Promotion International*, 18(1), 33-40.
- Wilson, N., Minkler, M., Dasho, S., Wallerstein, N. & Martin, A. C. (2008). Getting to social action: the youth empowerment strategies (yes) project. *Health Promotion Practice*, 9(4), 395-403.
- Yağar, F. & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3).
- Yalçın, A. & Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3).
- Yaşar, S & Gültekin M. (2007). Sosyal bilgiler öğretiminde araç- gereç kullanımı. In C. Öztürk *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*, Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, Y. & Akpınar, E. (2016). Cinsiyet faktörünün ortaokul 5. ve 6. Sınıf öğrencilerinin sosyal olgunluk düzeylerine etkisi. *International Journal of Field Education*, 2(1).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zemin, S. (2013). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Zhao, Y. & Hoge, J. D. (2005). What elementary students and teachers say about social studies. *The Social Studies*, 96(5), 216-221

EKLER

EK- 1 Ölçek Kullanım İzin Talebi

Adem Öcal
Kime:

15.09.2018

Merhaba Feyza Erdem,
Ölçeğimize göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederim.
Ölçeği uygulayacağının hedef kitlenin bizimki ile uyumlu olmasına dikkat ediniz.
Başarılar dilerim
Selamlar

Feyza Erdem

15 Eyl

2018 Cmt, 18:01 tarihinde şunu yazdı:

Merhabalar ben Feyza Erdem,
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında Yüksek Lisans yapmaktayım. Tezimde Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Sorunları çalışacağım. 2013 yılında çalışmış olduğunuz İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Sosyal Duyarlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi çalışmasında hazırlamış olduğunuz duyarlılık ölçeğinin son halini, çalışmamda kullanmak üzere, sizden talep ediyorum.
Olumlu ya da olumsuz bir yanıt ile bana dönmenizi rica ederim hocam.

--

Doç. Dr. Adem ÖCAL
ANKARA / TÜRKİYE
e-mail:

Assoc. Prof. Dr. Adem OCAL, Phd.
ANKARA / TURKEY
e-mail:

EK- 2 Sosyal Problemlere Karşı Duyarlılık Ölçeği

Değerli Öğrenciler

Bu çalışma ile geleceğin büyükleri olan sizlerin **sosyal problemlerle** ilgili görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Çalışmadaki bilgiler sadece bilimsel amaçlı kullanılacak olup, kimlik bilgileriniz istenmemektedir. Anketi içtenlikle cevaplamanız çok önemlidir. Zaman ayırarak bilime katkıda bulunduğunuz için şimdiden teşekkür ederim.

Feyza ERDEM

Cinsiyet: ☐ Kız ☐ Erkek

Sınıf: ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8

Yaşadığınız yer: ☐ Köy ☐ Kasaba ☐ Şehir

Ailenizin aylık toplam geliri

☐ 500 TL'den az ☐ 500–1000 TL ☐ 1000 – 2000 TL ☐ 2000 TL den yukarı

Babanızın Eğitim Durumu

- () Okur-Yazar Değil
- () Okur-Yazar (Mezun Değil)
- () İlköğretim ve Dengi
- () Lise ve Dengi
- () Yüksekokul / Fakülte
- () Y.Lisans / Doktora

Annenizin Eğitim Durumu

- () Okur-Yazar Değil
- () Okur-Yazar (Mezun Değil)
- () İlköğretim ve Dengi
- () Lise ve Dengi
- () Yüksekokul / Fakülte
- () Y. Lisans / Doktora

Babanızın Mesleği:

Annenizin

Mesleği:

Kaç kardeşiniz var?.....

Hangi sıklıkta haberleri takip edersiniz?

- ☐ Hergün ☐ Birkaç günde bir ☐ Haftada bir kez ☐ Ayda bir kez ☐ Hiç takip etmem

Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna (Tema v.b....) üye misiniz?

☐

Evet (Lütfen ismini yazınız)

☐

Hayır

Ek- 2 (Devam)

Önemsiz	Az önemli	Bazen önemli	Önemli	Çok önemli
---------	-----------	--------------	--------	------------

1. Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemek	()	()	()	()	()
2. Alkol ve sigara kullanımı ile mücadele etmek	()	()	()	()	()
3. Sağlık ve bakım hizmetlerinin gelişmesini sağlamak	()	()	()	()	()
4. Suç oranlarındaki artışı önlemek	()	()	()	()	()
5. Fakirliği önlemek	()	()	()	()	()
6. Ortak kullanım alanlarını engelliler için düzenlemek	()	()	()	()	()
7. Ülke içinde asayiş sorunlarını (kapkaç,cinayet v.b.) önlemek	()	()	()	()	()
8. Yaşlılara barınma ve bakım hizmetlerinin sağlanması	()	()	()	()	()
9. Uluslar arası problemlere (savaş v.b.) çözüm bulmak	()	()	()	()	()
10. Kadınlara yapılan her türlü kötü davranışı önlemek	()	()	()	()	()
11. Eğitim olanaklarını artırmak	()	()	()	()	()
12. Doğal afetlerden(deprem, sel vb.) oluşan zararları azaltmak	()	()	()	()	()
13. Kültürel faaliyetlere(sinema,tiyatro vb.)insanların kolay ulaşmasını sağlamak	()	()	()	()	()
14. Trafik kazalarına çözüm bulmak	()	()	()	()	()
15. Doğal kaynakların (su,ormanlar vb.) bilinçsizce tüketilmesini önlemek	()	()	()	()	()
16. Ülkemizde okur-yazar oranını artırmak	()	()	()	()	()
17. Kız çocuklarının okula gönderilmesini sağlamak	()	()	()	()	()
18. Göçmenlerin (Afgan, Somalili vb.) sorunlarına çözüm bulmak	()	()	()	()	()
19. Kimsesiz çocukların bakım ve barınma ihtiyaçlarının karşılanması	()	()	()	()	()
20. İnsan hak ve özgürlüklerinin korunmasını sağlaması	()	()	()	()	()
21. Çocukların ağır işlerde çalıştırılmasını önlemek	()	()	()	()	()

22. İnsan kaçakçılığını önlemek	()	()	()	()	()
23. Hayvan ve bitki türlerinin yok olmasını önlemek	()	()	()	()	()
24. Toplumdaki ahlaki bozulmaların önlenmesi	()	()	()	()	()

EK- 3 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

GÖRÜŞME SORULARI

Bu sorularla dersi işleyiş biçimimiz hakkında fikirlerinizi öğrenmek istiyoruz. Dürüstçe açıkladığınız bu fikirler sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Zaman ayırıp bilime katkı sağladığınız için teşekkür ederiz.

Feyza ERDEM

1. Sosyal bilgiler dersinde gündemi konuşmamız hakkında neler düşünüyorsunuz?

2. Bu şekilde, derslerde gündemin konuşulması hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

3. Bu derslerde konuşulan sorunlara karşı farkındalığınızın arttığını düşünüyor musunuz?

EK- 4 Ders Planları

Deney Grubu Ders Planları

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Komşularımız ve Kardeşlerimiz
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.
Değerler ve beceriler	Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Güncel Haber,
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Güdüleme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme/Güdüleme: Öğrencilerle tanışıp kaynaşmak amacıyla buz kırıcı etkinlik yapılır; Tüm katılımcılar halka şeklinde dururlar. Sırayla herkes adını söyler ve ardından bir hareket, sekil ya da mimik yapar. Katılımcıların hepsi isimlerini ve hareketlerini bitirdikten sonra sırayla herkesin adı söylenir ve hareketi yapılır. İsimler hareketin haricinde hayvan, meyve ismi ya da seçeceği metaforik bir isim de söyleyebilir. Bu etkinlik için 10 dk ayrılacaktır. Derse geçiş: Sınıf ortamına getirilen haber öğrencilere sunulur. Sesli bir şekilde bir öğrencinin okuması istenir. Haber üzerinden öğrencilerin yorumları alınarak, soru-cevap ile birlikte tartışma ortamı oluşturulur. Sunulan haber üzerinden Türkmenistan ile Türkiye arasındaki sosyal ve ekonomik ilişkilerini yorumlamaları istenir. Sonrasında öğrencilere ‘Sizin diğer Türk cumhuriyetleri ve komşu devletler ile ilişkilerimizle alakalı görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilir ve görüşleri alınır. Bireysel Öğrenme: Ders kitabındaki 226-227 sayfa aralığındaki alıştırma incelenir ve oradaki sorular ile beyin fırtınası yapılır. Gurupla öğrenme:

	Bir sonraki ders için diğer Türk cumhuriyetleri ve komşu ülkeler ile ekonomik ilişkilerimiz ile alakalı haber araştırması yapmaları istenir.
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulacak.	1.Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile sosyokültürel ve ekonomik ilişkilerinin gelişmiş olmasının sebepleri neler olabilir? 2. Sizin diğer Türk cumhuriyetleri ve komşu devletler ile ilişkilerimizle alakalı görüşleriniz nelerdir? 3. Türkiye diğer Türk Cumhuriyetleri ile ilişkileri geliştirmek için sizce neler yapmalıdır?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

EK- 4 (Devam)

Deney Grubu Ders Planları

'TÜRKMENİSTAN TÜRK MÜTEAHHİTLER İÇİN DÜNYADAKİ EN BÜYÜK PAZAR'

Türkiye'nin Aşkabat Büyükelçisi Mustafa Kapucu, Türkmenistan'ın Türk müteahhitleri için dünyadaki en büyük pazar olduğunu söyledi.

ANKARA - Meltem Bulur

Türkiye'nin Aşkabat Büyükelçisi **Mustafa Kapucu**, "Her ne kadar Rusya müteahhitlik hizmetleri açısından Türkiye için en önemli ülke diye bilirse de nüfusla ve gelirle karşılaştırıldığında esasında Türkmenistan, Türk müteahhitleri için dünyadaki en büyük pazar." dedi.

Büyükelçi Kapucu, Türkiye-Türkmenistan ilişkilerini ve geçen hafta yapılan Hazar Anlaşması'nın önemini AA muhabirine değerlendirdi.

...

Türkmenistan'ın enerji kaynakları

Büyükelçi Kapucu, şu anda Türkmenistan'ın esas müşterisinin **Çin** olduğunu ifade etti. Türkmenistan'ın, doğalgazını Afganistan üzerinden Pakistan ve Hindistan'a taşıyacak TAPI (Türkmenistan, Afganistan, Pakistan, Hindistan) doğalgaz boru hattı projesiyle de enerji arz güvenliğini sağlamaya çalıştığını anlatan Kapucu, Aşkabat yönetiminin tek bir ülkeye bağımlı olmak yerine birçok pazara erişebilme yönünde iradesi olduğunu dile getirdi.

...

Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı (**TANAP**) projesinin de Türkiye ve Azerbaycan'a faydalı olacağı kadar, Batı'nın da gaz alımını çeşitlendirmesi açısından son derece stratejik bir proje olduğunu belirten Kapucu, Türkmenistan'ın buraya katılmasının bu hattın önemini daha da artıracığını ifade etti.

Kapucu, "İlgili ülkeler anlaşırsa hem Türkiye olarak Türkmenistan'dan gaz alabiliriz hem de bizim üzerimizden gazı Avrupa ülkelerine gönderebiliriz. Bu projeleri biz destekliyoruz." dedi.

"Türk dizileriyle Türkçe öğreniyorlar"

Türkmenistan'da halkın büyük çoğunluğunun **Türk dizileri** izlediğini ve bu vasıtayla Türkçe öğrendiğini dile getiren Kapucu, sokakta konuştuğu insanların kendisinin Türk olduğunu öğrendiğinde gözlerinin parladığını ve bütün bunların kültürel olarak insanı kucakladığını kaydetti.

Gençlerin Türkiye'ye bakış açılarının çok olumlu olduğunu vurgulayan Kapucu, kendilerinin de kültürel programlarla bunu desteklemeye çalıştıklarını söyledi.

Kapucu, Türkiye’de çok sayıda Türkmen üniversite öğrencisi olduğunu belirterek "Türkmenistan’a döndüklerinde, Türk dostu olarak iki ülke arasında köprü oluşturunlar." ifadelerini kullandı.

İki ülke arasında müzakereleri bitmek üzere olan 7-8 anlaşmanın olduğunu söyleyen Kapucu, bu anlaşmaların ilk üst düzey ziyarette imzalanmak üzere neredeyse hazır olduğunu bildirdi.

Kapucu, gelecek dönem için Türkiye'den Orta Asya’ya üst düzey ziyaret beklentisi olduğunu ifade ederek bunun yanı sıra Türkiye-Azerbaycan-Türkmenistan Devlet Başkanları Zirvesi'nin Türkmenistan’da yapılacağını duyurdu.

EK- 4 (Devam)

Deney Grubu Ders Planları

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Ticari İlişkilerimiz
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder.
Değerler ve beceriler	Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Güncel Haber,
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Güdüleme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme: Ülkemizin hangi ürünleri ihraç hangi ürünleri ithal ettiğini biliyor musunuz? Güdüleme: Öğrencilere bu günkü dersimizde ülkemizin ekonomik ilişkilerini, hangi ülkelerle en çok hangi ürünleri ithal ya da ihraç ettiğimizi öğreneceğiz denilerek derse geçilecek. Derse geçiş: Bir önceki derste araştırıp getirmelerini istediğim haberlerden bahsetmeleri istenir. Bahsi olan haberler üzerinden ekonomik ilişkiler hakkında yorumları alınır; siyasi ve sosyal yakınlıklara etkileri hakkında düşünceleri istenir ve fikirleri alınır. Ders kitabında yer alan ithalat ve ihracat ile ilgili olan tablolar incelenir. En çok ithalat ve en çok ihracat yapılan ülkeler ve ürünleri hakkında fikirleri alınır. Sebepleri hakkında konuşulur, tartışılır. Bireysel Öğrenme: Ders kitabındaki sıra sizde bölümleri bireysel yapılacak. Gurupla öğrenme: Öğrencilerin oluşturmuş oldukları gruplarıyla birlikte bir sonraki derse kadar ülkemizin diğer devletlerle ilişkileri ile ilgili haberler toplamaları istenir.

3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	1-Devletlerin diğer devletlerle ekonomik ilişkiler içerisinde olmasının gerekliliği nedir? 2-Sizce ekonomik ilişki içerisinde olduğumuz ülkelerle sosyal ve kültürel ilişkilerimiz nasıldır? Nasıl olmalıdır?

EK- 4 (Devam)

Sosyal Bilgiler Dersi Küresel Bağlantılar Ünitesi Çalışma Kağıdı

A. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y)yazınız.

1()Ülkemiz Asya ile Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan geçiş noktasındadır.

2()TİKA, Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve ülkemize komşu ülkeler olmak üzere, gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmasına yardımcı olmak ve bu ülkelerle ticari teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında işbirliğini geliştirmek amacıyla kurulmuştur.

3 ()Türkiye'nin hem ihracatında hem de ithalatında birinci sırada yer alan ülke Çin'dir.

4 ()Uluslar arası spor, bilim, festival etkinlikleri toplumlar arasındaki kültürel ilişkileri geliştirir.

B. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, karışık halde verilmiş kelimelerden uygun olanlarını kullanarak, doğru cümleler olacak şekilde doldurunuz.

*BUĞDAY *KARADENİZ *MARMARA *İTHALAT *İHRACAT
*ALMANYA *TİCARET *KÂR*ŞİRKET

a- Ülkemizden diğer ülkelere mal satmaya (dışsatım)denir.

b- Ülkemizin diğer ülkelerden mal almasına (dışalım)denir.

c- Ülkemizin ithalat ve ihracatta en önemli ülkedır.

EK- 4 (Devam)

Deney Grubu Planları

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Lider Türkiye
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder.
Değerler ve beceriler	Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Güncel Haber, Sunu
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme: Sınıf ortamına getirilen sunudan harita gösterilir, ülkemizin konumu üzerinden önemi ve üstlendiği rolleri hakkında görüşleri sorulur. Derse geçiş: Ders kitabının girişinde yer alan Atatürk'ün sözü okutulur ve üzerine düşünceleri istenir. Önceki derste istenilmiş olan haberlerden bahsetmeleri istenir. Öğrenciler grup olarak bulmuş oldukları haberleri okuyup yorumlarlar. Sınıf ortamına getirilmiş olan haberler üzerinden Türkiye'nin konumu ve üstlendiği rolleri yorumlamaları istenir. Bireysel Öğrenme: Bir sonraki derse, Türkiye'nin komşuları ve kardeş ülkeleri ile ilişkileri ve üstlendiği rolleri düşündüğünde ülkemizin nasıl bir konumda olduğunu resimle anlatmaları istenir. Grupla öğrenme: Öğrencilerin gruplara ayrılarak popüler kültürün Türk kültürüne etkisi ile alakalı güncel haberler araştırmaları istenir.
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	1-Türkiye'nin coğrafi konumunun ekonomik ve sosyal etkileri nelerdir?

Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	2- İncelediğimiz haberlere göre ülkemizin dünyada olan olaylara karşı üstlendiği roller nelerdir? 3-Sizce ülkemizin dünyadaki olaylara karşı tavrı ve tutumu nasıldır? Nasıl olmalıdır?
--	--

EK- 4(Devam)

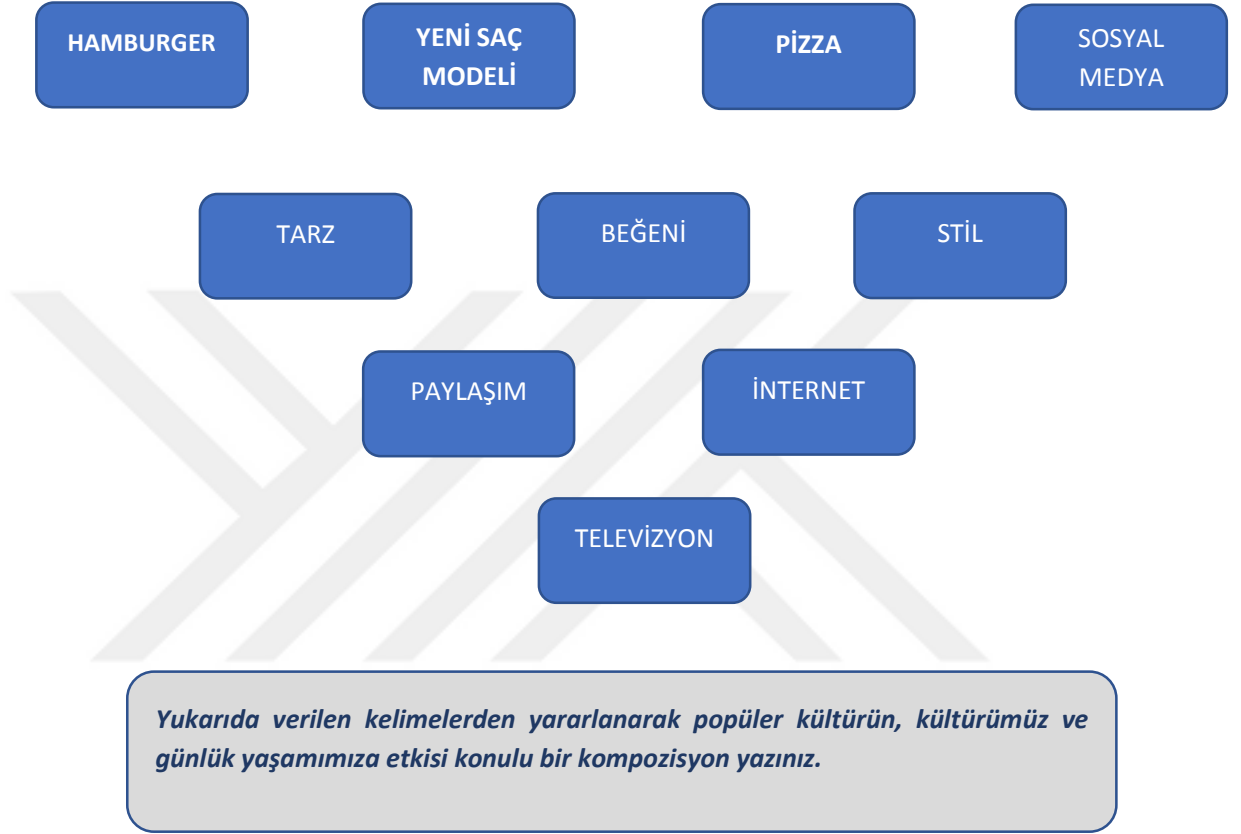
Deney Grubu Planları

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Kültürümüze Sahip Çıkalım
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular.
Değerler ve beceriler	Kültürel Mirasa Duyarlılık, Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Güncel Haber
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Güdüleme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme: Popüler kültürün kültürümüze kattıklarına örnek verebilir misiniz? sorusu sorulur. Güdüleme: Öğrencilere bu günkü dersimizde popüler kültürün ne olduğu, kültürümüze etkisinin neler olduğu hakkında konuşacağız, denilerek açıklama yapılır. Derse geçiş: Öğrencilerin araştırıp getirmiş oldukları haberler sınıf ortamında okunup, konuşulur. Haber üzerinden öğrencilerin yorumları alınarak, soru-cevap ile birlikte tartışma ortamı oluşturulur. Popüler kültürün etkilerinin neler olduğunu, bunun Türk kültürüne etkileri hakkında fikirleri alınır. Bireysel Öğrenme: Popüler kültürün etkileri ile alakalı bir kompozisyon yazmaları istenecek. Grupla öğrenme:
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	1-Popüler kültür nedir? 2-Türk kültürüne etkileri nelerdir? 3-Popüler kültürün Türk kültürüne negatif (kötü) bir etkisi var mıdır?

EK- 4 (Devam)

Deney Grubu Ders Planları

POPÜLER KÜLTÜRÜN ETKİLERİ

EK-4 Kontrol Grubu Ders Planları

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Komşularımız ve Kardeşlerimiz
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.
Değerler ve beceriler	Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Sunu
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Güdüleme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme/Güdüleme: Öğrencilerle tanışıp kaynaşmak amacıyla buz kırıcı etkinlik yapılır; Tüm katılımcılar halka şeklinde dururlar. Sırayla herkes adını söyler ve ardından bir hareket, şekil ya da mimik yapar. Katılımcıların hepsi isimlerini ve hareketlerini bitirdikten sonra sırayla herkesin adı söylenir ve hareketi yapılır. İsimler hareketin haricinde hayvan, meyve ismi ya da seçeceği metaforik bir isim de söyleyebilir. Bu etkinlik için 10 dk ayrılacaktır. Derse geçiş: Hazırlanmış sunu ile derse başlanır, içindeki sorularla dikkat çekilir. Ders kitabında bulunan manevi köprülerle ilgili metinler okunur, öğrencilere fikirleri sorulur. Ardından Türk devletlerinin ekonomik, kültürel, siyasi ve sosyal ilişkiler devam ettirmesini sağlayan kuruluşlar hakkında bilgi verilir, fikirleri alınır. Bireysel Öğrenme: Ders kitabındaki sıra sizde bölümleri bireysel yapılacaktır. Gurupla öğrenme:
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	1-Kardeşlerimiz dediğimiz zaman aklınıza gelen devletleri ve hakkında bildiklerinizi anlatınız.

Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	2-Türkiye kardeş ülkeler ile siyasi ve sosyal ilişkilerini geliştirmek için neler yapmalıdır?
--	---

EK- 4 (Devam)**Kontrol Grubu Ders Planları**

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Ticari İlişkilerimiz
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder.
Değerler ve beceriler	Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Güncel Haber
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Güdüleme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme: Ülkemizin hangi ürünleri ihraç hangi ürünleri ithal ettiğini biliyor musunuz? Güdüleme: Öğrencilere bu günkü dersimizde ülkemizin ekonomik ilişkilerini, hangi ülkelerle en çok hangi ürünleri ithal ya da ihraç ettiğimizi öğreneceğiz denilerek derse geçilecek. Derse geçiş: Kısa bir video ile derse başlanır. Videoda bahsedilen ülkeler ve ürünler hakkında konuşulur. Öğrencilerin ekonomik ilişkiler hakkında fikirleri alınır. Ders kitabında konu ile ilgili kısımlar okunur ve tablolar incelenir. İncelenen tablolar hakkında fikirleri alınır. Ekonomik ilişkiler kurduğumuz ülkelerle siyasi ve sosyal ilişkiler hakkında çıkarımlar yapmaları istenir. Bireysel Öğrenme: Ders kitabındaki sıra sizde bölümleri bireysel yapılacaktır. Gurupla öğrenme:
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	1-Devletlerin diğer devletlerle ekonomik ilişkiler içerisinde olmasının gerekliliği nedir?

Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	2-Sizce ekonomik ilişki içerisinde olduğumuz ülkelerle sosyal ve kültürel ilişkilerimiz nasıldır? Nasıl olmalıdır?
--	--

EK- 4 (Devam)

Kontrol Grubu Ders Planları

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Lider Türkiye
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder.
Değerler ve beceriler	Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Sunu
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme: Sınıf ortamına getirilen sunudan harita gösterilir, ülkemizin konumu üzerinden önemi ve üstlendiği rolleri hakkında görüşleri sorulur. Derse geçiş: Ders kitabının girişinde Atatürk'ün sözü okutulur ve üzerine düşünceleri istenir ve görüşleri alınır. Sunu ile jeopolitik konum ve ülkemize etkileri anlatılır. Öğrencilere “jeopolitik konumumuzun ülkemize etkileri nelerdir?” diye sorulur. Konumumuzun komşularımız ve diğer devletler ile ilişkimize etkilerinin neler olabileceği sorulur, fikirleri alınır. Ders kitabında yer alan haberler üzerinden ülkemizin uluslararası alanda üstlendiği roller hakkında fikirleri alınır. Ülkemize etkileri incelenir. Bireysel Öğrenme: Ders kitabındaki sıra sizde bölümleri bireysel yapılacak. Grupla öğrenme:
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	1-Türkiye'nin coğrafi konumunun ekonomik ve sosyal etkileri nelerdir? 2- İncelediğimiz haberlere göre ülkemizin dünyada olan olaylara karşı üstlendiği roller nelerdir?

	3-Sizce ÷lkemizin dñnyadaki olaylara karşı tavrı ve tutumu nasıldır? Nasıl olmalıdır?
--	--

EK- 4 (Devam)**Kontrol Grubu Ders Planları**

1.BÖLÜM	
DERS	Sosyal Bilgiler
SINIF	6. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Küresel Bağlantılar
KONU	Kültürümüze Sahip Çıkalım
SÜRE	40 dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular.
Değerler ve beceriler	Kültürel Mirasa Duyarlılık, Araştırma, Eleştirel Düşünme
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Görseller
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri: ❖ Dikkati Çekme ❖ Güdüleme ❖ Derse Geçiş ❖ Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.) ❖ Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.) ❖ Özet	Dikkat çekme: Görseller öğrencilere sunularak popüler kültürün kültürümüze kattıklarına örnek verebilir misiniz? sorusu sorulur. Güdüleme: Öğrencilere bu günkü dersimizde popüler kültürün ne olduğu, kültürümüze etkisinin neler olduğu hakkında konuşacağız, denilerek açıklama yapılır. Derse geçiş: Öğrencilere gösterilmiş olan görsellerden yola çıkarak popüler kültürün kültürümüzde yaptığı değişiklikler nelerdir? Sorusu sorulur. Öğrencilerin yorumları alınarak, soru-cevap ile birlikte tartışma ortamı oluşturulur. Popüler kültürün etkilerinin neler olduğunu, bunun Türk kültürüne etkileri hakkında fikirleri alınır. Etkinlik kağıdı dağıtılır popüler kültüre ait olan seçenekler ve Türk kültürüne ait olan seçenekler birlikte yorumlayarak işaretlenir. Bireysel Öğrenme: Popüler kültürün etkileri ile alakalı bir kompozisyon yazmaları istenecek. Gurupla öğrenme:
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	1-Popüler kültür nedir? 2-Türk kültürüne etkileri nelerdir?

Öğrencilerden geri dönüt almak için bireysel ya da grup etkinlikleri kapsamında çeşitli sorular sorulabilir.	3-Popüler kültürün Türk kültürüne negatif (kötü) bir etkisi var mıdır?
--	--

EK- 5 Veli Bilgilendirme Formu

GÖNÜLLÜ KATILIMCI (VELİ) BİLGİLENDİRME FORMU

Bu araştırmanın adı Sosyal Bilgiler Öğretimi'nde Güncel Olayların Kullanılmasının Öğrencilerin Güncel Olaylara Duyarlılıklarına Etkisinin Ölçülmesidir.

Bu araştırma araştırmacı Feyza ERDEM tarafından, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak Doç. Dr. Emine Özlem YİĞİT danışmanlığında yürütülmektedir. İletişim Bilgileri: [REDACTED]

Bir araştırmaya davet edilmektesiniz. Karar vermeden önce araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını anlamanız çok önemlidir. Lütfen biraz zaman ayırın ve aşağıdaki bilgileri dikkatlice okuyun, isterseniz başkalarıyla tartışın. Açık olmayan bir bölüm varsa ya da daha ayrıntılı bilgiye ihtiyaç duyuyorsanız lütfen bize sorun. Ancak araştırmaya katılmak isteyip istemediğinize karar vermek için lütfen biraz düşünün.

Bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretiminde güncel olayların kullanılmasının öğrencilerin güncel olaylara duyarlılıklarına etkisinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın konusu gereği Sosyal Bilgiler dersini almakta olduğunuz için bu araştırmaya katılmanız uygun bulunmuştur. Bu araştırmaya katılmayı kabul ederseniz, öncelikle doldurmanız için bir dizi anket verilecektir. Anketleri doldururken sizden kimliğinizi ortaya çıkaracak herhangi bir kişisel bilgi istenmeyecek ve anketlerde isimler kod numarası ile belirlenip bilgiler bu kod numaraları ile doldurulacaktır. Anketlerin doldurulması yaklaşık 20-30 dakika sürecektir. Araştırmaya yaklaşık 50 kişinin katılması öngörülmektedir. **Anket formunu doldurarak araştırmacıya teslim etmeniz, verdiğiniz bilgilerin bu araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılmasına onam verdiğiniz anlamına gelmektedir.** Anketlerin doldurulması sonucu belirlenecek olan deney grubu ile Sosyal Bilgiler derslerinde güncel sorunlara yönelik etkinlikler yapılacaktır. Kontrol grubunda ise ders akışı normal seyrinde ilerleyecektir. Bu sürecin ardından aynı anket tekrar uygulanacaktır.

Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılımınız herhangi bir olumsuz fiziksel, psikolojik, sosyal, duygusal, ekonomik bir sonucu bulunmamaktadır. Doldurduğunuz anket formları sadece araştırmacı tarafından muhafaza edilecek ve herhangi bir kişiyle paylaşılmayacaktır. Elde edilen veriler başka araştırmalarda kullanılmayacaktır. Araştırma sonucu ile ilgili bilgi talep etmeniz durumunda elde edilen bilimsel bilgiler paylaşılabilecektir.

Araştırmaya katılmanın size hemen dönecek bir faydası bulunmamakla beraber, araştırma sonuçlarımızın gelecekte Sosyal Bilgiler derslerinde güncel olaylara ilişkin çalışmaların iyileştirilmesine yönelik tavsiyelerin ortaya çıkmasında, kuruma, topluma veya bilime faydalarının olacağı umulmaktadır.

Lütfen sorularınızı araştırma sonunda araştırmacıya hiç çekinmeden sorunuz. Araştırma süresinde kullanılan bütün materyal, dokümanların masrafları araştırmacıya ait olup, sizden herhangi bir başlık altında ücret talep edilmeyecektir.

Araştırma sonuçları, İstatistiksel Yöntemlerle analiz edilip işlenecek ve bunun sonucunda elde edilen bilgiler rapor edilip, Tez Jürisine sunulacaktır. Kabul görmesi halinde literatüre kazandırılacaktır.

Araştırma ile ilgili daha fazla bilgi ve soru için:

Araştırma Danışmanı: Doç. Dr. Emine Özlem YİĞİT, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

Araştırmamıza ayırdığınız zaman ve göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederiz.

Şikâyet için başvuru:

Bu araştırma Abant İzzet Baysal Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır. Araştırmaya katılımınızla ilgili herhangi bir şikâyetiniz varsa Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı Başkanı bildirilebilir. Her tür şikâyetiniz gizlilikle değerlendirilecek, araştırılacak ve sonuç hakkında tarafınıza bilgi verilecektir.

EK- 6 Veli Onam Formu

ONAM FORMU

(VELİ)

Araştırmanın Adı: Sosyal Bilgiler Öğretimi'nde Güncel Olayların Kullanılmasının Öğrencilerin Güncel Olaylara Duyarlılıklarına Etkisinin Ölçülmesi
--

	Evet	Hayır
Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?		
Araştırma projesi size sözlü olarak anlatıldı mı?		
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?		
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?		
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?		
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?		
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyor musunuz?		
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen ismini yazınız...</i>		

İmza:

Adı / Soyadı:

Tarih:

EK- 7 Öğrenci Onam Formu

ONAM FORMU

(ÖĞRENCİ)

Araştırmanın Adı: Sosyal Bilgiler Öğretimi'nde Güncel Olayların Kullanılmasının Öğrencilerin Güncel Olaylara Duyarlılıklarına Etkisinin Ölçülmesi

	Evet	Hayır
Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?		
Araştırma projesi size sözlü olarak anlatıldı mı?		
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?		
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?		
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?		
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?		
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyor musunuz?		
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen ismini yazınız...</i>		

İmza:

Adı / Soyadı:

Tarih: